II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2020/348,

24. oktoober 2019,

abikava SA.35980 – 2019/C „Ühendkuningriik – elektrituru reform: reservvõimsuse mehhanism“ kohta

(teatavaks tehtud numbri C(2019) 7610 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt nimetatud sätetele ([1]) ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) Ühendkuningriigi ametiasutused teatasid 23. juunil 2014 pärast eelnevat kontakteerumist kooskõlas Euroopa Liidu (EL) toimimise lepingu artikli 108 lõikega 3 Euroopa Komisjonile elektriturul võimsusepakkujate toetamiseks kavandatud meetmest ([2]) (selles otsuses edaspidi „meede“).

(2) Komisjon otsustas 23. juulil 2014 mitte esitada vastuväiteid meetme rakendamise abikavale, kuna kava kuulub ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaldamisalasse ja on seetõttu siseturuga kokkusobiv ([3]) (edaspidi „2014. aasta otsus“).

(3) Esimene meetmega hõlmatud võimsuse turu enampakkumine toimus 16.–18. detsembril 2014. Enampakkumisele läks neli aastat hiljem (st 2018. aastal) tarnitav võimsus.

(4) Euroopa Liidu Üldkohus tühistas komisjoni 2014. aasta otsuse 15. novembril 2018 otsusega kohtuasjas T-793/14: Tempus Energy ja Tempus Energy Technology *vs.* Euroopa Komisjon (edaspidi „Üldkohtu otsus“). Üldkohus leidis kokkuvõttes, et eelneva teavitamise etapi pikkuse ja asjaolude tõttu ning kuna komisjon ei uurinud esialgse uurimise etapis piisavalt võimsuse turu teatavaid aspekte (eelkõige tarbimise juhtimise käsitlust ja osa teatatud reservvõimsuse mehhanismi puhul), oleks komisjonil pidanud tekkima kahtlused meetme kokkusobivuse kohta siseturuga. Kahtluste tõttu oleks tulnud algatada ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlus, millega oleks võimaldatud huvitatud isikutel esitada komisjonile tähelepanekuid ja anda komisjoni käsutusse asjakohast teavet, mis oleks võimaldanud komisjonil paremini hinnata võimsuse turu kokkusobivust siseturuga.

([1]) ELT C 109, 22.3.2019, lk 3.

([2]) Kavandatud meedet ei kohaldata Põhja-Iirimaal, kuna sellel on autonoomne elektrituru korraldus.

([3]) Komisjoni 23. juuli 2014. aasta otsus mitte esitada vastuväiteid Ühendkuningriigi kavandatud elektrienergia tootmisvõimsuse turu abikavale (riigiabi SA.35980 (2014/N-2)) (ELT C 348, 3.10.2014, lk 5).

(5) Ühendkuningriik esitas 20. detsembril 2018 lisateavet.

(6) Komisjon kaebas 25. jaanuaril 2019 Üldkohtu otsuse (kohtuasi C-57/19 P) edasi. Et edasikaebamine ei peata otsuse täitmist, hindas komisjon Üldkohtu otsuse täitmiseks uuesti võimsuse turgu.

(7) Komisjon teatas taashindamise järel 21. veebruari 2019. aasta kirjas Ühendkuningriiki oma otsusest algatada meetme suhtes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlus.

(8) Komisjoni otsus algatada menetlus (edaspidi „algatamisotsus“) avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ([4]). Komisjon palus huvitatud isikutel esitada oma märkused.

(9) Ühendkuningriik saatis 12. aprilli 2019. aasta kirjas komisjonile märkused menetluse algatamise otsuse kohta. Komisjon sai märkusi 35 huvitatud isikult. Komisjon edastas märkused Ühendkuningriigile ja võimaldas Ühendkuningriigil neile vastata. Ühendkuningriik saatis komisjonile vastuseks oma märkused 7. juuni 2019. aasta kirjas, 19. juuli 2019. aasta kirjas ja 12. septembri 2019. aasta kirjas.

(10) 29. märtsil 2017 esitas Ühendkuningriik Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 50 kohase teate oma kavatsuse kohta liidust välja astuda. Vastavalt ELi lepingu artikli 50 lõikele 3 lõpeb aluslepingute kohaldamine väljaastuva liikmesriigi suhtes väljaastumislepingu jõustumise kuupäeval või lepingu puudumisel kahe aasta möödumisel teatest, kui Euroopa Ülemkogu kokkuleppel asjaomase liikmesriigiga ei otsusta ühehäälselt seda tähtaega pikendada. Kõnealust tähtaega on pikendatud kaks korda, viimati Euroopa Ülemkogu otsusega (EL) 2019/584, ([5]) millega pikendati seda 31. oktoobrini 2019.

(11) Nõukogu andis 11. jaanuari 2019. aasta otsusega (EL) 2019/274 ([6]) loa allkirjastada väljaastumisleping läbirääkijate tasandil 14. novembril 2018. Euroopa Ülemkogu kinnitas 17. oktoobril 2019 läbirääkijate tasandil kokku lepitud muudetud väljaastumislepingu. Nõukogu muutis 21. oktoobril komisjoni ettepanekul ([7]) otsust (EL) 2019/274 eesmärgiga lubada allkirjastada muudetud leping. Liit kinnitas taas, et on valmis jätkama kiiresti oma allkirjaga ja lepingu sõlmimisega, kui Ühendkuningriigi parlament kiidab väljaastumislepingu heaks. Väljaastumislepingu neljandas osas on sätestatud üleminekuperiood, mis algab lepingu jõustumise kuupäeval ja mille jooksul kohaldatakse Ühendkuningriigis ja selle suhtes liidu õigust, nagu lepingus on sätestatud.

(12) Igal juhul kohaldatakse käesolevat otsust ainult nii kaua, kui liidu õigust kohaldatakse Ühendkuningriigis ja selle suhtes.

2. MEETME ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

2.1. Meetme kokkuvõte

(13) Ühendkuningriigi 2014. aasta hinnangu kohaselt oleks Suurbritannia elektrituru tootmise piisavus jõudnud ligikaudu aastaks 2017 või 2018 kriitilise tasemeni. Seetõttu töötas Ühendkuningriik välja võimsuse turu meetme, mille raames korraldab võrguettevõtja keskselt hallatud enampakkumisi eesmärgiga hankida tootmise piisavuseks nõutavat võimsust.

(14) Meetme raames korraldatud enampakkumistel võisid esialgu osaleda üksnes olemasolevad ja uued energiatootjad, tarbimise juhtimise ettevõtjad ja energia salvestajad. Võrkudevahelised ühendused tohivad osaleda alates 2015. aastast.

([4]) Vt joonealune märkus 1.
([5]) Euroopa Ülemkogu 11. aprilli 2019. aasta otsus (EL) 2019/584, tehtud kokkuleppel Ühendkuningriigiga, millega pikendatakse ELi lepingu artikli 50 lõike 3 kohast tähtaega (ELT L 101, 11.4.2019, lk 1).
([6]) Nõukogu 11. jaanuari 2019. aasta otsus (EL) 2019/274 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse nimel allkirjastamise kohta (ELT L 47 I, 19.2.2019, lk 1).
([7]) Komisjoni ettepanek: nõukogu otsus, millega muudetakse otsust (EL) 2019/274 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse nimel allkirjastamise kohta (COM(2019) 880 final, 18. oktoober 2019).

(15) Enampakkumistel edukaks osutunud pakkujatega sõlmitakse võimsuslepingud, mille alusel saavad edukad pakkujad lepingu kehtivuse ajal korrapärast tasu. Vastutasuks kohustuvad pakkujad tarnima elektrit süsteemi suure koormusega aegadel, kui võrguettevõtja neilt seda nõuab. Kui võimsusepakkuja ei tarni elektrienergiat vastavalt lepinguga ette nähtud võimsusele, kohaldatakse tema suhtes karistusmakseid. Meedet rahastatakse elektritarnijatele määratud lõivudest.

(16) Esimene enampakkumine korraldati 2014. aastal võimsuse tarneks 2018. aastal. Seejärel korraldati veel kolm neli aastat hiljem tarnitava võimsuse (T-4) enampakkumist (2015., 2016. ja 2017. aastal), aasta hiljem tarnitava võimsuse (T-1) üks enampakkumine (2017. aastal) ja kaks ülemineku enampakkumist (TA) (2016. ja 2017. aastal).

(17) Ühendkuningriik peatas meetme 15. novembril 2018 pärast põhjenduses 4 nimetatud Üldkohtu otsust, mis on praegu edasi kaevatud. Ühendkuningriik kinnitas, et võimsuseturul ei anta enampakkumiste jaoks täiendavat abi ja et juba toimunud enampakkumiste kaudu antava abi maksed on peatatud, oodates komisjoni otsust meetme heakskiitmise kohta.

(18) Sellele vaatamata on Ühendkuningriik kehtestanud pärast Üldkohtu otsust järgmised meetmed:

a) 2019. aasta juunis toimus 2019/2020. tarneaastal võimsuse tarnimiseks T-1 asendav lisaenampakkumine, mille tulemusena sõlmiti tingimuslikud võimsuslepingud, mille täitmise eeltingimused on riigiabile heakskiidu saamine ja võimsuse turu õigusaktide alusel vajalike menetlustoimingute tegemine;

b) varasematel enampakkumistel sõlmitud võimsuslepingute nõuete täitmist jõustatakse endiselt, nii et positiivse riigiabiotsuse korral võidakse teha edasilükkunud maksed võimsuse eest võimsusepakkujatele, kes on ooteajal oma kohustused täitnud;

c) elektritarnijad peavad jätkama ooteajal lõivu ülekandmist tarbijatele, et tagada oma suutlikkus maksta järelejäänud tarnijatasud ooteaja eest täielikult ja viivitamata, kui riigiabile antakse heakskiit, ning

d) 22. juulil 2019 algatati eelvalikumenetlus T-1 enampakkumisele (2020/2021. tarneaasta), T-3 enampakkumisele (2022/2023. tarneaasta) ja T-4 enampakkumisele (2023/2024. tarneaasta), mis peaksid kõik toimuma 2020. aasta esimeses kvartalis.

2.2. **Õiguslik alus ja valitsuse sätestatud kord**

(19) Meetme õiguslik alus on Ühendkuningriigi 2013. aasta energiaseadus. Meetme rakendamist reguleerivad teisesed õigusaktid – 2014. aasta elektrivõimsuse määrus (Electricity Capacity Regulations 2014), 2014. aasta elektrivõimsuse (tarnijatasude jne) määrus (Electricity Capacity (Supplier Payments etc.) Regulations 2014) ja võimsuse turu eeskirjad (Capacity Market Rules).

(20) Ühendkuningriik vaatab võimsuse turu mehhanismi korrapäraselt läbi, võttes arvesse iga enampakkumise menetluse raames saadud tagasisidet. Ühendkuningriik on korraldanud ka mitu avalikku arutelu, et teha abikava teatavate eripärade regulatiivseid sätteid täiustavaid parandusi. Energiasektorit reguleeriv asutus Ofgem koondab samuti kord aastas sidusrühmade seisukohad abikava toimimise ja haldamise eripärade võimaliku muutmise kohta. Lisaks kavatsetakse teha iga viie aasta järel ametlikum ja ülevaatlikum läbivaatamine, milles osalevad valitsus ja Ofgem ning mille eesmärk on hinnata, mil määral täidab võimsuse turg tulemuslikult oma eesmärke ja jääb nende eesmärkide täitmise mõistes tõhusaimaks sekkumisvormiks. Eesmärgid hõlmavad aluseks olevate turutõrgetega arvestamist. Läbivaatamine koosneb üldjoontes kahest järgmisest etapist:

a) Ofgem teeb iga viie aasta järel võimsuse turu eeskirjadega hõlmatud võimsuse turu korralduse valdkondade läbivaatamise, analüüsides abikava tulemuslikkust ja seda, kas kehtiv korraldus on otstarbekas, ning

b) valitsus hindab võimsuse turgu ja selle eesmärke kõrgemalt tasandilt ning käsitleb küsimust, kas võimsuse turgu on vaja ka tulevikus või peaks selle järk-järgult lõpetama ning mil määral on võimsuse turu eesmärke võimalik täita viisil, mis hõlmab vähem reguleerimist. Hindamisel võetakse arvesse iga-aastasi valitsusesiseseid kaalutlusi, kas korraldada võimsuse turu enampakkumine, samuti Ofgemi esimese etapi läbivaatamise tulemusi. Valitsus korraldab läbivaatamise menetluse raames avalikke arutelusid.

(21) Ühendkuningriigi valitsus algatas esimese viie aasta järel toimuva läbivaatamise menetluse, avaldades 2018. aasta augustis tõendite esitamise kutse, kutsudes sellega üles esitama seisukohti ja tõendeid kõrgel tasandil küsimuste kohta, näiteks kas võimsuse turgu on jätkuvalt vaja, ning määrama kindlaks võimalikud esmatähtsad valdkonnad, mida tuleks muuta. Ofgem avaldas 2018. aasta septembris avaliku kirja, milles palus esitada seisukohti ja tõendeid selle kohta, kas eeskirjad täitavad jätkuvalt oma eesmärke. Ühendkuningriigi valitsuse viie aasta järel toimuva läbivaatamise lõpparuanne avaldati 22. juulil 2019 ([8]) ning Ofgemi lõpparuanne avaldati 31. juulil 2019 ([9]). Lisaks avaldas Ühendkuningriigi Parlamendi Alamkoja teadus- ja tehnoloogiakomisjon 22. augustil 2019 aruande, milles käsitleti muude teemade hulgas ka Suurbritannia võimsuse turgu ([10]).

(22) Meedet rakendavad Ühendkuningriigi valitsus, Ofgem, korraldusasutus (riiklik energiavõrk), arveldusasutus (2013. aasta energiaseaduse alusel loodud uus ametiasutus valitsuse juhtimise ja järelevalve all) ja arveldusteenuse osutaja (Elexon). Allpool on esitatud asutuste funktsioonide ja vastutusalade kõrgetasemeline lühikirjeldus.

(23) Ühendkuningriigi valitsus vastutab võimsuse turu strateegilise järelevalve eest ja abikava reguleerivate määruste muutmise eest ning peab tagama võimsuse turu korralduse põhiaspektide jätkuva aruandekohustuse. Määrused sisaldavad võimsuse turu enampakkumistel osalemise lubamise üldkriteeriume, võrguettevõtja funktsioone võimsuse turu korraldamisel ja tasude arveldamist.

(24) Ühendkuningriigi valitsus töötas välja võimsuse turu eeskirjad, ent Ofgem vastutab nende rakendamise eest (nii Ühendkuningriigi valitsus kui ka Ofgem võivad eeskirju muuta). Võimsuse turu eeskirjad sisaldavad eelvaliku ja võimsuse enampakkumiste tehnilisi eeskirju ning korda, võimsuslepingute sisu ja võimsuslepingu sõlminud poolte kohustusi. Ofgem peab eeskirjade muutmist kaaludes järgima mitmesuguseid määrustes ja eeskirjades sätestatud eesmärke, millega tagatakse võimsuse turu haldamise läbipaistvus ja usaldatavus. Ofgem vastutab ka eelvaliku tulemuste kohta taotlejate algatatud õigusvaidluste lahendamise eest.

(25) Võrguettevõtja on riiklik energiavõrk. Riikliku energiavõrgu ülesanne on korraldada võimsuse turgu, sh anda ministritele nõu varustuskindluse väljavaate kohta ja soovitada töökindluse normi täitmiseks enampakkumisele pandava võimsuse kogust; valida välja enampakkumisel osalejad, hallata võimsuse enampakkumisi ja sõlmida lepingud (nn võimsuslepingud) edukaks osutunud pakkujatega; töötada välja uued tugimenetlused, nagu võimsuse turu hoiatuste esitamine, ja neid hallata.

(26) Ühendkuningriigi valitsus sätestab võrguettevõtja korraldusfunktsioonid teisestes õigusaktides, st Ofgemi jõustatavates asjaomastes nõuetes. See annab valitsusele kindluse tulemuste mõistes ja Ofgemile selge aluse juhtida korraldusfunktsiooni täites riikliku energiavõrgu tööd. Tehniliste ekspertide rühm tagab soovitatava enampakkumisele pandava võimsuse koguse kohta riikliku energiavõrgu antud nõu sõltumatu kontrolli.

(27) Ühendkuningriigi valitsus lõi ([11]) võimsuse turu arveldusasutuse (Electricity Settlement Company) eesmärgiga tagada võimsuslepingute alusel tehtavate maksete ja arveldamise protsessi täielik aruandekohustus, haldamine ja

([8]) https://www.gov.uk/government/publications/capacity-market-5-year-review-2014-to-2019
([9]) https://www.ofgem.gov.uk/publications-and-updates/report-our-five-year-review-capacity-market-rules-and-forward-work-plan
([10]) https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmsctech/1454/145402.htm
([11]) 2013. energiaseaduse alusel on ministril volitused anda võimsuse turu loomiseks määruseid ja eeskirju. 2013. energiaseaduse artikli 28 lõike 4 punkti g alusel on ministril volitused anda määruseid, mis käsitlevad arveldusasutuse kohustust hallata võimsuse maksete ja võimsuse stiimulite arveldamist. Võimsuse turu loomise määrustega on kehtestatud ministri kohustus määrata arveldusasutus (2014. aasta elektrivõimsuse määrused – määrus 80). Minister määras seda kohustust täites arveldusasutuseks Electricity Settlement Company.

kontroll ([12]). Arveldusasutus on piiratud vastutusega eraõiguslik äriühing, mille aktsiate ainuomanik on valitsus ([13]). Arveldusasutus vastutab oma kohustuste täitmise suutlikkuse tagamiseks sisekorra kehtestamise eest, ent valitsusel on asutuse üle üldine kontroll ([14]).

(28) Ühendkuningriigi valitsus avaldas 2013. aasta veebruaris *Euroopa Liidu Teatajas* otsuse sõlmida funktsioonide täitmiseks leping alltöövõtjaga Elexon Ltd. Elexon tegutseb arveldusteenuse osutajana ning vastutab arvutuste tegemise ja võimsustasude määramise eest. Elexoni funktsioon arveldusteenuse osutajana on piiratum kui funktsioon, mida ta praegu tasakaalustus- ja arvelduskoodeksi alusel täidab, ehkki sellega samalaadne. Arveldusasutuse ja Elexoni vahel sõlmitud lepingus on sätestatud täpselt osutatav teenus, selle maksumus ja tulemuste seire kord.

2.3. **Abisaajad**

2.3.1. *Osalemistingimused*

(29) Võimsusepakkujad osalevad võimsuse turul võimsuse turu ühikute (CMU) alusel. Võimsuse turu ühiku tasandil esitatakse eelvalikutaotlused, sõlmitakse võimsuslepingud, sätestatakse süsteemi suure koormuse aegadel kehtivad kohustused ja arvutatakse rahalised karistused/ületarnimise tasud. Osaleda saavad (nii olemasolevad kui ka uued) energiatootjad, võrkudevahelised ühendused, tarbimise juhtimise ettevõtjad ja energia salvestajad.

(30) Tootmisüksused (määratletud elektri tarnimise, sõltumatu kontrolli võime, pooletunnis(t)e arvesti(te)ga mõõdetava energia netotoodangu, 2 MW ületava ühendusvõimsuse järgi) võivad osaleda eraldiseisva võimsuse turu ühikuna või koos muude osalemiskõlblike tootmisüksustega järgmistel tingimustel:

a) kõik üksused on sama kauplemisüksuse (nt elektrijaama) koosseisus või

b) kõik üksused on ühendatud süsteemiga samas piiripunktis; st üksustel on sama asukoht, ent kauplemisüksusega tegemist ei ole, või

c) kõikide üksuste koguvõimsus on 2–50 MW (tõhusalt integreeritud elektritootmine mitmes asukohas).

(31) Tarbimise juhtimise võimsuse turu ühikud määratletakse vastavalt kohustusele vähendada nõudlust. Tarbimise juhtimise ettevõtja määratletakse i) otsese elektritarbijana; ii) ettevõtjana, kes on elektritarbija omanik, või iii) ettevõtjana, kellel on elektritarbija üle lepinguline tarbimise juhtimise kontroll. Kohustus peab mõjutama elektritarbijat nii, et ta vähendaks elektrienergia importi (mida mõõdetakse elektrienergia tarbimise pooletunnise arvestiga) või et ta ekspordiks elektritarbija kohapealsetes tootmisüksustes toodetud elektrienergiat. Tarbimise juhtimise ettevõtjad võivad osaleda eraldiseisva võimsuse turu ühikuga või koos teistega. Iga koostisosa peab lisaks olema ühendatud pooletunnise arvestiga ning tarnija tarbimise juhtimise koguvõimsus peab jääma vahemikku 2–50 MW. Allpool tabelis 1 on esitatud tarbimise juhtimise ettevõtjate tulemused enne 2019. aasta juulit toimunud enampakkumistel.

([12]) Vt 2014. aasta elektrivõimsuse määruse artikli 40 lõige 1: „Võimsusepakkujal („C“) on õigus […] saada arveldusasutuselt käesoleva määruse kohaselt määratud võimsustasu iga tarneaasta kuu eest (M-kuu) võimsuskohustusega võimsuse turu ühikute eest, kus C oli M-kuu jooksul võimsuse pakkuja“.

([13]) Electricity Settlement Company (ESC) asutati 2014. aasta märtsis piiratud vastutusega äriühinguna ja kõiki selle aktsiaid käsutab ainuomanikuna tegutsev minister. ESC asutamisleping ja asutamise dokumendid, sh põhikiri, on avalikkusele kättesaadavad aadressil: https://beta.companieshouse.gov.uk/company/08961281/filing-history?page=2

([14]) Minister on ESC aktsiate ainuomanik ja seetõttu on ministril teatav üldine kontroll ESC üle, õigus teha toiminguid, mida äriühingu aktsionärid teha võivad, näiteks võtta vastu eriotsuseid. Lisaks võib minister vajaduse korral muuta korda, kuidas arveldusasutus täidab võimsuse turuga seotud funktsioone, tehes seda 2013. aasta energiaseaduses antud reguleerimisvolitusi kasutades, et muuta arveldusasutusele kehtivaid määrusi. Reguleerimisvolituste kasutamine sõltub parlamendi heakskiidust. Minister võib juhul, kui ilmnevad väga rasked asjaolud, vabastada ühepoolselt ametist ESC juhatuse esimehe. Lisaks sellele on 2014. aasta elektrivõimsuse määruste määruses 80 sätestatud, et minister võib lõpetada määratud asutuse arveldusasutusena tegutsemise.

Tabel 1

Tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemine enne 2019. aasta juulit toimunud enampakkumistel

	Enampakkumisele pandud võimsus (MW)	Saadud lepingud (MW)
2014 T-4	603	174
2015 T-4	673	456
2016 T-4	1 798	1 411
2017 T-4	2 246	1 206
2018 T-4 ([1]) (peat.)	2 618	—
2017 T-1	1 283	443
2018 T-1 (peat.)	2 124	—
2019 T-1 (tingimuslik)	1 333	203
2015 TA	619	475
2016 TA	373	312

([1]) 2018. aastal toimunud T-1 ja T-4 enampakkumised peatati pärast Üldkohtu otsust kohtuasjas T-793/14. Enampakkumisele pandud võimsus on tulevaste enampakkumiste jaoks eelvalitud võimsus (osa võib enne enampakkumist kõrvale jääda) – vt tekstis esitatud viidet „peat.“ (peatatud).

(32) Võimsuse turult jäetakse välja võimsusepakkujad, kes saavad juba abi teiste meetmete raames. Võimsuse turul ei või osaleda järgmised tarnijad:

a) vähese CO_2-heitega elektrijaamad, mis saavad abi hinnavahelepingute või väikesemahuliste soodustariifimaksete raames;

b) taastuvatest allikatest elektrienergia tootjad, kes saavad abi taastuvallikatest tootmise kohustuse raames, välja arvatud juhul, kui nad otsustavad loobuda taastuvallikatest tootmise kohustuse täitmise tasudest (nad tohivad osaleda alles pärast taastuvallikatest tootmise kohustuse lepingute kehtivuse lõppemist);

c) elektrijaamad, mis saavad taastuvkütte soodustust, sest taastuvkütte soodustus on ette nähtud taastuvallikatest tootmise kohustust ja taastuvate energiaallikate hinnavahelepinguid täiendama;

d) elektrijaamad, mida rahastatakse Ühendkuningriigi süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise kaubandusliku kasutamise konkursi raames, sest süsiniku kogumise ja säilitamise hinnavahelepingud on ette nähtud majanduslikuks elujõulisuseks vajaliku lisaabi andmiseks;

e) tehnoloogiad, mida rahastatakse ELi uute osalejate reservist (programm „NER300“) eesmärgiga toetada vähese CO_2-heitega kujunemisjärgus tehnoloogiaid, nt süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise ning tõusumõõnaenergia tehnoloogiaid, kuna neid võidakse toetada ka hinnavahelepingute raames;

f) elektrijaamad, kellega riiklik energiavõrk on sõlminud 15aastased lepingud lühiajalise tegevusreservi raames (lühiajalise tegevusreservi pikaajalised lepingud) vahetult enne esialgsete elektrituru reformi poliitiliste ettepanekute esitamist 2010 aastal ja kes on otsustanud lepingute täitmist jätkata.

(33) Äriühinguid, kes on osalenud ettevõtetesse investeerimise kavas ja riskikapitali usaldusfondide kavades, ei jäeta võimsuse turul osalemisest kõrvale, ent veendutakse, et nad ei saa topeltabi (vältimaks riigiabi kumuleerumist).

(34) Ehkki välisriikide võimsuse pakkujate vahetu osalemine ei ole lubatud, tohivad alates 2015. aastal toimunud teisest enampakkumisest osaleda võimsuse turu ühikutena võrkudevahelised ühendused Suurbritannias tegutsevate elektritootjatega ja Suurbritannias tegutsevate tarbimise juhtimise ettevõtjatega võrdsetel alustel, neile kohaldatakse üldjoontes sama preemiate ja trahvide korda ning nad hinnatakse ümber väiksemaks, et võtta arvesse nende väiksemat panust varustuskindlusse ([15]). Tabelis 2 on esitatud võrkudevaheliste ühenduste võimsuse turu ühikute osalemine seni toimunud enampakkumistel.

Tabel 2

Võrkudevaheliste ühenduste võimsuse turu ühikute osalemine seni toimunud võimsuse turu enampakkumistel

Enampakkumise liik	T-4				T-1	
Enampakkumise toimumise aasta	2015	2016	2017	2018 (peat.)	2018 (peat.)	2019 (tingimuslik)
Tarneaasta	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2019/2020	2019/2020
Eelvalitud võrkudevaheliste ühenduste võimsuse turu ühikute arv	3	5	6	8	3	3
Edukaks osutunud võrkudevaheliste ühenduste võimsuse turu ühikute arv	2	4	6	—	—	3
Neist äsja ehitatud	0	0	3	—	—	1
Neist olemasolevad	2	4	3	—	—	2
Edukaks osutunud võrkudevaheliste ühenduste võimsuse turu ühikute võimsus (GW)	1,86	2,34	4,56	—	—	1,025

(35) 2014. aasta otsusega anti luba jätta ülekandevõimsus 2014. aasta detsembris toimunud enampakkumiselt välja järgmiste piiravate asjaolude tõttu:

a) hangitav võimsus: vaja oli uut enampakkumisel võrkudevahelise ühenduse panuse ümberhindamise metoodikat; vaja oli tihedamat koostööd muude liikmesriikidega elektritootmise piisavuse hindamisel, et kõrvaldada riikide erinevatest töökindluse standarditest tulenev süsteemi võimaliku ärakasutamise oht;

b) eelvalik: sel ajal ei olnud korraldusasutusel võimalik viia iseseisvalt lõpule välismaise võimsusepakkuja eelvaliku etappi; vaja oleks olnud koostööd välisriikide põhivõrguettevõtjatega mõõtmise ja kontrollimise ning katsetamise ja andmete jagamise platvormide kohase teabe saatmise valdkonnas;

c) enampakkumine: kui välismaisel võimsusel oleks olnud lubatud osaleda, oleks enampakkumine olnud avatud kuritarvitamisele; vaja oleks olnud uut metoodikat välismaise võimsuse koguse piiramiseks võrkudevahelise ühenduse ümberhinnatud võimsusega. lisaks oleks hinnavõtja künnis olnud teisel turul tõenäoliselt erinev, st Suurbritannias kindlaks määratud enampakkumise kliiringhind oleks võinud teisel turul võimsuse jaoks ebasobiv olla ja vaja oleks võinud olla piirkonnapõhist enampakkumist;

([15]) Ümberhindamistegur on tegur, millega korrutatakse võimsuse tagamise enampakkumisele esitatud võimsuse turu ühiku võimsust, et saada tulemuseks väiksemaks ümber hinnatud võimsus. Kõik võimsuse turul pakutavad võimsused peavad olema ümberhinnatud, et võtta arvesse ohtu, et süsteemi suure koormuse korral on võimsus osaliselt või täielikult kättesaamatu. Ka võrkudevaheliste ühenduste korral määrab minister kindlaks iga võrkudevahelise ühenduse ümberhindamisteguri eraldi, tuginedes tehnilise töökindluse hindamisele ja süsteemi suure koormuse aegadel tõenäoliste riigivoogude analüüsile.

d) tarne: tarnekohustuse alusel peavad elektritootjad võimsuse turu hoiatuse väljakuulutamise korral (mida tehakse 4 tunnise etteteatamisajaga) määratud koguses elektrit tootma. See oleks võinud tekitada teisel turul moonutusi, sest lähetatava elektri tootmiseks oleks tõenäoliselt rakendatud ebaefektiivseid ressursse ([16]). See ei lisaks Ühendkuningriigile varustuskindlust maailmas, kus turud on juba täielikult liidetud ja elektrivood juba reageerivad nappuse hinnastamisele.

(36) Ainult ülekandevõimsuse vahetu osaluseta 2014. aastal kajastus enampakkumistel ostetava võimsuse koguses eeldatav süsteemidevahelise ühenduse võimsuse panus Suurbritannia süsteemi suure koormuse aegadel. Näiteks kui eeldati, et Suurbritannia süsteemi suure koormuse aegadel imporditakse 1 GW, vähendati enampakkumistel ostetava võimsuse kogust 1 GW võrra. Riiklik energiavõrk hindas esialgu 2018/2019. tarneaasta T-4 sihtvõimsust soovitades võimsuse turuvälise süsteemidevahelise ühenduse (neto)panust (ligikaudu) nulliks, kuid hiljem muudeti see T-1 enampakkumisel ostetavaks 2,1 GW netopanuseks.

2.3.2. *Eelvaliku menetlus*

(37) Võimsuse turul osalemine ei ole kohustuslik. Kuid kõik tegevusloa saanud osalemiskõlblikud võimsused peavad osalema eelvaliku menetluses isegi siis, kui nad ei kavatse pakkumist esitada. Eelvaliku menetluse eesmärk on tagada, et enampakkumisel osalejatel on võimalik tarnida võimsus, mida nad pakuvad, ja võrguettevõtjal on võimalik enampakkumisest loobunud võimsuse kogusele tuginedes kohandada enampakkumisele pandava võimsuse kogust.

(38) Ühelegi võimsuse tarne enampakkumisest loobunud osalemiskõlblikule võimsusele ei määrata võimsuse turu karistust tarnimata jätmise eest, kuid samuti ei tasuta neile ületarnimise eest. Sellise võimsusega tohib taas osaleda järgmistel enampakkumistel ja teisesel turul. Nagu ka osalemiskõlbmatute elektrijaamade puhul, vähendatakse enampakkumistel pakutavat kogust loobunud elektrijaamade võimsuse kogust arvestades.

(39) Võrguettevõtja teeb töökindla võimsuse tarneaastal kättesaadavuse tagamiseks enne enampakkumist eelvalikukontrolle, et kinnitada kogu võimaliku võimsuse osalemiskõlblikkust ja pakkumist. Eri tüüpi võimsustele (nt toodetav võimsus ja tarbimise juhtimise võimsus) kohaldatakse erinevaid eelvalikunõudeid.

(40) Taotlejad peavad vastama eelvalikutaotluse esitamise raames nii eelvaliku üld- kui ka erinõuetele, mis erinevad olenevalt sellest, kas üksus on olemasolev või potentsiaalne tootmisüksus või tarbimise juhtimise üksus. Üldnõuded hõlmavad halduslikke põhiandmeid (kontaktandmed, tegevusloa saamise staatus, äriühingu struktuur, asukoht ja erinevate direktorite deklaratsioonid), samas kui olemasolevad tootmisüksused peavad tõendama varasemat tegutsemist. Potentsiaalsed üksused peavad esitama tõendid kavandatava nõusoleku ja ühenduse lepingu kohta, üksikasjaliku ehituskava ja andmed eeldatava kapitalimahutuse kohta taotletava võimsuslepingu kehtivuse ajal. Nad peavad tarneaasta alguseks esitama ka krediiditoe (st tagatise või pakkumuse tagatise), mis viitaks nende tõsisele kavatsusele osaleda enampakkumisel ja tarnida tegevusühik.

(41) Uued tootmisüksused ja kinnitamata tarbimise juhtimise üksused (vastupidi kinnitatud tarbimise juhtimise üksustele) ([17]) peavad esitama pakkumuse tagatiseks 5 000 Suurbritannia naelsterlingit (ligikaudu 5 650 eurot) megavati (MW) kohta T-4 ja T-1 enampakkumiste jaoks ning 500 Suurbritannia naelsterlingit (ligikaudu 565 eurot) megavati kohta ülemineku enampakkumiste jaoks. Meetmes on tarbimise juhtimise üksuste kohta sätestatud, et ilma jäädakse sellest osast pakkumuse tagatisest, mis on võrdeline võimsusega, mida tarbimise juhtimise ettevõtjad tegelikult ei tarninud, eeldusel et nad tarnivad vähemalt 90 % võimsusest, mida kohustusid. Ehkki tarbimise juhtimise ettevõtjad võivad koondada mitu tegevuskohta, et saavutada miinimumkünnis 2 MW, tuleb märkida, et pakkumuse tagatis tuleb neil tasuda kogu 2 MW pealt, isegi kui kinnitamata tarbimise juhtimise võimsus moodustab sellest kogusest üksnes väikese osa. Ühendkuningriigi teatel saab võimsuse turu ühikud kinnitada üksnes ühe üksusena ja sama arveldusperioodi kestel ainult ühel päeval. Nõue kinnitada üksusena peaks vähendama kuritarvitamise ohtu. Vastupidisel juhul saaksid taotlejad kinnitada eri aegadel ja panna kokku üksuse, mis ei pruugi suure koormuse aegadel toimida, tekitades varustuskindluse ohu.

([16]) Kohustus tarnida võimsust (st oht, et tuleb maksta trahv) võib motiveerida välismaist elektrijaama müüma elektrit oma riigi turu asemel Ühendkuningriigi turul isegi piirkuludest väiksema hinnaga. See on vastuolus tõhususe pingereaga, mille alusel turuosalised oma elektrit müüksid, kui nad arvestaksid üksnes piirkulusid.

([17]) Kinnitatud tarbimise juhtimise üksus erineb kinnitamata tarbimise juhtimise üksusest selle poolest, et kinnitatud üksuse võimsust on kinnitanud korraldusasutuse (riiklik elektrivõrk) tarbimise juhtimise võimsuse turu ühiku kohta antud tarbimise juhtimise katse tunnistus.

(42) Ühendkuningriigi valitsus suurendas 2016. aasta märtsis toimunud arutelu järel äsja ehitatud tootmisüksuse enampakkumiseelset pakkumuse tagatist 10 000 naelsterlingini (GBP) megavati kohta, et kindlustada end selle abil täiel määral suurema lõpetamistasu kohustuse vastu, samuti eesmärgiga tõkestada spekulatiivseid taotlusi, nõudes enampakkumise eel suuremate kohustuste võtmist. Kinnitamata tarbimise juhtimise üksuste enampakkumiseelne pakkumuse tagatis jäeti endiselt 5 000 naelsterlingile megavati kohta pärast arutelu käigus sidusrühmadelt saadud tagasisidet, mille kohaselt on laenuandjatelt krediidi saamine tarbimise juhtimise koondajate jaoks suhteliselt kallim.

(43) Võrguettevõtja avaldab enne eelvaliku ajavahemikku ümberhindamistegurid, mis sõltuvad tehnoloogiast. Enamiku tehnoloogiaklasside ümberhindamistegurid lähtuvad klassi tüübi seitsme eelnenud aasta kestel toimimisest ja väljendavad konkreetsest tehnoloogiast sõltuvat elektrijaamade eeldatavat keskmist panust süsteemi suure koormuse aegadel. Erinevat metoodikat kasutatakse teatavate klasside jaoks, mille puhul kas varasema toimimise tõendeid ei ole või need on tulevase toimimise usaldusväärseks prognoosimiseks vähem olulised (nt võrkudevahelised ühendused või uudsed tehnoloogiad, nagu akudes salvestamine). Asjakohased ümberhindamistegurid kehtivad kõikidele konkreetsel tehnoloogial põhinevatele elektrijaamadele, olenemata nende vanusest ja staatusest. Võimsuse enampakkumisel edukad võimsusepakkujad saavad tasu (enampakkumise kliiringhinna tasemel), mis on võrdeline nende ümberhindamisteguri ja nende ühendusvõimsuse korrutisega (ühendusvõimsus on võimsus, mida nende füüsiline võrguühendus võimaldab neil süsteemi eksportida). Üks rahaliste karistuste korra eesmärkidest on peenhäälestada tasude suurust prognoositava toimimise asemel konkreetsete jaamade tegeliku toimimistaseme järgi.

2.4. **Enampakkumise menetlus**

2.4.1. *Enampakkumisel ostetava võimsuse koguse kindlaksmääramine*

(44) Otsus, kas korraldada võimsuse enampakkumisi, langetatakse kord aastas, tuginedes võrguettevõtja tehtud elektrivõimsuse sõltumatu hindamise teabele. Riikliku energiavõrgu 15 aasta prognoosi hinnangu järgi on tulevikus tõenäoliselt suurenenud võimsusvaru, ülekandevõimsuse ja tarbimise juhtimise panus ning ta esitab soovituse kestva töökindluse normi tagamiseks vajaliku võimsuse koguse kohta. Niiviisi on valitsusel võimalik hinnata kord aastas, kas võimsuse enampakkumist on vaja.

(45) Otsus, kui suure võimsuse ostmiseks igal võimsuse enampakkumisel lepingud sõlmida, tugineb kestva töökindluse normile. Töökindluse norm on elektrivarustuskindluse objektiivne suurus ja alus iga võimsuste enampakkumise eel nõudluse kõvera kindlaksmääramiseks.

(46) Ühendkuningriik märgib, et ükski elektrisüsteem ei saa olla kunagi 100 % töökindel ja alati tuleb leida kompromiss täiendava reservvõimsuse tagamise kulude ja saavutatava töökindluse taseme vahel. Töökindluse normi kehtestamine võimaldab teha selle kompromissi, sest normiga määratakse kindlaks tasakaalupunkt, kus võimsuse tarnimise kulud kaaluvad üles kasu täiendavast varustuskindlusest. Selle eesmärk on anda investoritele ja turuosalistele selgust valitsuse pikaajaliste varustuskindluse eesmärkide suhtes ja aidata vähendada kulu tarbijatele. Nimetatu eesmärk on ka tagada, et valitsus ei saaks osta rohkem võimsust kui majanduslikult tõhus, millega välditaks Suurbritannia võimsuse liigset hankimist.

(47) Ühendkuningriigi valitsus on kehtestanud Suurbritannia elektrituru kestva töökindluse normiks, et võimsusvajaku ootus on 3 tundi aastas. Teisisõnu on süsteemi varustuskindlus 99,97 %. Võimsusvajaku ootus on selliste tundide/ajavahemike arv aastas, mille kestel pikaajalises perspektiivis statistiliste eelduste kohaselt koormus ületab toodetavat võimsust ja see iseloomustab võimsuse majanduslikku tõhusust. Töökindluse norm on kehtestatud kestvalt, ent valitsus võib selle üle vaadata, kui see vajalikuks osutub.

(48) Võrguettevõtja määrab igal aastal kindlaks töökindluse normi täitmiseks vajaliku võimsuse koguse ja annab valitsusele nõu hiljemalt 30. mail esitatavas elektrivõimsuse aruandes. Töökindluse normi täitmiseks võimsuse enampakkumistel ostetava võimsuse koguse soovitus põhineb elektrinõudluse suuruse ja võimsustasukõlbmatute (nt vähese CO_2-heitega tootvate) elektrijaamade tarnitava võimsuse koguse erinevate stsenaariumide kohasel riikliku energiavõrgu hinnangul. Seega määratakse riikliku energiavõrgu soovituses kindlaks, kas ja kui palju tuleks kõnealusel tarneaastal võimsuse turu kaudu võimsust tagada. Riikliku energiavõrgu aruannet kontrollib tehniliste ekspertide rühm, kes annavad valitsusele nõu analüüsi ja soovituste usaldusväärsuse kohta.

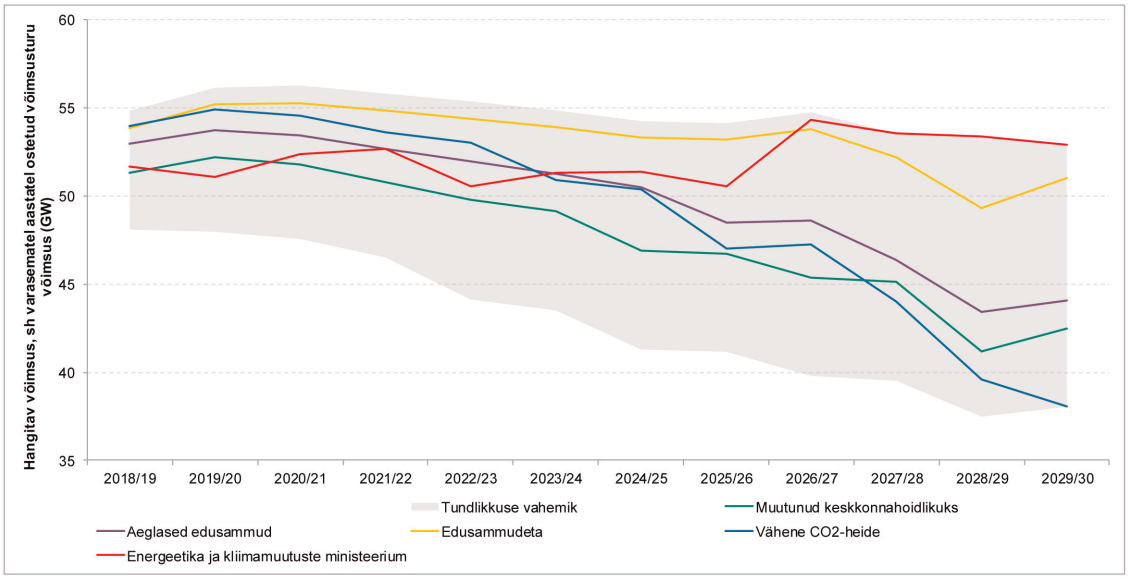
(49) Võrguettevõtja kasutab mitmesuguseid nõudluse stsenaariume ning nõrku kohti, võttes arvesse määramatusi, mis on seotud ilmaga, elektrijaamade kasutatavusega, võrkudevaheliste ühenduste voogudega ja hõlmatud tootmisvõimsustega. Võrguettevõtja arvestab seejärel maha võimsuse, mis ei saa enampakkumisel osaleda (nt muud abi saavad vähese CO_2-heitega elektrijaamad), ja võimsuse, mille kohta on sõlmitud muud täidetavad lepingud (nt juhul, kui võimsusepakkuja on sõlminud asjaomast tarneaastat hõlmava mitmeaastase lepingu).

(50) Seejärel kasutab võrguettevõtja usaldusväärse optimeerimise metoodikat, millega minimeeritakse halvimad võimalikud tulemused võimsuse maksumuse ja täitmata nõudluse mõistes kõigi stsenaariumide ja nõrkade kohtade piires. Mudeldamise tulemusena esitatakse mitu võimalust ühe koguse kohta ja soovitus.

(51) Ühendkuningriik esitas 2014. aasta teatises joonisel 1 kujutatud prognoosi 2018.–2030. aastal tõenäoliselt nõutava hangitava võimsuse vahemiku kohta. Joonisel 2 on kujutatud 2018. aasta detsembris ajakohastatud prognoosi.

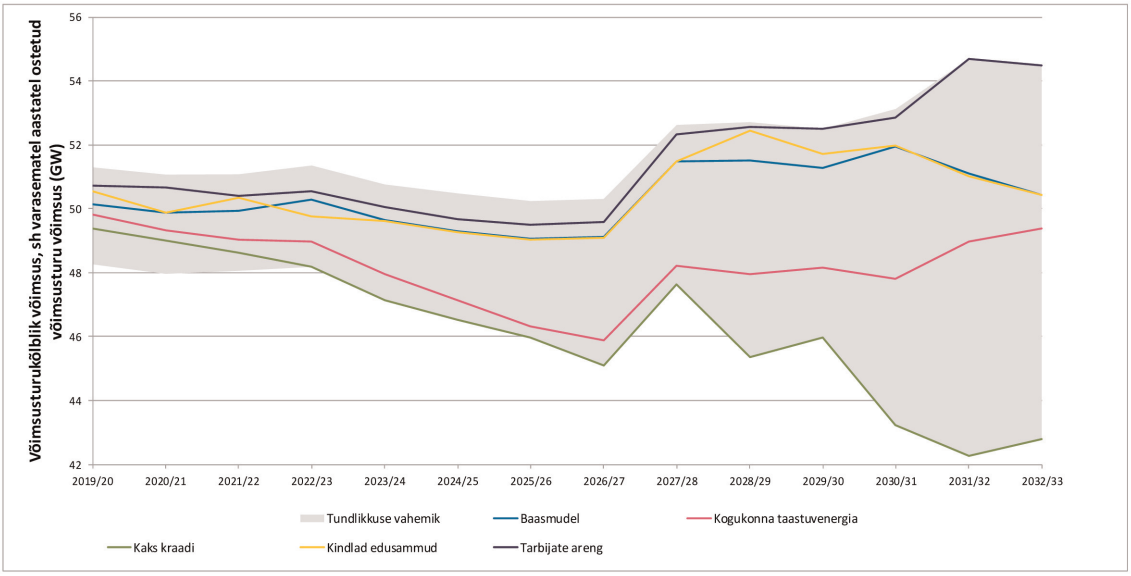
Joonis 1

2014. aastal erinevate stsenaariumide alusel prognoositud hangitav võimsus (GW)

Joonis 2

2018. aastal erinevate stsenaariumide alusel prognoositud hangitav võimsus (GW)

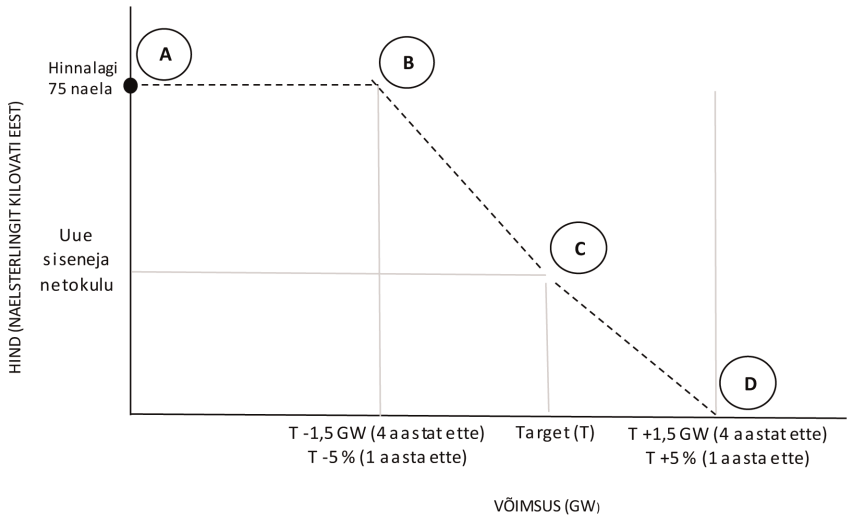
(52) Valitsus langetab lõpliku otsuse selle kohta, kui palju võimsust igal enampakkumisel hankida, tuginedes nõudluse kõverale, mis on tuletatud allpool esitatud põhjendustes kirjeldatud metoodikat kasutades.

(53) Nõudluse kõver annab valitsusele teatava paindlikkuse aasta-aastalt ostetava võimsuse suhtes, sõltuvalt hinnast. Langev nõudluse kõver võimaldab teha kompromissi töökindluse ja kulude vahel, nii et väga kõrge hinna korral hangitakse vaadeldaval aastal väiksem võimsuse kogus. See aitab ka leevendada ka kuritarvitamise ohte, sest sellega seatakse enampakkumise hinnale lagi, samuti annab see paindlikkuse hankida vähem võimsust, kui hind on kõrge, ning mõlemad tegurid vähendavad osalejate võimalusi turujõudu kasutades hindade kergitamiseks.

(54) Valitsus avaldab nõudluse kõvera iga võimsuse enampakkumise eel. Nõudluse kõver väljendab suhet võimsuse hinna ja enampakkumisel võrguettevõtja nõutava võimsuse koguse vahel. Iga nõudluse kõver läbib punkti, mille asukoha määravad võrguettevõtja märgitud töökindluse normi täitmiseks nõutav sihtvõimsus ja uue võimsuse põhjendatud prognoositav kulu (uue siseneja netokulu). Nõudluse kõver läbib sihtvõimsuse ja uue siseneja netokulu lõikepunkti. Joonisel 3 on esitatud võimsuse nõudluse näidiskõver.

Joonis 3

Näitlik võimsuse nõudluse kõver

Allikas: Ühendkuningriigi ametiasutused.

(55) Uue siseneja netokulu määratakse kindlaks, lähtudes eeldatavast võimsuse kliiringhinnast enampakkumisel, ja vaadatakse vajaduse korral iga enampakkumise jaoks läbi, tuginedes näiteks uutele uue tootmisüksuse ehitamise kulude prognoosidele ja varasemate enampakkumiste käigus saadud teabele. Uue sisenemise kulu tugineb uue ehitatava tootmisvõimsuse kapitalikulu prognoosidele, mis on esitatud Ühendkuningriigi ametiasutuste tellitud aruandes, ([18]) mille kohaselt on tasuvuslävi 7,5 % ja tasuvusperiood 25 aastat.

(56) Nõudluse kõvera muud põhiparameetrid peale sihtvõimsuse ja uue siseneja netokulu on enampakkumise hinnalagi (maksimaalne hind, millega valitsus soovib võimsust hankida), hinnavõtja künnis (maksimaalne hind, millega olemasolevad elektrijaamad saavad enampakkumisel võimsust pakkuda) ([19]) ja enampakkumise toimumiseks nõutav minimaalne tarne (minimaalse konkurentsi nõue). Valitsus kinnitab iga võimsuste enampakkumise lõplikud enampakkumise parameetrid vahetult enne asjaomase eelvaliku ajavahemiku algust.

(57) Enampakkumise hinnalaega määratakse kindlaks nõudluse kõvera tipp, st hind, millega enampakkumisel võimsust enam ei osteta. Hinnalae eesmärk on kaitsta Suurbritannia tarbijaid enampakkumisega seotud ettenägematute probleemide eest, nt konkurentsi puuduse või osalejate turujõu kuritarvitamise eest. Kuid Ühendkuningriigi ametiasutuste arvates võiks enampakkumisel liiga madala hinnalae seadmine pakkujaid tagasi hoida ja vähendada

([18]) Elektri tootmise kulude mudel. Muid kui taastuvaid tehnoloogiaid käsitlev 2013. aastal ajakohastatud versioon. Aprill 2013. Koostas Parsons Brinckerhoff energia ja kliimamuutuste talituse jaoks. PIMS-number: 3512649A.

([19]) Vt põhjendused 70 ja 71.

konkurentsi, seepärast on oluline seada selline hinnalagi, millega soodustatakse võimsuse enampakkumisel konkurentsi ja võimaldatakse, et uue võimsuse hind kujuneb turul tõhususest lähtuvalt, tuginedes elektri- ja võimsuse turu osaliste riskihinnangutele ja võimaliku tulu ootustele. Õige hinnalae seadmine sõltub uue siseneja netokulu keskse prognoosi määramatuse astme hindamisest.

(58) Ühendkuningriigi valitsus seadis 2014. aastal hinnalaeks 75 naelsterlingit kilovati eest. Ühendkuningriik selgitas, et see hinnalagi on kõrgem kui mitme usutava stsenaariumi alusel mudeldatud enampakkumise kliiringhind, kuid mitte piisavalt kõrge selleks, et elektrijaamadel oleks võimalik kasutada olulist turujõudu juhul, kui uute ehitatavate tootmisvõimsuste osalus on piiratud. Ühendkuningriik tegutseb ka selle tagamise nimel, et uus ehitatav tootmisvõimsus ei saa taotleda kõikide püsikulude korvamist enampakkumisele esitatavas pakkumuses, vaid peab võtma projekti elujõulisuse tagamiseks vähemalt teataval määral arvesse energiaturult saadavat sissetulekut ja võimsuse turult saadavaid tasusid.

(59) Valitsusel on veel üks võimalus veenduda enne enampakkumist, et sellel on piisavalt konkurentsi. Enampakkumisel osalemiseks eelvaliku läbinud isikud peavad kaks nädalat enne enampakkumist kinnitama, kas nad pakuvad enampakkumisel võimsust. Seejärel saab valitsus vaadata läbi enampakkumisel osalevate võimsusüksuste nimistu, võttes arvesse näiteks pakutud tarne mahtu, tehnoloogiate kombinatsiooni ja pakutud ühikute omandilist kuuluvust, ning tühistada enampakkumise, kui ta ei ole veendunud, et menetlus on tarbijatele kasu toomiseks piisavalt konkurentsipõhine.

2.4.2. *Enampakkumiste sagedus ja formaat*

(60) Võimsuse enampakkumine toimub igal aastal ja käsitleb tarnet neli aastat hiljem, näiteks 2014. aasta enampakkumine käsitles tarnet 2018/2019. tarneaastal, mis kestab 1. oktoobrist 2018 kuni 30. septembrini 2019. Alates meetme rakendamisest 2014. aastal on toimunud neli T-4 enampakkumist aastatel 2014, 2015, 2016 ja 2017. Üldkohtu otsusega komisjoni 2014. aasta otsuse tühistamise järel peatas Ühendkuningriik 2022. aastal tarnimist käsitleva T-4 enampakkumise, mis oli kavas korraldada 2018. aastal. Ühendkuningriigi ametiasutused esitasid 2018. aasta detsembris 2022. aastal varustuskindluse tagamiseks teavitatud meetme raames teate, et nad kavatsevad korraldada 2019. aastal erakorralise T-3 enampakkumise (vt eespool põhjenduse 18 punkt d).

(61) Lisaks toimub T-1 enampakkumine peamise enampakkumise tarneaastale vahetult eelneval aastal. T-1 enampakkumise nõudluse kõvera määramise menetlus on sama mis peamise (T-4) enampakkumise korral, nimelt langetab võrguettevõtja analüüsi põhjal lõpliku otsuse valitsus. T-1 enampakkumisega tagatakse õige suurusega võimsuse hange, kui täpsemad võimsuse prognoosid on kättesaadavad, ja see on tähtis, et võimaldada tarbimise juhtimise võimsuse (millel on keeruline osaleda enampakkumisel neli aastat enne tarnet) aktiivne osalemine mehhanismis. Alates meetme rakendamisest 2014. aastal toimus 2018. aasta alguses üks T-1 enampakkumine 2018/2019. tarneaasta kohta ([20]). 2019. aasta juunis toimus 2019/2020. tarneaastakohta tingimuslik T-1 asendav lisaenampakkumine, nagu on kirjeldatud eespool põhjenduse 18 punktis a.

(62) Teatav võimsus jäeti T-4 enampakkumisest kõrvale ja n-ö reserveeriti T-1 enampakkumisele. 2014. ja 2015. aastal põhines reserveeritud võimsuse kogus hinnangul kulutõhusa tarbimise juhtimise selle võimsuse kohta, mis võis osaleda enampakkumisel ja mis tehti avalikuks siis, kui avaldati T-4 enampakkumise nõudluskõver (2,5 GW). Ühendkuningriigi valitsus vaatas 2016. aasta märtsis läbi T-1 enampakkumiseks kõrvale jäetava võimsuse määramiseks kasutatava metoodika. Läbivaatamise järel lepiti kokku ja võeti alates 2016. aastast kasutusele uus nn kõrvalejätmise metoodika, mis põhineb riikliku elektrivõrgu elektrivõimsuse aruandes esitatud iga-aastase T-4 enampakkumisega hõlmatud võimsuse soovituse 95 % usaldusvahemikul. Riiklik elektrivõrk tuletab kõige vähem kahjulike tulemuste mudeldamisel elektrivõimsuse aruandes võimsuse soovituse 95 % usaldusvahemiku. Allpool tabelis 3 on esitatud T-1 enampakkumisteks kõrvale jäetav võimsus.

([20]) Ühendkuningriik võttis lisaks kasutusele täiendava võimsuse enampakkumise, mis toimus 2017. aasta jaanuaris ja mille eesmärk oli sõlmida lepingud 1. oktoobrist 2017 kuni 30. septembrini 2018 tarnitava võimsuse kohta. Komisjon kiitis täiendava enampakkumise heaks riigiabi nr SA.44475 (2016/N) kohta otsuses C(2016) 7757 final.

Tabel 3

T-1 enampakkumiseks kõrvale jäetav võimsus ja T-1 enampakkumisel hangitud võimsus

(GW)

Tarneaasta	T-4 enampakkumisel tarnitav sihtvõimsus	T-1 enampakkumiseks kõrvale jäetav võimsus	T-1 enampakkumisel tarnitav sihtvõimsus	T-1 enampakkumisel hangitud võimsus
2018/19	48,6	2,5	4,9	5,79
2019/20 (tingimuslik enampakkumine)	44,7	2,5	2,7	3,68
2020/21	51,7	0,6	—	—
2021/22	49,2	0,4	—	—

(63) Kui T-4 enampakkumise ja T-1 enampakkumise vahel nõudlus väheneb, vähendatakse T-1 enampakkumisele pandavat võimsust. Kuid et T-1 enampakkumine annab tarbimise juhtimise ettevõtjatele turulepääsemiseks parima võimaluse, kohustus Ühendkuningriigi valitsus 2014. aastal panema T-1 enampakkumistele vähemalt 50 % neli aastat varem reserveeritud võimsusest. 2018/2019. tarneaastat käsitleval T-1 enampakkumisel hangiti ligikaudu kahekordne neli aastat varem reserveeritud võimsus (4,9 GW – esialgu nähti ette 2,5 GW), samas kui ka 2019/2020. tarneaastat käsitleval tingimuslikul T-1 enampakkumisel oli hangitav sihtvõimsus suurem kui esialgu kõrvale jäetud võimsus (vastavalt 2,7 GW ja 2,5 GW).

(64) Ühendkuningriigi valitsus kavatseb korraldada igal aastal T-4 ja T-1 võimsuse enampakkumise, kuid valitsus saab langetada lõpliku otsuse, kas võimsuse enampakkumine toimub, alles pärast enampakkumise eelvaliku lõpuleviimist.

(65) Ühendkuningriigi valitsus võib enampakkumise esimese vooru alguseni enampakkumise oma äranägemisel igal ajal tühistada või edasi lükata. Kui valitsus ei otsusta enampakkumist tühistada, jätkub see automaatselt. Pärast enampakkumise algust võib valitsus oma äranägemisel enampakkumise tulemused tagasi lükata üksnes juhul, kui on põhjendatud alus kahtlustada, et riiklik energiavõrk ei ole korraldusasutusena tegutsedes korraldanud enampakkumist määruste ja eeskirjade kohaselt. Kui valitsus ei otsusta enampakkumist tühistada, kehtivad selle tulemused automaatselt. Valitsusel ei ole pärast enampakkumise algust õigust selle tulemusi oma äranägemisel mõjutada.

(66) Kõik võimsuse turu enampakkumised on kindla hinnaga (*pay-as-clear*) tagurpidi enampakkumised (*descending clock*), kus edukatele osalejatele (pakkujad) makstakse viimasena vastuvõetud hind. Enampakkumine korraldatakse ettemääratud reeglite järgi. Iga enampakkumise alguses kuulutab oksjonipidaja välja kõrgema hinna; seejärel teevad tunnustatud osalejad pakkumise, et näidata, millise koguse võimsust on nad valmis selle hinnaga tarnima. Seda protsessi korratakse nii mitu korda vastavalt eelnevalt kindlaks määratud ajakavale, kuni saadakse madalaim hind, mille juures nõudlus vastab pakkumisele. Kõikidele pakkujatele makstakse sama kliiringhind (ühtne hind). Lisaks on olemas hulk meetmeid kuritarvitamise minimeerimiseks ja tõhusa tulemuse tagamiseks.

(67) Eeldatakse, et kui osalejad otsustavad, kui palju võimsust nad mingi hinnaga tarnivad, võtavad nad arvesse energiaturul tulu teenimise võimalust. Eeldatavad tarnijate energiaturult saadavad tulud erinevad, sõltuvalt eeldatavast koormustegurist, hulgihindadest ning kütuse ja CO_2-ga seotud kuludest.

(68) Ühendkuningriik pidas 2014. aastal väljalülitamisega tarbimise juhtimise ettevõtjaid, tootmisest lähtuvaid tarbimise juhtimise ettevõtjaid ja integreeritud (või ülekandega seotud) elektritootjaid (võimsusega kuni 50 MW) esilekerkivateks sektoriteks, mida on vaja täiendavalt toetada, et aidata neil peamistel võimsuse turu enampakkumistel konkureerimiseks valmistuda. Seega korraldati nimetatute toetamiseks kaks ülemineku enampakkumist vastavalt 2016. ja 2017. aastal. Ehkki esimesel üleminekukorras enampakkumisel võisidki osaleda vaid eespool kirjeldatud kolme võimsuskategooria ettevõtjad, pani integreeritud (või ülekandega seotud) elektritootjate ja tootmisest lähtuvate tarbimise juhtimise ettevõtjate edu esimesel ülemineku enampakkumisel ning 2014. ja 2015. aastal toimunud T-4 enampakkumistel Ühendkuningriigi arvama, et nimetatud osalised on piisavalt küpsed, et peamistel võimsuse turu enampakkumistel muud tüüpi võimsustega ka täiendava sihtotstarbelise toetuseta edukalt konkureerida. Seetõttu arvas Ühendkuningriik nimetatud ressursid välja teisest (ja viimasest) üleminekukorras enampakkumisest, millel said osaleda ainult väljalülitamisega tarbimise juhtimise ettevõtjad. Lisaks märkis Ühendkuningriik teise ülemineku enampakkumise kohta, et ta otsustas katsetada, kas madalam osalemiskünnis (st 500 kW 2 MW asemel) võiks olla kõikide osalejate jaoks kasulik püsiva võimsuse turu korra muudatus. Tabelis 4 on esitatud ülemineku enampakkumiste tulemused.

Tabel 4

Ümberhinnatud võimsust (MW) tagavad lepingud, mis on sõlmitud üleminekukorras enampakkumiste raames

	1. üleminekukorras enampakkumine	2. üleminekukorras enampakkumine
Ülekandega seotud elektritootjad	328	–
Kõik tarbimise juhtimise ettevõtjad, neist	475	312
— Tootmisest lähtuvad tarbimise juhtimise ettevõtjad	322	—
— Väljalülitamisega tarbimise juhtimise ettevõtjad — *Sh võimsusega < 2MW*	153 — –	312 — *8,5 (8 võimsuse turu ühiku panus)*
Kokku	**803**	**312**

(69) Tabelis 5 on esitatud igal alates 2014. aastast korraldatud enampakkumisel riikliku energiavõrgu soovituse kohaselt hangitav võimsus, ministri heaks kiidetud sihtvõimsus ning T-4 ja T-1 enampakkumistel tegelikult hangitud võimsus.

Tabel 5

Nõutav võimsus

(GW)

	Riikliku elektrivõrgu elektrivõimsuse aruandes hankida soovitatud võimsus	Eelvaliku järel riikliku elektrivõrgu kohandatud soovitus enampakkumisel hangitava võimsuse kohta	Hangitav võimsus	Enampakkumisel hangitud võimsus
T-4 2014	53,3	48,6	48,6	49,3 ([1])
T-4 2015	47,9	44,7	45,4	46,4
T-4 2016	49,7	51,1	51,7	52,4
T-4 2017	50,5	49,2	49,2	50,4
T-1 2017	6,3	4,9	4,9	5,79
T-1 2019 (tingimuslik enampakkumine)	4,6	4,3 (november 2018) 2,3 (mai 2019)	2,7	3,6

([1]) Pärast lõpetamisi on võimsus 2018. aasta veebruari seisuga 47,53 GW.

2.4.3. *Hinnavõtjad*

(70) Eelvaliku edukalt läbinud võimalikud võimsusepakkujad liigitatakse enampakkumisel turujõu leevendamiseks kas hinnavõtjateks (kes ei tohi esitada pakkumust üle suhteliselt madala künnise) või hinnamäärajateks (kes tohivad). Olemasolevad võimsusepakkujad on vaikimisi hinnavõtjad. Uued sisenejad ja tarbimise juhtimise ressursid liigitatakse hinnamäärajateks ja tohivad esitada pakkumuse üldise enampakkumise hinnalaeni. Ühendkuningriigi arvates suurendab see eristus osalejate motivatsiooni esitada pakkumus, mis peegeldab nende võimsuse tegelikku väärtust, ning leevendab ohtu, et olemasolevad madalamate kuludega elektrijaamad võiksid taotleda kõrgemat hinda aastatel, mil uut sisenemist ei ole vaja. Ühendkuningriik väidab, et hinnavõtja künnis peaks olema seatud tasemele, mis

hõlmab enamikku olemasolevatest elektrijaamadest, ent on samas kuritarvitamise ohu leevendamiseks piisavalt madal. Hinnavõtja künnis seati tasemele 25 naelsterlingit kilovati eest (50 % uue siseneja netokulust). See on piisavalt kõrge, et hõlmata enamikku olemasolevatest elektrijaamadest. Ühendkuningriigi 2014. aastal koostatud mudelitest paistab, et see hõlmab ligikaudu 80 % olemasolevatest elektrijaamadest. Tabelist 6 ilmneb, et tegelikkuses hõlmab hinnavõtja künnis ligikaudu 60 % olemasolevatest elektrijaamadest. 25 naelsterlingit kilovati eest on ka märgatavalt väiksem kui eeldatav uue sisenemise kulu. Seetõttu leevendab hinnavõtja künnis 25 naelsterlingit kilovati eest ka kuritarvitamise ohtu.

Tabel 6

Hinnavõtja künnisega hõlmatud olemasolevad elektrijaamad alates 2014. aastast

Enampakkumine	Hinnavõtja künnisega hõlmatud olemasolevad elektrijaamad		
	Võimsus (MW)	%	Kliiringhind (naelsterlingit kilovati eest)
2014 T-4	25 007	67	19,40
2015 T-4	39 286	80	18,00
2016 T-4	29 548	56	22,50
2017 T-4	31 099	57	8,40
2017 T-1	2 306	29 ([1])	6,00
2019 T-1 (tingimuslik)	1 758 ([2])	49	0,77

([1]) T-1 enampakkumisel hinnavõtjatena osalevate olemasolevate võimsuste suur osakaal on tingitud tõenäoliselt asjaolust, et suur osa sellest olemasolevast võimsusest tuleb vanimast, kõige marginaalsemast elektrijaamast, mis ei suuda võtta 4 aastat enne tarnet toimuvatel enampakkumistel nii pikka aega enne tarneaastat kohustust jääda toimima.

([2]) Olemasolevate tootmisvõimsustega sõlmitud võimsuse tagamise lepingud. Pärast eelvalikut kvalifitseeriti 6 803 MW (72 %) hinnavõtjatena.

(71) Eriti suurte kuludega olemasolevatel elektrijaamadel võidakse lubada osaleda hinnamäärajatena (ja esitada pakkumus hinnavõtja künnisest kõrgemal tasemel), kuid nad peavad esitama suurema tasu vajaduse põhjenduse (nt tarnija juhatuse esitatud äriplaani ja juhatuse tõendi). See põhjendus tuleb esitada Ofgemile ja seda võidakse kasutada turujõu kuritarvitamise võimaliku uurimise raames.

(72) Mis tahes tarnijaid, kes esitavad pakkumuse hinnamääraja künnist ületavale hinnale ja kellega ei sõlmita enampakkumisel võimsuslepingut, kuid kes jätkavad tarneaastal tegutsemist, hakkab tõenäoliselt uurima Ofgem, kes võib kasutada hinda kujundava enampakkumise pakkumusega koos esitatud teavet.

(73) Uued sisenejad tohivad määrata hinna oma pakkumust põhjendamata, aga kui leitakse, et nad püüavad kasutada turujõudu, võib Ofgem alustada uurimist oma tavapärast jõustamisfunktsiooni täites. Pakkumuse suurus on igal juhul piiratud enne enampakkumist esitatud nõudluse kõveraga kindlaks määratud hinnalaega.

2.4.4. *Võimsuslepingu kestus*

(74) Kui võimsusepakkujad tunnistatakse edukaks, sõlmitakse nendega võimsuse leping kliiringhinnaga. Sõlmitavate võimsuslepingute kestus erineb, et tagada võimsusepakkujatele võrdsed võimalused.

(75) Suurema osa olemasolevate võimsusepakkujatega sõlmitakse leping üheks aastaks; elektritootjatest võimsusepakkujatega, kes teevad esialgsest künnisest (125 naelsterlingit kilovati kohta) suurema kapitalimahutuse (renoveeritavad elektrijaamad), võidakse sõlmida võimsuslepingud kuni 3 aastaks; elektritootjatest võimsusepakkujatega, kes teevad esialgsest künnisest (250 naelsterlingit kilovati kohta) suurema kapitalimahutuse (uued elektrijaamad), võidakse sõlmida võimsuslepingud kuni 15 aastaks. Need künnised vaadatakse igal aastal läbi ja neid on aegajalt pisut suurendatud. 2018. aasta detsembri seisuga on need vastavalt 135 ja 270 naelsterlingit kilovati kohta. Üle 1 aasta kestvad lepingud sõlmitakse üksnes T-4 enampakkumisel osalejatega.

(76) Võimsuslepingu põhitingimustele kohaldatakse regulatiivse kindluse tagamiseks ja investorite usalduse suurendamiseks mehhanismide vastu varem kehtinud nõuete ajutise kohaldamise klauslit ([21]) (tulevikus võidakse reguleerida vastupidi, ehkki selliseid muudatusi ei ole seni tehtud). Need põhitingimused on järgmised:

a) lepingu kestus;

b) võimsuse hind ja õigus saada tasu;

c) võimsuse tagamise kohustus ja ümberhindamistegur;

d) kohaldatavad lõpuleviimise vahe-eesmärgid ja lõpetamistasud;

e) maksimaalne rahaline karistus.

(77) Ühendkuningriik väidab, et asjaolu, et uutele osalejatele pakutakse pikemaajalisi võimsuse lepinguid, on põhjendatav uute konkureerivate ettevõtjate turule sisenemise soodustamisega. Uute osalejatega pikaajalise lepingu sõlmimine võimaldab neil oma investeeringuks saada rahastust väiksema kulu eest. Ühendkuningriigi arvates võimaldab see leevendada sõltumatute ettevõtjate turule sisenemise takistusi, kes ei suuda oma investeeringut uutesse tootmisvõimsustesse rahastada teistest nende portfellis olevatest käitistest pärit tuludest. Kuna pikaajalised võimsuse lepingud soodustavad võimsuse turul konkurentsi, võivad need vähendada tarbijate kulusid elektrienergia ja võimsuse turgudel. Pikaajaliste lepingute pakkumine peaks vähendama Ühendkuningriigi ametiasutuste arvates ka ohtu, et osalised, kellel on väga suured investeerimis- või renoveerimiskulud, otsiks võimalust katta kõiki kulusid vaid üheaastase lepinguga.

2.5. **Järelturg (kauplemine)**

(78) Osalejatel on võimalik enampakkumise ja tarnimise vahel ning tarneaasta(te) kestel kohandada oma positsioone kauplemisega, näiteks võttes suurema või väiksema kohustuse või leides ajutiste puudujääkide kõrvaldamiseks alternatiivse võimsuse. Järelkauplemine on võimsuse turul osalejate jaoks rahaliste karistuste saamise ohu ohjeldamiseks tähtis vahend. Võimsuse turul on lubatud järgmistes eri vormides järelkauplemine: raha eest kauplemine, mahu ümberjagamine ja kohustustega kauplemine.

2.6. **Elektri tarne**

(79) Võimsuse turul järgitakse tarnitud energia mudelit: võimsusepakkujad on kohustatud tarnima energiat siis, kui seda on vaja varustuskindluse tagamiseks, st tegeliku süsteemi suure koormuse korral. Kui nad seda ei tee, siis neid karistatakse. Mudel sisaldab ka täiendavat võimsuse füüsikalist katsetamist. Kui tarnija ei tõenda nõutavat võimsust nõutud arv kordi, ei maksta talle eduka tõendamiseni võimsustasu.

2.6.1. *Võimsuslepingu kohustus*

(80) Võimsuslepingu kohustuse raames määratletakse süsteemi suure koormuse ajad mis tahes pooletunniste arveldusperioodidena, mille jooksul süsteemi mis tahes punktis reguleeritakse pinget või vähendatakse avariilise kontrolliga koormust 15 minutit või kauem. Tarnijad peavad määrama sellistel aegadel kindlaks, kuidas nad reageerivad, ning vältima kehtivate koodeksite ja tegevusloa tingimuste rikkumist. Võrguettevõtja on andnud siiani ainult kaks võimsuse turu teadet, vastavalt 31. oktoobril 2016 ja 7. novembril 2016. Esimene meetme täieliku toimimise aasta oli 2018/2019. aasta talv.

(81) Võrguettevõtja avaldas võimsuse turu eeskirjades (8.4.6) ([22]) sätestatud metoodikat kasutades võimsuse turu hoiatuse abil süsteemi suure koormuse teate, et tagada, et osalejad ohjeldavad kohaselt rahaliste karistuste saamise ohtu, nt mitme elektrijaama üheaegse väljalülitumise ohtu. Nappuse eest ei määrata võimsuse turu karistusi ega ületarnimise tasusid, välja arvatud juhul, kui hoiatus on antud.

(82) Võimsuslepingute alusel peavad osalejad tarnima kindla elektrienergia koguse. Tarnija suure koormuse ajal täidetav kohustus arvutatakse T-4 ja T-1 enampakkumisel võetud kohustuste alusel ning lisaks järelkauplemise raames selliste konkreetsete arveldusperioodide kohta võetud mis tahes kohustuste alusel, mil suur koormus tekib.

([21]) Varem kehtinud nõuete ajutise kohaldamise klausel on säte, mille kohaselt kohaldatakse vana eeskirja jätkuvalt teatavatele olemasolevatele olukordadele, samas kui uut eeskirja kohaldatakse kõikidele tulevastele juhtudele.

([22]) https://www.ofgem.gov.uk/electricity/wholesale-market/market-efficiency-review-and-reform/electricity-market-reform/capacity-market-cm-rules

(83) Kui võimsuse turu hoiatus on antud vähemalt neli tundi enne suure koormuse tekkimist, täidavad tarnijad kohustusi koormusest lähtuvalt. See tähendab, et nad peavad tootma elektrit või vähendama nõudlust oma kohustuse piires ainult siis, kui nõudluse täitmiseks on vaja kogu võimsust, mille kohta turul võimsuslepingud sõlmiti. Kui suure koormuse ajal on vaja nõudluse täitmiseks ainult 70 % nimetatud koguvõimsusest, peab iga tarnija tootma elektrit või vähendama nõudlust ainult 70 % ulatuses oma võimsuskohustusest.

(84) Ühendkuningriigi ametiasutuste väitel on koormusest lähtuvad kohustused kohased, et tagada, et elektritootjad on motiveeritud tegutsema turul tõhusalt, ja proportsionaalsed võimaliku koormusekao tõttu tarbijatele tekkiva kahjuga. Kui igal osalejal oleks oht saada karistada kogu võimsuskohustuse eest iga kord, kui süsteemil on suur koormus, annaks võimsuse turg märguandeid selleks, et lasta elektrijaamadel end töös hoida isegi siis, kui see ei ole majanduslikult tõhus, millega suurendataks nii heidet kui ka tarbijate arveid.

2.6.2. *Karistused*

(85) Karistuste määramise korra eesmärk on motiveerida võimsusepakkujaid tarnima vajaduse korral energiat. Üksusi, mis toimivad alla ootuste, karistatakse, seevastu eeldatud taset ületavad üksused saavad ületarne tasusid, nii et iga üksuse võimsustasud vastavad aasta lõpuks üldjoontes nende tulemustele. Karistuste määramise kord koosneb kolmest järgmisest põhielemendist:

a) vastutuse ülemmäär ühe kuu kohta, mis moodustab 200 % tarnija võimsuse kuutuludest, mille alusel võidakse tarnijatele määrata süsteemi nõudluse kohaste kuutasude kaalu arvestades mis tahes kuus rahaline karistus, mis moodustab kuni 20 % nende aastatuludest;

b) üldine aastane ülemmäär, mis moodustab 100 % aastatulust;

c) karistusmäär, mis moodustab 1/24 tarnija võimsuse aastatasudest.

2.6.3. *Katsetamise kord*

(86) Karistuste määramise korda täiendab range toimimise tõendamise süsteem eesmärgiga tagada, et võimsusepakkujad suudavad tarnida vajaduse korral energiat ja saavad võimsustasusid üksnes töökindluse korral. See on eriti oluline suure koormuseta tarneaastatel, kui tarnijate toimimise katsetamine tagab, et tarnijad on füüsiliselt võimelised tarnima võimsuskohustuste alusel ettenähtu.

2.7. **Meetme eelarve, rahastamine ja tasude maksmise vood**

(87) Tabelis 7 on esitatud alates 2014. aastast toimunud mitmesuguste võimsuse turu enampakkumiste, sh ülemineku enampakkumiste kokkuvõtlikud tulemused.

Tabel 7

Võimsuse turu enampakkumise tulemuste kokkuvõte

Enampakkumine	Enampakkumisel hangitud võimsus (GW)	Kliiringhind (naelsterlingit kilovati eest)	Enampakkumistel kohustuseks võetud võimsuse kogueelarve ([1]) Miljonites naelsterlingites
T-4 2014	49,3	19,40	1 734
T-4 2015	46,4	18,00	1 082
T-4 2016	52,4	22,50	2 012
T-4 2017	50,4	8,40	500
T-1 2017	5,8	6,00	35
T-1 2019 (tingimuslik)	3,6	0,77	3
TA 2016	0,8	27,50	22
TA 2017	0,3	45,00	14

([1]) Võimsuse turu registreid ajakohastatakse korrapäraselt, et võtta arvesse võimsust, mida leping enam ei hõlma. Siinkohal esitatud summa on enampakkumisel võetud kohustuste summa. Seda ei ole kohandatud, et võtta arvesse pärast enampakkumist kõrvale jäänud võimsust, mille eest ei tohi enam võimsustasusid maksta. Väärtusi ei ole kohandatud vastavalt inflatsioonile.

(88) 2014. aasta elektrivõimsuse (tarnijatasude jne) määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt peavad kõik tegevusloa saanud elektritarnijad maksma võimsuse turu tarnijatasu, millest rahastatakse võimsuse turu kulusid (st tarnijatele võimsustasude maksmise kulusid), järgides järgmist menetlust:

a) tasud profileeritakse süsteemi nõudluse kohaselt nii, et võimsusepakkujad saavad suurema osa oma tasust suure nõudlusega kuudel (st talvel) ja väiksema osa vähese nõudlusega ajavahemikel;

b) elektritarnijad prognoosivad kolm kuud enne tarneaasta algust oma nõudlust novembri algusest veebruari lõpuni tööpäeviti kell 16.00–19.00 ja esitavad need prognoosid arveldusasutusele;

c) elektritarnija makstav tasu määratakse kindlaks prognoositava turuosa alusel ja tegevusloaga elektritarnijatele kehtestatakse kuutasu, et sobitada tasude profiil võimsusepakkujatega. Elektritarnija makstava tasu arvutamiseks tuginetakse nõudlusele talvel tööpäeviti kell 16.00–19.00, et motiveerida tarnijaid vähendama nende elektrienergia tarbijate elektrinõudlust ajal, kui see on enamasti kõige suurem. Nimetatu peaks vähendama vajalikku võimsust ja seega võimsuse turu kulusid.

d) Elektritarnijate makstavaid tasusid ajakohastatakse, et need vastaksid tegelikule turuosale kohe, kui turuosa andmed on tehtud kättesaadavaks kehtiva tasakaalustus- ja arvelduskoodeksi kooskõlastava võrdlemise menetluse raames. Kooskõlastava võrdlemise menetlus kestab 14 kuud läbivaadatud nõudlusandmete laekumisest.

(89) Kõiki võimsuse turuga seotud kõikidele osalejatele tasude maksmise vooge arvutab ja haldab arveldusasutus, keda abistab arveldusteenuse osutaja Elexon. Arveldusasutuse ja Elexoni funktsioone ja kohustusi on kirjeldatud punktis 2.2.

(90) Võimsustasud määratakse kindlaks, tuginedes iga elektritarnija võimsuslepingus sätestatud summadele, asjaomase enampakkumise tulemuste alusel iga tarneaasta kohta: võimsustasud võrduvad võimsuse enampakkumisel edukate võimsusepakkujate pakutud võimsuse ja kliiringhinna korrutisega.

(91) Arveldusasutusele laekuvaid rahalisi vahendeid hoitakse intressivabal valitsuse pangateenistuse pangakontol. Arveldusasutus vastutab ka uute elektritootjate või tarbimise juhtimise ettevõtjate enne iga võimsuste enampakkumist toimuva eelvaliku menetluse raames tasutud tagatise võtmise, hoidmise ja (vajaduse korral) tagastamise eest.

(92) Põhilisi rahavoogusid arveldusasutusse ja arveldusasutusest on kirjeldatud allpool.

a) Elektritarnijad on kohustatud maksma arveldusasutusele alates 2015/2016. eelarveaastast iga kuu nn arveldusasutuse tasu. Arveldusasutuse tasu katab võimsuse turu arveldusfunktsiooni järjepideval täitmisel arveldusasutuse (ja arveldusasutuse volitatud asutuse) kantud halduskulud. Tasusid kogutakse kooskõlas Ühendkuningriigi eelarveaastaga, mis kestab aprillist märtsini, et eristada ajakava muude võimsuse turu tasude voogude ajakavast, mis järgib oktoobrist septembrini kestvat võimsusaastat.

b) Elektritarnijad peavad esitama enne tarneaasta iga kuu algust krediidi saamise kinnituse. See peab katma 110 % elektritarnija kuutasust ja selle eesmärk on tagada, et tasude vood võimsusepakkujale jätkuvad ka elektritarnija maksujõuetuse korral.

c) Elektritarnijad on kohustatud maksma tarnija kuutasu arveldusasutusele hiljemalt 24 tööpäeva pärast tarneaasta iga kuu lõppu. Elektritarnija kuutasu on tarnijatele (tarnimise tegevusloa tingimusena) kehtestatud kohustus rahastada võimsuse turgu.

d) Kui võimsusepakkuja ei täida tarneaastal tekkinud suure koormuse ajal täielikult oma võimsuskohustusi, peavad nad maksma arveldusasutusele rahatrahvi. See tuleb maksta hiljemalt 24 tööpäeva pärast kuu lõppu.

e) Arveldusasutus maksab tarnijatele võimsustasu. Võimsustasu, mille suurus määratakse kindlaks tarnijate võimsuskohustuse alusel (võimsuse enampakkumisel määratud summa) 29 päeva jooksul pärast tarneaasta iga kuu lõppu. Kõiki pakkujatele makstavaid tasusid rahastatakse tegevusloaga elektritarnijatele kehtestatud tasude maksmisel laekunud tuludest. Kui võimsusepakkuja on jätnud rahatrahvi maksmata, peetakse trahv kinni tarnijatasust, kuni nõutav rahatrahv on sisse nõutud. Tarnijatele tegelike tasude maksmisel võetakse arvesse enampakkumise ja tarneaja vahel toimunud võimalikku kohustusega kauplemist.

f) Kui võimsusepakkujad tarnivad tarneaastal tekkinud suure koormuse ajal võimsuskohustustest rohkem, maksab arveldusasutus ületarne tasu. Igale võimsusepakkujale makstav ületarne tasu arvutatakse võimsusaasta lõpus ja makstakse aasta jooksul kogutud trahvirahast. See ei suurenda vaadeldava aasta võimsustasude kogusummat, sest tarnimata jätmise eest kogutud trahvid kompenseerivad ületarne tasusid.

g) Võimaluse korral tagastab arveldusasutus elektritarnijatele trahvidest järelejäänud elektritarnijate summa. See on tulu, mis jääb järele pärast aasta jooksul kogunenud ületarne tasude nõutud määra alusel maksmist.

2.8. **Suurbritannia elektritootmise piisavus**

2.8.1. *Suurbritannia elektriturg*

(93) Ühendkuningriik kehtestas 1. aprillil 2005. aastal Suurbritannias ühtse elektrienergia hulgimüügi ja ülekande korra, nn Suurbritannia elektrienergia kauplemis- ja edastuskorra (BETTA). BETTA põhineb elektritootjate, elektritarnijate, tarbijate ja kauplejate vahelisel kahepoolsel kauplemisel ning osalejad jaotavad võimsust pigem ise, selle asemel et seda keskselt jaotada.

(94) BETTA raames sõlmitakse elektrilepingud forvardite ja futuuride turul 24 tundi kuni mitu aastat enne vaadeldavat pooletunnist tarneaega. Lühiajalised energiabörsid ja energiamaaklerid võimaldavad osalejatel peenhäälestada lepingulisi positsioone 1–24 tundi enne tarnet. Kõik tehingud on kahepoolsed ja neid arveldatakse hinnaga, mis registreeritud energiabörsil või lepitud kokku kahepoolselt või vahendaja abil.

(95) BETTA raames saavad elektritootjad oma elektri ja võimsuse eest tasu elektri hulgihinnast ning investorid peavad langetama investeerimisotsused, lähtudes ootustest saada investeeringukulud tagasi elektri hulgiturul elektrit müües.

(96) Tarneaja lähenedes kasutatakse tasakaalustamise mehhanismi, mille abil võrguettevõtja võtab elektri pakkumisi ja pakkumusi vastu peaaegu reaalajas. See võimaldab võrguettevõtjal pakkumist ja nõudlust tasakaalustada. Elektritootjad peavad tehingute sulgemise ajal 1 tund enne iga pooletunnist tarneaega teavitama võrguettevõtjat lepingute alusel tarnitavast elektrienergiast ja iga elektrijaama eeldatavast väljundvõimsusest. Elektritarnijad (jaemüüjad) peavad deklareerima lepingute alusel ostetava võimsuse, mida nende tarbijad eeldatavasti tarbivad. Lõpuks makstakse tasakaaluarveldusmenetluse raames tasud selliste turuosaliste arvele ja arvelt, kelle lepingulised positsioonid ei ühtinud mõõdetud tegeliku elektritootmise või -tarbimisega. Sellega arveldatakse ka muud süsteemi tasakaalustamise kulud. Osalejad peavad maksma võrdlemisi karistava väljamaksmishinna, kui nende lepingulised positsioonid ei ühtinud nende tegeliku elektritootmise või -tarbimisega. Seetõttu motiveerib tasakaaluarveldus või väljamaksmishind osalejaid süsteemi reaalajas tasakaalustamisele kaasa aitama.

(97) Ühendkuningriigi kogu elektri tootmise võimsus oli 2017. aasta detsembri lõpus 81,3 GW. Lisaks oli Ühendkuningriigil neli järgmist võrkudevahelist ühendust, mis võimaldasid Euroopaga kaubelda: Inglismaa–Prantsusmaa (võimsus 2 GW), Inglismaa–Madalmaad (1 GW), Põhja-Iiri – Iirimaa (0,6 GW) ja Wales–Iirimaa (0,5 GW) ([23]). Inglismaa ja Belgia elektrivõrkude ühendus NEMO (1 GW) võeti kasutusele 31. jaanuaril 2019.

([23]) Arvulised näitajad on võetud Ühendkuningriigi 2018. aasta energiastatistika kokkuvõttest (Digest of United Kingdom Energy Statistics 2018), mis on avaldatud aadressil https://www.gov.uk/government/statistics/digest-of-uk-energy-statistics-dukes-2018-main-report

2.8.2. *Elektritootmise piisavuse probleemid*

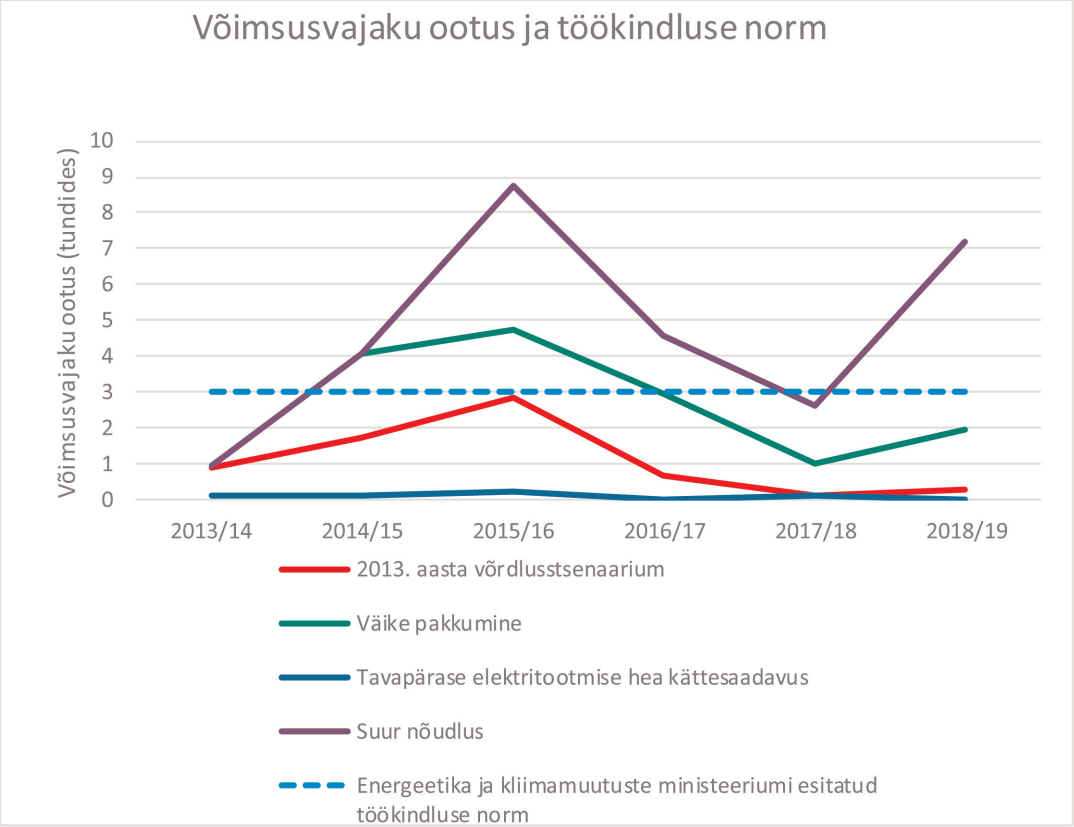
(98) Töökindluse norm on väljendatud võimsusvajaku ootusena. See hõlmab normi, millega kehtestatakse keskmine selliste tundide arv tavapärasel aastal, mille kestel pakkumine eeldatavasti nõudlust ei täida. Võimsusvajaku ootus on tundide arv aastas, mille kestel pakkumine pikaajaliselt statistika järgi eeldatavasti nõudlust ei täida. Tegemist on tõenäosusliku käsitlusega –see tähendab, et tegelik tundide arv võib erineda, olenevalt asjaoludest konkreetsel aastal, nt sellest, kui külm on talv; kas ebatavaliselt suur arv elektrijaamu ei suuda konkreetsel juhul töötada; tuuleelektrijaamade väljundvõimsusest tippnõudluse ajal; samuti kõikidest muudest teguritest, mis mõjutavad elektri pakkumist ja nõudlust. Kuid näitaja tõlgendamisel on oluline on tähele panna, et teatav võimsusvajaku ootus ei ole samaväärne sama kestusega elektrikatkestustega; enamasti saab võimsusvajakut ohjata tarbijaid suurel määral mõjutamata. Ühendkuningriik kehtestas kriitiliseks võimsusvajaku ootuseks enam kui kolm tundi.

(99) Valitsus märkis teatises, et valitavast mudeldamismeetodist hoolimata on elektrivarustuskindluse tulevikuväljavaateid väga keeruline täiesti kindlalt prognoosida, kuna oma nõrgad kohad on põhilistel eeldustel, mille hulka kuuluvad elektri nõudlus, tegutsemise lõpetamise otsused, uued tootmisvõimsused, süsteemidevaheliste ühenduste panus ja eri tehnoloogiate kättesaadavuse tegurid.

(100) Ühendkuningriik väitis 2014. aastal meetmest teatades, et Ofgemi 2013. aastal koostatud elektrivõimsuse hinnangu järgi suureneb võimsusvajaku ootus, ulatudes 2015/2016. tarneaastal 9 tunnini (ent märkides väikest mõju tavapärase elektritootmise suure kättesaadavuse juhtumis), seejärel taastub varasem olukord, millele järgneb jälle tõus 2018/2019. tarneaastal. Ühendkuningriik oli sel ajal seisukohal, et mitmest stsenaariumist ilmnes suur määramatus, mis ulatus 2018/2019. tarneaastal määramatusvahemiku suuremate väärtuste poolel üle 3 tunni, mis on Ühendkuningriigi arvates kindel argument sekkumise kasuks. Ofgemi võrdlusstsenaariumis eeldati talvehooajal 0,75 GW suurust võimsuse netoeksporti.

Joonis 4

Võimsusvajaku ootus ja töökindluse norm, mille Ühendkuningriik esitas 2014. aasta teatises

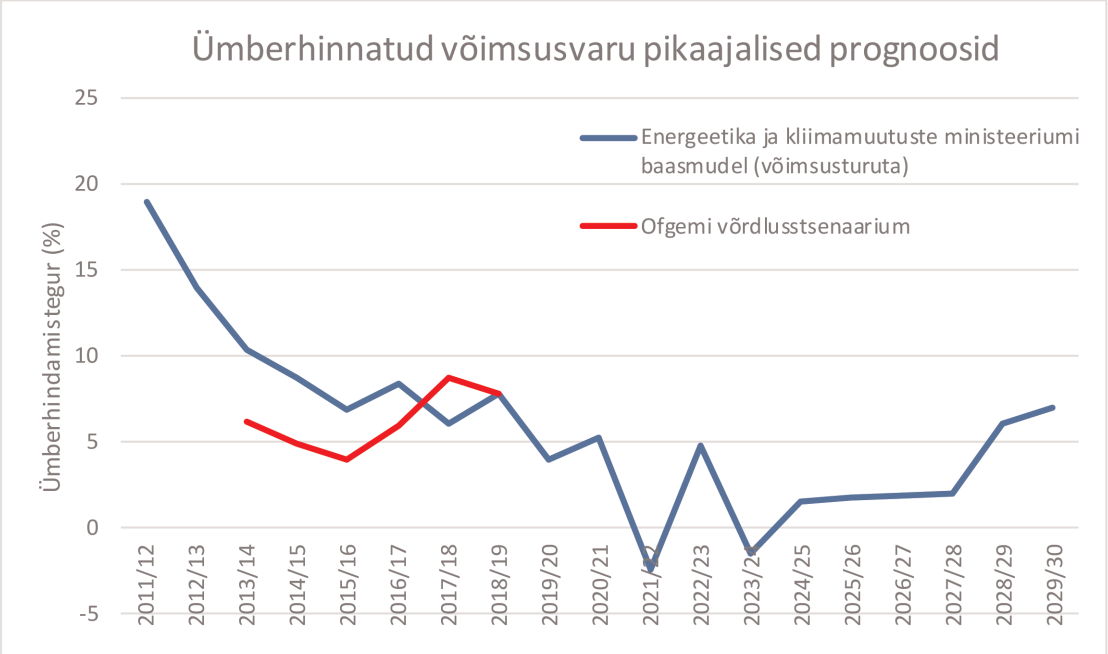
Allikas: Ofgem, energeetika ja kliimamuutuste ministeeriumi analüüs.

(101) Lisaks kinnitas Ühendkuningriik, et ka Ühendkuningriigi energeetika ja kliimamuutuste ministeerium on teinud 2030. aastani elektritootmisse investeerimise simulatsioone. Energeetika ja kliimamuutuste ministeeriumi võimsuse turuta alusstsenaarium viitas Ofgemi analüüsiga samalaadsele suundumusele 2016/2017. tarneaastani. Pärast

2016/2017. tarneaastat ilmnes energeetika ja kliimamuutuste ministeeriumi alusstsenaariumist väheneva võimsusvaru suundumus, mis jätkub 2020. aastate alguseni. Energeetika ja kliimamuutuste ministeeriumi mudelites eeldati süsteemidevaheliste ühenduste täiendavat 2,9 GW võimsust 2030. aastaks ja seda, et tippnõudluse aegadel on süsteemidevaheliste ühenduste (kogu ülekandevõimsust arvesse võttes) netopanus null, st elektrit ei impordita ega ekspordita.

Joonis 5

Ümberhinnatud võimsusvaru pikaajalised prognoosid, mille Ühendkuningriik esitas 2014. aasta teatises

Allikas: Ofgemi 2013. aasta andmed, energeetika ja kliimamuutuste ministeeriumi 2013. aasta analüüs.

(102) Ühendkuningriigi hinnangul ilmneb Ühendkuningriigi valitsuse tehtud analüüsist ja riikliku elektrivõrgu esitatud eraldi analüüsist, et töökindluse normi täitmiseks, mille kohaselt on võimsusvajaku ootus 3 tundi, on jätkuvalt vaja võimsuse turgu. Kui jätta võimsuse turg mudelist välja, rikutakse töökindluse normi tõenäoliselt igal mudeldataval aastal.

(103) Riiklik energiavõrk koostab 5aastase elektrituru reformi alusstsenaariumi osana tulevastest energiastsenaariumidest, ([24]) et hinnata võimsuse turu enampakkumistel tagatavat võimsust. Riiklik energiavõrk kehtestas 2018. aasta detsembris läbivaadatud komplekti eeldusi eesmärgiga hinnata võimsuse turuta Ühendkuningriigi võimalikku mõju alusstsenaariumile. Riikliku energiavõrgu hinnangul muutub võimsuse turuta võimsusvajaku ootus 2019/2020. ja 2023/2024. tarneaasta vahel 3 tunnist 7 tunnini.

(104) Ühendkuningriigi ettevõtluse, energeetika ja tööstusstrateegia ministeerium (BEIS) tegi riiklikust elektrivõrgust sõltumatult uuringu, kasutades riikliku energiavõrgu uusima (2018. aasta) elektrivõimsuse aruandes esitatud soovitusi koostoimes BEISi kaubanduslike analüüside ja BEISi elektrijaamade majandusnäitajate hinnanguga. Analüüsi tulemusena järeldati, et eeldatava võimsusvajaku ootuse vahemik rikub töökindluse normi, mille kohaselt on võimsusvajaku ootus 3 tundi, igal aastal 2030. aastani (võimsusvajaku ootus on 2019/2020. tarneaastast 2029/2030. tarneaastani 3–345 tundi).

2.8.3. *Elektritootmise piisavuse probleemide põhjused*

(105) Ühendkuningriigi teatel on eelmises punktis kirjeldatud elektritootmise piisavuse probleemi põhjus kaks peamist turutõrget.

(106) Esimene turutõrge on see, et töökindlus on avalik hüve. Tarbijad ei saa valida enda soovitud töökindluse taset, sest võrguettevõtja ei saa neid valikuliselt lahti ühendada ja tarbijad ei reageeri hulgihinna muutustele reaalajas. Seetõttu

([24]) http://fes.nationalgrid.com/

võib eeldada, et võimsusepakkujad ei taga sekkumiseta ühiskondlikult optimaalset töökindlust. Töökindluseta elektrivarustuse tulemusena võivad tekkida ühiskonnale suured kulud. Kui neid ei nõuta elektritootjatelt, on tegemist väliskuludega.

(107) Teine turutõrge on puuduva raha probleem. Mõistet on kasutatud ja kirjeldatud teaduskirjanduses ning see probleem mõjutab energiapõhiseid turge ([25]). Teoreetiliselt saaks probleemi, et tarbijad ei saa valida enda soovitud töökindluse taset, lahendada energiapõhisel turul nii, et võimaldatakse hindade tõusu tasemeni, kus need kajastavad keskmist saamata jäänud energia hinda, st hinda, mida tarbijad ei soovi enam energia eest maksta, ning võimaldatakse elektritootjatel saada tulu, mille kasumimarginaal põhineb defitsiidil. Ent tegelikult ei pruugi energiapõhine turg saata õigeid turusignaale, mis tagaksid optimaalse varustuskindluse ja võimaldaksid investoritel saada uue tootmisvõimsuse ehitamise projektile rahastust. Seega ei pruugi üksnes energiaturu tulu piisavaid investeeringuid tootmisvõimsustesse puuduva raha tõttu esile kutsuda. Sellel on kaks järgmist põhjust:

a) hindade suutmatus reageerida nappusele: praegused energia hulgihinnad ei ole piisavalt kõrged, et katta lisavõimsuse maksumust elektrinappuse aegadel, sest tasakaalustusmehhanismis tasakaalustamata võimsusega elektritootjatelt võetav tasu (väljamaksmishind) ei kata kõiki võrguettevõtja tehtavate tasakaalustavate meetmete (nt pinge alandamine) kulusid;

b) hinnatõus ei ole kindel, ehkki võimalik: investorid on energiaturu hulgihindade võimaliku suure tõusu aegadel mures, et valitsus/turgu reguleeriv asutus võtab turujõu kuritarvitamise kahtluse kõrvaldamiseks meetmeid, nt kehtestab hinna ülemmäära. Nad on mures ka selle pärast, et hinnad lihtsalt ei tõuse, kui näiteks tuuleenergiast saadav võimsus on oodatust suurem, vähendades võimalusi kasutada kallimat jaotatavat võimsust.

(108) Ühendkuningriigi teatel ei ole puuduv raha pelgalt teoreetiline probleem. Seni ei ole Suurbritannia väljamaksmishinnad olnud suuremad kui 938 naelsterlingit megavatt-tunni eest. Ühendkuningriigi teatel ilmnes ka hiljuti Suurbritannia turul tekkinud nappuse olukordades, et hinnad ei tõusnud eeldatud tasemeni. Ühendkuningriigi valitsus ja Ofgem tellisid sõltumatu uuringu eesmärgiga hinnata saamata jäänud energia hinda. Uuringus jõuti järeldusele, et tarbijad on nõus maksma süsteemi tippkoormuse aegadel katkestuste ärahoidmise eest keskmiselt ligikaudu 17 000 naelsterlingit megavatt-tunni kohta ([26]).

(109) Ühendkuningriigi teatel muutuvad turutõrked lühiajalises ja keskpikas perspektiivis olemasolevate tootmisvõimsuste väga kiire sulgemise kavade tõttu rängemaks: riikliku energiavõrgu keskse stsenaariumi kohaselt võidakse juhul, kui võimsuse turu tulud muutuksid kättesaamatuks, sulgeda 2019/2020. tarneaastaks söe ja gaasiga töötavad elektrijaamadest kuni 8 GW ulatuses jaamu, mis toimisid 2018/2019. tarneaastal.

2.8.4. *Täiendavad tootmise piisavuse tagamise meetmed*

(110) Ühendkuningriik on lisaks teatatud meetmele võtnud ja võtab veel mitu meedet, mis võiks aidata kaasa eelmises punktis loetletud turutõrgete leevendamisele. Ühendkuningriigi teatises nimetatud kolm peamist algatust on esitatud allpool.

(111) Ühendkuningriigi märgitud esimese meetme eesmärk on leevendada elektri üldnõudeid ja parandada tarbijanõudlusele reageerimist. Ühendkuningriik teatas, et ta võtab meetmeid elektri üldnõuete leevendamiseks näiteks rohelise kokkuleppe ja energiaettevõtete kohustuse kaudu. Samuti otsib Ühendkuningriik võimalusi ergutada nii kestvat nõudluse vähendamist (mille kohta valitsus kasutab mõistet elektrinõudluse vähendamine ehk EDR (*Electricity Demand Reduction*)) kui ka lühiajalist nõudluse vähendamist, nt tippkoormuse vähendamist ja nihutamist (tarbimise juhtimine ehk DSR (*demand side response*)). Eelkõige püüab Ühendkuningriik tagada, et 2020. aasta lõpuks oleks riigis iga majapidamine ja väikeettevõte varustatud nutiarvestiga ([27]). Nutiarvestid võimaldavad kasutada tarbimise kellaajal põhinevaid tariife, mille kohaselt on elektrienergia hind tipptunnivälisel ajal madalam. Ühendkuningriigis kehtestati 2017. aasta alguses rohelise energia raames esimene staatiline tarbimise kellaajal põhinev tariif, mille

([25]) Cramton ja Stoft (2006): „The Convergence of Market Designs for Adequate Generating Capacity“ (piisava tootmisvõimsuse turumudelite lähendamine); Joskow (2006): „Competitive Energy Markets and Investment in New Generating Capacity“ („Konkurentsipõhised energiaturud ja investeeringud uutesse tootmisvõimsustesse“); Cramton, Ockenfels ja Stoft (2013): „Capacity Market Fundamentals“ („Võimsuse turu põhimõtted“).

([26]) London Economics „The Value of Lost Load (VoLL) for Electricity in Great Britain“ (2013) (saamata jäänud elektrienergia hind Suurbritannias).

([27]) Ajavahemikul 2014. aasta teisest kvartalist 2018. aasta kolmanda kvartalini suurenes majapidamistes suurte elektrienergia tarnijate kasutatavate elektri nutiarvestite arv 26 korda. Ajavahemikul 2014. aasta 2. kvartalist 2018. aasta kolmanda kvartalini suurenes väikestes ettevõtetes ja asutustes suurte elektrienergia tarnijate kasutatavate elektri nutirežiimil töötavate arvestite ja täiustatud arvestite arv 12 %. Ent 2018. aasta kolmandas kvartalis moodustas nutiarvestite ja nutirežiimil töötavate arvestite arv kodumajapidamistes suurte elektrienergia tarnijate kasutatavate elektriarvestite koguarvust 30 %. Allikas: https://www.gov.uk/government/statistics/statistical-release-and-data-smart-meters-great-britain-quarter-3-2018

kohaselt pakuti nutiarvestiga tarbijatele argipäevaöödel palju odavama hinnaga elektrit. Kui tariif sõltuks tegelikust hulgihinnast, saaksid tarbijad muutustele reaalajas reageerida, ent see ei ole nii ([28]). Ühendkuningriigi valitsus ja Ofgem avaldasid lisaks varem tehtud töö ja tõendite esitamise kutse järel 2017. aastal koos nutisüsteemide ja paindlikkuse kava ([29]). Kavas kirjeldatakse põhimõtteid, millele Ühendkuningriigi meetod tugineb, et võimaldada üleminekut paindlikule nutisüsteemile, millele järgnevad valitsuse, Ofgemi ja/või majandusharu võetavad 29 meedet.

(112) Teine meede on väljamaksmiskorra reform. Tasakaalustamatus- või väljamaksmishinnaga motiveeritakse turuosalisi tagama, et nende müüdava või tarbitava elektri kogus ühtib nende sõlmitud lepingutes sätestatud müüdava või tarbitava elektri kogusega. Ühendkuningriigi väitel aitab turu toimimise viisi ümberkorraldamine kaasa varustuskindluse tagamisele.

(113) Ofgem käivitas 2012. aastal olulise elektri tasakaalustamise koodeksi läbivaatamise ([30]) eesmärgiga leevendada mitut pikaajalist muret väljamaksmishindu alandanud tegurite pärast. Ofgem võttis vastu ja avaldas lõpliku poliitilise otsuse 2014. aasta mais ([31]). Elluviidud väljamaksmisreforme on kirjeldatud allpool.

a) Väljamaksmishinnad on olnud marginaalhinnad ja arvutatud võrguettevõtja süsteemi tasakaalustamiseks võetud kalleima meetme alusel. Kord kehtestati järk-järgult – esimeses etapis hakati alates 2015. aasta novembrist arvutama hindu võrguettevõtja meetmete alusel, mis seonduvad kalleima 50 MWh (mitte 500 MWh) keskmisega. Alates 2018. aasta novembrist on hindu arvutatud kalleima 1 MWh alusel.

b) Tarbijate saamata jäänud energia hinnale tuginevatesse väljamaksmishinna arvutustesse lisati katkestuste ja pinge alandamise maksumus. See maksumus kehtestati järk-järgult, esiteks 2015. novembrist 3 000 naelsterlingit megavatt-tunni kohta ja seejärel 2018. novembrist 6 000 naelsterlingit megavatt-tunni kohta.

c) Reservi maksumuse hinnastamise viisi täiustati, et see kajastaks väärtust, mida reserv pakub tarbijatele süsteemi suure koormuse aegadel. Nimetatu saavutamiseks juurutati reservi nappuse hinnastamise funktsioon, millega hinnastatakse reserv selle kasutamise ajal, tuginedes süsteemi valdavale nappusele ([32]).

d) Eelkõige väiksemate osaliste jaoks korra lihtsustamiseks ja tasakaalustamiskulude vähendamiseks alustati üleminekut ühele väljamaksmishinnale arveldusperioodi kohta.

(114) Ofgem on avaldanud ülevaate olulise elektri tasakaalustamise koodeksi läbivaatamise esimesest etapist ([33]). Alates esimese etapi elluviimisest on keskmine tasakaalustamatuse hind (väljamaksmishind) alanenud. Praegu on tasakaalustamatuse hind enamasti 20–30 naelsterlingit megavatt-tunni kohta, kuid varem oli see 30–40 naelsterlingit megavatt-tunni kohta. Kuid tasakaalustamatuse hind on muutunud kõikuvamaks. Reformile eelnenud kahe aasta jooksul oli maksimaalne hind 429,10 naelsterlingit megavatt-tunni kohta, kuid pärast reformi oli see 1 528,72 naelsterlingit megavatt-tunni kohta.

(115) Ühendkuningriigi valitsuse arvates on võimsuse turul ja väljamaksmisreformil elektrivarustuskindluse tagamise püüdlustes selgelt eristuvad, ent teineteist täiendavad funktsioonid. Pelgalt väljamaksmisreformile toetumisele asemel on parem püüda rakendada võimsuse turgu ning toetada väljamaksmiskorra reformi järgmistel põhjustel:

a) kuigi väljamaksmisreform peaks pikaajalises perspektiivis stimuleerima investeeringuid energiaturgu paremini, on sellel lühiajalises ja keskmise pikkusega perspektiivis investeeringute kogumahule eeldatavasti piiratum mõju, ([34]) kuna elektritootjad müüvad peaaegu kogu toodetava energia forvardturgudel. Kuid aja jooksul viib väljamaksmisreform hinnad forvardturgudel kasvule, sest elektritootjad kasutavad forvardturgude ja tasakaalustusmehhanismi hinna vahel vahendamise võimalusi;

b) väljamaksmisreformiga ei saa lahendada soojuselektrijaamade võimsusse investeerimise suuremat riskantsust, sest elektritootmise CO_2-heide väheneb: soojuselektrijaamade võimsust kasutatakse üha suuremal määral varuvõimsusena ja püsikulud tuleb tagasi teenida kõrgemate hindadega neil harvadel juhtudel, kui elektrit napib ja hinnad järsult kerkivad;

([28]) 2018. detsembris oli vaid üks dünaamiline tarbimise kellaajal põhinev tariif, mille kehtestas 2018. aasta veebruaris Octopus Energy, kes sätestab tarbijatele iga poole tunni järel uue hinna, mis sõltub energia tegelikust hulgihinnast.
([29]) https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/633442/upgrading-our-energy-system-july-2017.pdf
([30]) https://www.ofgem.gov.uk/publications-and-updates/electricity-balancing-scr-launch-statement
([31]) https://www.ofgem.gov.uk/publications-and-updates/electricity-balancing-significant-code-review-final-policy-decision
([32]) Kasutades võimsusvajaku tõenäosust ja saamata jäänud energia hinda.
([33]) https://www.ofgem.gov.uk/publications-and-updates/review-first-phase-electricity-balancing-significant-code-review
([34]) Pange siiski tähele, et väljamaksmisreform annab lühiajalises perspektiivis palju paremaid hinnamärguaineid tarneks ja seega paremaid märguandeid paindlikku võimsusse investeerimiseks.

c) tegelikult võivad investeeringud sõltuda ligikaudu reaalajahinnaga kaubeldavate töökindluse optsioonide likviidsest turust, millel elektritarnijad maksavad elektritootjatele fikseeritud hinna selle eest, et neile pakutakse võimalust osta energiat täitmishinnaga. Ofgemi väljamaksmiskorra reformi raames on selle tekkimine ebatõenäoline, sest turg jääb isegi pärast käimasolevaid väljamaksmisreforme kvaasituruks, mille raames määratakse väljamaksmine kindlaks keerukas halduskorras, kuid turg võiks areneda, kui juurutatakse elektri tasakaalustamise turg, mis võib toimida optsioonidega kauplemise töökindla võrdlusturuna; ([35])

d) on selgusetu, kas investoritel on usaldus, et mis tahes uus kord jääb püsima, sest kui hindadel lastakse kõrgele tõusta, on reguleerival asutusel üha keerulisem hinnata, kas väga kõrged hinnad on tõhusa turu toimimise või liigkasuvõtu märk. See tähendab, et elektritootjatele võib olla vastumeelt pakkuda energiat kõrge hinnaga (hirmust turu kuritarvitamise uurimise ees) või et nad võivad oodata tulevikus riigi sekkumist sagedamate järskude hinnatõusude leevendamiseks;

e) kui väljamaksmisreformid on jõustunud ja toimivad turutõrgete leevendamisel hästi, on võimalik, et järsult muutunud väljamaksmishinnad vähendavad võimsuse turul võimsuse hankimise kulusid, nii et enampakkumisel võimsuse eest makstav hind peaks alanema nullini;

f) ehkki väljamaksmisreform võib, kui see on lõpule viidud, põhjustada kõrgemaid hindu nappuse aegadel, muudab nappuse tekkimise iseenesest suur määramatus pelgalt defitsiidil põhineva kasumimarginaaliga suurele tulule lootmise suurtesse uute tootmisvõimsuste ehitamise projektidesse investeerijate jaoks riskantseks strateegiaks. Võimsuse turg tagab uute tootmisvõimsuste ehitamise projektide jaoks regulaarsed stabiilsed maksed kuni 15 aastaks, millega vähenevad investorite riskid ja julgustatakse investeerima uutesse ja olemasolevatesse tootmisvõimsustesse.

(116) Kolmas Ühendkuningriigi märgitud meede on energia siseturu väljakujundamine ja suuremal määral süsteemidevaheliste ühenduste toetamine. Ühendkuningriik on võtnud riiklikku õigusse üle kolmanda energiapaketi ja aitab enda väitel kaasa võrgueeskirjade väljatöötamisele. Eelkõige turgu käsitlevate ELi võrgueeskirjadega, millega ühtlustatakse võimsuse jaotamise ja sellega kauplemise ajakavu, kehtestatakse kogu Euroopas turueeskirjade standarditud kogum ja edendatakse üle-euroopalise konkurentsipõhise energiaturu kasutuselevõttu. Ühendkuningriigi väitel võivad need muudatused parandada vara tõhusama kasutamise kaudu võrkudevahelistesse ühendustesse investeerimist. Ühendkuningriik märgib ka, et Suurbritannias on süsteemidevaheliste ühenduste osakaal paigaldatud koguvõimsusest, mis oli 2014. aastal 4 %, suurenenud eeskätt 31. jaanuaril 2019 kasutusele võetud NEMO süsteemidevahelise ühenduse kasutuselevõtuga, nii et 2019. aastal oli see 6 % ja 2021. aastaks võib see tõusta 9 %-ni ([36]).

(117) Ühendkuningriik teatas ka, et osales aktiivselt üleeuroopalisi energiavõrkusid (TEN-E) käsitlevas määruses sätestatud ELi prioriteetsete piiriüleste projektide kindlaksmääramise menetluses iga kahe aasta järel. Need prioriteetsed projektid said ühishuviprojektide staatuse, mis võimaldab neil saada kasu potentsiaalselt kiirematest kavandamise ja loa saamise menetlustest, võimalikest regulatiivsetest stiimulitest ja Euroopa Ühendamise Rahastu rahalise toe võimalikust kättesaadavusest.

(118) Ofgemi integreeritud ülekande kavandamise ja reguleerimise (ITPR) projekt lõppes 2015. aastal ([37]). Sellega kehtestati võrgu võimaluste hindamise menetlus ja võrgu võimaluste hindamise aastaaruannete avaldamine. Võrguettevõtja analüüsis antakse paremat teavet süsteemidevaheliste ühenduste arendajatele, sh teavet asukohtade kohta, kus on uut ülekandevõimsust kõige kergem võrku ühendada. Uue funktsiooniga kaasnevad ka konkreetsete võrkudevaheliste ühenduste ettepanekute kaalumine ja Ofgemile nende mõju hinnangute esitamine.

2.9. **Kestus**

(119) 2013. aasta energiaseadus ei sisalda võimsuse turu lõppkuupäeva. Riigiabi heakskiit kehtib 10 aastat ([38]) alates meetme esimese rakendamise kuupäevast 2014. aastal ([39]).

([35]) Praeguse pakkumishinnaga tasakaalustusmehhanismi alusel teenivad osalised tulu, mille kasumimarginaal põhineb defitsiidil, ainult siis, kui nad pakuvad selle hinnaga edukalt energiat enne tehingute sulgemist (sel juhul on oht jääda kõrvale, kui suurt koormust ei tekigi), või kui nad on tasakaalust väljas (sel juhul on oht, et hind on madalam kui nende lühiajaline piirkulu, kui suurt koormust ei tekigi). Tasakaalustusmehhanism peaks muutuma kliiringhinnaga turuks, millel makstakse kõikidele elektritootjatele võrdlushinda, et saaks areneda tasakaalustusturu hinna vastu kaubeldavate optsioonide likviidne turg;

([36]) Arvutuste eeldus on, et Ühendkuningriigi elektri tootmise võimsus on püsivalt 81,3 GW.

([37]) https://www.ofgem.gov.uk/publications-and-updates/integrated-transmission-planning-and-regulation-itpr-project-final-conclusions

([38]) Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/943 (milles käsitletakse elektrienergia siseturgu) artikli 21 lõige 8 (ELT L 158, 14.6.2019, lk 54).

([39]) Rakendamise kuupäevaks peetakse 16. detsembrit 2014, mil toimus esimene enampakkumine võimsuse turu raames.

2.10. **Menetluse algatamise põhjused**

(120) Kuigi Ühendkuningriigi ametiasutused teatasid võimsuse turust enne selle rakendamist, tühistas Üldkohus komisjoni 2014. aasta otsuse, millega anti kavale luba. Et Üldkohtu otsusega tühistati komisjoni 2014. otsus, peetakse kõnealuse abi rakendamist Üldkohtu otsuseni ebaseaduslikuks ([40]).

(121) Komisjon hindas kooskõlas oma teatisega ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta ([41]) meetme kokkusobivust siseturuga 2014. aasta detsembrist 2018. aasta novembrini ja tulevikus, võttes aluseks tingimused, mis on sätestatud keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste (EEAG) ([42]) jaotises 3.9, milles on sätestatud eritingimused, mis kehtivad alates 1. juulist 2014 abile tootmise piisavuse tagamiseks.

(122) Uue otsuse vastuvõtmise menetlust võib alustada täpselt selles punktis, mil ebaseaduslikkus tekkis ([43]).

(123) Kuna Üldkohtu otsuse järeldustest ilmneb, et komisjonil oleks pidanud olema kahtlusi meetme teatavate aspektide kokkusobivuses siseturuga, otsustas komisjon algatada ametliku uurimismenetluse.

(124) Komisjon palus kättesaadavale teabele ja menetluse algatamise otsuses kirjeldatud elementidele tuginedes selgitusi ja seisukohti eelkõige järgmistes küsimustes:

a) meetme sobivus:

1) kas meede oli piisavalt avatud kõikidele asjaomastele võimsusepakkujatele, eelkõige tarbimise juhtimise ettevõtjatele, arvestades erinevusi sõlmitavate lepingute kestuses, T-1 enampakkumisel ostetava koguse piiratud tagatist ja osalemise miinimumtaset;

2) kas ülekandevõimsuse osalemine peaks jätkuvalt piirduma ainult võrkudevahelise ühenduse juhitud mudeli rakendamisega;

b) meetme proportsionaalsus:

1) kas meede oli proportsionaalne, arvestades lepingu kestuse mõistes potentsiaalselt diskrimineerivaid erinevusi tarbimise juhtimise ettevõtjate kohtlemises võrreldes elektritootjatega;

2) kas kulude katmise meetod ei motiveerinud tarbijaid piisavalt vähendama oma tarbimist nõudluse tipp-aegadel ega minimeerinud seetõttu abi kogumahtu;

c) konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju vältimine:

1) kas meetme negatiivset mõju välditi, arvestades, et pikaajalisi lepinguid sõlmiti ainult tootmisüksustega, arvestades meetme piiratud avatust ja arvestades, et välisriikide võimsuse pakkujate vahetu osalemine Suurbritannia reservvõimsuse mehhanismis ei ole praegu lubatud.

3. **HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED**

(125) Selles jaotises esitatakse kokkuvõtlikult märkused, mis laekusid komisjonile arutelu kestel 35 huvitatud isikult, eelkõige energiasektoris tegutsevatelt sidusrühmadelt (nt traditsioonilise elektritootmisega tegelevatelt äriühingutelt, võrkudevahelistelt ühendustelt, taastuvenergia tootjatelt ja tarbimise juhtimise ettevõtjatelt, samuti kutseorganisatsioonidelt ja vabaühendustelt), Ofgemilt ja riiklikult elektrivõrgult.

3.1. **Meetme ühist huvi pakkuv eesmärk ja vajalikkus**

(126) Ehkki komisjon ei olnud käsitlenud menetluse algatamise otsuses sõnaselgelt meetme vajalikkust ega ühist eesmärki, esitasid mõned huvitatud isikud märkusi just nende küsimuste kohta. Enamik neist pooldas meetme vajalikkust ja eesmärki. Mõned nõustusid lihtsalt komisjoni menetluse algatamise otsuses esitatud esialgse järeldusega, samas kui teised

a) viitasid Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, Ühendkuningriigi valitsuse, riikliku elektrivõrgu ja kolmandate poolte analüüsidele, mille kohaselt rikutaks võimsuse turuta Ühendkuningriigi töökindluse normi;

([40]) Vt kohtuasi C-199/06, CELF, ECLI:EU:C:2008:79, punktid 61 ja 64.
([41]) Komisjoni teatis ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta (EÜT C 119, 22.5.2002, lk 22).
([42]) ELT C 200, 28.6.2014, lk 1.
([43]) Kohtuasi 34/86: nõukogu *vs.* parlament (EKL 1986, lk 2155), punkt 47; kohtuasi C-415/96: Hispaania *vs.* komisjon (EKL 1998, lk I-6993), punkt 31; kohtuasi C-458/98 P: Industrie des poudres sphériques *vs.* nõukogu (EKL 2000, lk I-8147), punkt 82.

b) kinnitasid võimsuse turu jätkuvat vajalikkust isegi energiaturu arengu hiljutisi suundumusi (nt nutiarvestite kasutuselevõttu) silmas pidades; või

c) selgitasid, et võimsuse turg saadab olulise märguande, millega toetatakse investeeringuid uutesse tootmisvõimsustesse ja olemasolevate tootmisvõimsuste hooldusse.

(127) Teatavad huvitatud isikud viitasid tarbimise juhtimise funktsiooni ja potentsiaali käsitledes enampakkumistel osalevate tarbimise juhtimise ettevõtjate üha suuremale võimsusele kui tõendile sellest, et võimsuse turg on sobivalt kujundatud ja et tarbimise juhtimise ettevõtteid ei takistata. Mitu huvitatud isikut rõhutas ka ülemineku enampakkumiste soodsat mõju tarbimise juhtimise kasvule, seda enam, et ülemineku enampakkumistel olid kõrged kliiringhinnad ja neil ei saanud osaleda muud võimsusepakkujad.

(128) Teised huvitatud isikud seadsid võimsuse turu vajalikkuse kahtluse alla, väites, et

a) Ühendkuningriigi turul on ülepakkumine. Märkustes viidati riikliku elektrivõrgu konservatiivsele hoiakule nõudluse ja pakkumise prognoosimisel, suurele võimsusvarule 2018/2019. tarneaasta talvel, väikesele võimsusvajaku ootusele, Ühendkuningriigi rahustavatele avaldustele varustuskindluse kohta nimetatud talvel, madalatele kliiringhindadele ja süsteemidevaheliste ühenduste märgatavale kasvule;

b) energiapõhine turg tagab elektritootmise piisavuse paremini eelkõige pärast seda, kui Ühendkuningriik on ellu viinud reformid, nagu nutiarvestite kasutuselevõtt, väljamaksmisreformid ja pooletunnised arvelduseperioodid. Üks huvitatud isik tõi näiteks Austraalia energiapõhise turu, kus hulgihinna kõikuvus annab selge märguande investeerida tarbimise juhtimisse;

c) võimsuse turg põlistaks puuduva raha probleemi, pärssides nappuse hinnastamist, mida oleks vaja tarbimise juhtimisse ja salvestamisse investeerimise soodustamiseks. Mitmes märkuses viidati, et Üldkohtu otsusele järgnenud elektrihindade muutused tõendavad hindu alandavat mõju;

d) komisjon peaks hindama põhjalikult tarbimise juhtimise potentsiaali 10 aasta kestel ja võimsuse turu mõju sellele potentsiaalile. Uuringutest ilmneb, et i) kui nutiarvestid ja muud kasulikud seadmed võetakse laialdaselt kasutusele, on 2025. aasta talve tippkoormuse päevadel võimalik nihutada 15 GW sisenõudlusest teisele ajale; ii) 2012. aasta mudeli alusel prognoositi, et tööstustarbijad tarnivad tarbimise juhtimise abil 4–5 GW võimsust; iii) samas kui muude kui kodumajapidamiste ja tööstushoonete tarbimise juhtimise potentsiaal on 2012. aasta talve tippkoormuse päevadel eeldatavasti 1,2–4,4 GW; iv) 2050. aastal Londonis on tarbimise juhtimise panus kuni 1 GW. Huvitatud isikud peavad tarbimise juhtimise ettevõtjate osalust võimsuse turu enampakkumistel väikeseks, kuna tarbimise juhtimise ettevõtjad said 1,37 % enampakkumistele pandud koguvõimsusest. Lisaks kritiseerisid mõned huvitatud isikud ülemineku enampakkumisi, kuna neist ei piisa tarbimise juhtimise edendamiseks, sest välja jäetakse tarbimise juhtimise ettevõtjad, kes on sõlminud lepingud kestvate enampakkumiste raames, ja kuna teine ülemineku enampakkumine oli piiratud väljalülitamise teel tarbimise juhtimisega ja sellest ei piisanud seetõttu pikas perspektiivis seda tüüpi tarbimise juhtimise edendamiseks. Samuti pidasid nad kahetsusväärseks seda, et Ühendkuningriik ei pikendanud ülemineku enampakkumisi veel kaheks aastaks.

3.2. **Meetme asjakohasus**

3.2.1. *Vahendi valik*

(129) Üks huvitatud isik väitis, et võimsuse turg on mitmel põhjusel vastuolus määrusega (EL) 2019/943, sest i) Ühendkuningriik on juba rakendanud võimsuse turu vältimiseks vajalikest energiaturu reformidest enamiku ja ii) kui vaatamata sellele jääb osa võimsust ikka puudu, tuleks eelistada strateegilist reservi.

3.2.2. *Tasustatakse üksnes pelgalt võimsuse kättesaadavuse teenust*

(130) Mõned huvitatud isikud nentisid, et praegu kehtiv enne suurt koormust teatamise kord (st hoiatus neli tundi ette, kusjuures suure koormuse tekkimise aeg ja puudujääv võimsus määratakse kindlaks tagantjärele) seab ebasoodsasse olukorda detsentraliseeritud vara, sh tarbimise juhtimise. Nad soovitasid Ühendkuningriigil analüüsida jaotismehhanismi juurutamist või enne suure koormuse tekkimist enamate hoiatuste edastamist.

(131) Mõned huvitatud isikud märkisid, et praegu kehtiv karistuste määramise kord ei pruugi olla piisavalt karm selle tagamiseks, et võimsusepakkujad reageerivad süsteemi suure koormuse korral tõhusalt.

(132) Mõned huvitatud isikud küll väitsid, et suure koormuse määratlemine tarnitud energia mudeli alusel on vastuolus keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punktiga 225 ja võimaldab manipuleerida ümberhindamisteguritega vähese CO_2-heitega (tuule- ja päikeseenergia) ja alternatiivseid (nt salvestuse) tehnoloogiaid diskrimineerival viisil.

3.2.3. *Meetme avatus kõikidele asjaomastele võimsusepakkujatele*

3.2.3.1. Tarbimise juhtimise ettevõtjate võimalik diskrimineerimine määratletud tähtajaga tarnelepingute puudumise tõttu.

(133) Mõned huvitatud isikud nentisid, et nõue, mille kohaselt peavad võimsuslepingu sõlminud pooled reageerima suurele koormusele mis tahes ajal ja ükskõik kui kaua see kestab, muudab tarbimise juhtimise ettevõtjatele võimsuse turul osalemise keeruliseks. Nad pooldasid seetõttu määratletud tähtajaga võimsuse tarne lepingute pakkumist võimsuse turul.

3.2.3.2. Sõlmitavate lepingute erinev kestus

(134) Praegu Suurbritannias kehtivate võimsuse turu eeskirjade alusel on enamikul võimsusepakkujatest võimalik sõlmida üheaastaseid lepinguid. Pikemaajalised võimsuslepingud (kuni 15 aastaks) võidakse sõlmida üksnes elektritootjatest võimsusepakkujatega, kes teevad teatavatest künnistest suurema kapitalimahutuse,

(135) Paljud huvitatud isikud rõhutasid tarbimise juhtimise ettevõtjate pikemaajalistest lepingutest väljajätmise põhjendamiseks i) tarbimise juhtimise ettevõtjate väikest kapitalimahutust, ([44]) ii) lühiajaliste lepingute eelistamist tarbimise juhtimise ettevõtjate muutlike portfellide tõttu, iii) renoveeritud ja uute tootmisvõimsuste vajadust pikemaajaliste lepingute järele, et vältida võimsuse turu enampakkumistel kõrgema hinnaga pakkumusi ning olemasolevale võimsusele suuremal määral abi andmist ja juhusliku kasumi tekitamist. Teatavad huvitatud isikud märkisid ka seda, et kohapeal elektrit tootvad tarbimise juhtimise ettevõtjad võivad ikkagi sõlmida pikemaajalisi lepinguid, kui nende kapitalimahutus ületab künnist ja nad osalevad enampakkumisel tootjatena.

(136) Mõned huvitatud isikud soovitasid i) piirata lepingu kestust ühe aastaga igat liiki võimsuste jaoks või ii) sõlmida üksnes vähem kui 5 aastat kestvaid lepinguid, arvestamata kapitalimahutust, mis ei sisalda kõiki tarbimise juhtimise ettevõtjate rahalisi kulusid (nagu tegevuskulud), või iii) lubada sõlmida tarbimise juhtimise ettevõtjatega lepinguid 3–5 aastaks. Teised isikud soovitasid säilitada kapitalimahutuse künnistel põhinev süsteem, kuid võimaldada kõikide künniseid ületavate tehnoloogiate (sh tarbimise juhtimise ettevõtjate kasutavate tehnoloogiate) juurdepääsu pikemaajalistele lepingutele ja vaadata kapitalimahutuse künnised korrapäraselt läbi või isegi sätestada tehnoloogianeutraalsuse tagamiseks mitu erinevat künnist.

3.2.3.3. T-1 enampakkumisel ostetava koguse piiratud tagatis

(137) Teatavat võimsuse kogust ei panda T-4 enampakkumisele ja reserveeritakse T-1 enampakkumise jaoks. Kui T-4 enampakkumise ja T-1 enampakkumise vahel nõudlus väheneb, vähendatakse T-1 enampakkumisele pandavat võimsust. Kuid et T-1 enampakkumine annab tarbimise juhtimise ettevõtjatele turulepääsemiseks parima võimaluse, kohustus Ühendkuningriigi valitsus 2014. aastal panema T-1 enampakkumistele vähemalt 50 % neli aastat varem reserveeritud võimsusest.

(138) Mõne märkuse kohaselt ei rahulda praegu kehtiv kord, kuna T-1 enampakkumise korraldamine on ennustamatu. Ühendkuningriigi valitsus võib otsustada T-1 enampakkumise tühistada või muuta sellele pandavat kogust. Mõned huvitatud isikud soovitasid fikseerida T-1 enampakkumiselt hangitav kogus protsentuaalse osakaaluna kas tarneaastal vajalikust võimsusest või T-4 enampakkumisel hangitud võimsusest. Teised isikud viitasid vajadusele suurendada viie aasta jooksul järk-järgult kogust, mida T-1 enampakkumistel hangitakse. Lisaks soovitasid teatavad isikud i) jätta T-4 enampakkumised ära; ii) korraldada täiendavad iganädalased enampakkumised või iii) korraldada täiendavad T-2 enampakkumised.

(139) Enamik huvitatud isikutest märkis, et praegu kehtiv kord on kohane ja piisav, viidates eelkõige tarbimise juhtimise olulisele edukuse määrale T-4 enampakkumistel. Nende väitel i) ohustab T-4 ja T-1 enampakkumiste võimsuse koguse ja korraldamise ebakindlus kõiki turuosalisi samamoodi, seega tarbimisi juhtimise ettevõtjaid ei

([44]) Märkused sisaldavad hinnanguid, et tarbimise juhtimise ettevõtjate kapitalimahutus on väga väike („nullilähedane“, „paar tuhat naelsterlingit või vähem kui 5 naelsterlingit kilovati kohta“, „keskmiselt 0,15 naelsterlingit kilovati kohta“ ülemineku enampakkumistel).

diskrimineerita; ii) võib T-1 enampakkumiste jaoks reserveeritava võimsuse koguste suurendamine vähendada T-1 enampakkumiste konkurentsipõhisust; iii) võib T-1 enampakkumiste jaoks reserveeritava võimsuse koguste suurendamine suurendada liigse koguse hankimise ohtu, kui tarneaastal vajalik võimsus on varem kindlaks tehtust väiksem.

3.2.3.4. Minimaalne osalemiskünnis

(140) Nagu põhjendustes 30 ja 31 kirjeldatud, kohaldatakse igat tüüpi võimsuste osalemisele võimsuse turul 2 MW miinimumkünnist.

(141) Teatavad huvitatud isikud soovitasid kehtestada palju madalama osalemiskünnise (100 kW, 500 kW, < 1 MW), viidates muudele turgudele, millel tarbimise juhtimise ettevõtjad saavad osaleda (Pennsylvania – New Jersey – Marylandi süsteemidevaheline ühendus, tasakaalustusturg ja abiteenused).

(142) Lisaks kritiseerisid mõned isikud tarbimise juhtimise ettevõtjatele ja elektritootjatele kohaldatavat suurt pakkumuse tagatist (2014. aastal 5 000 naelsterlingit megavati kohta), pidades seda tarbimise juhtimise ettevõtjaid diskrimineerivaks. Nad väitsid, et see võib takistada eelkõige uute tarbimise juhtimise ettevõtjate turule sisenemist, kuna kõik võimsuse turu osalised pidid võtma kohustuse tagada määratlemata tähtajaga tarne ning tarbimise juhtimise ettevõtjatel võib olla elektritootjatest keerulisem pikaajalist tarnet tagada. Tarbimise juhtimise ettevõtjate tajutava suurema maksejõuetuse ohu tõttu võib neil olla raskem pakkumuse tagatist rahastada.

(143) Paljud huvitatud isikud rõhutasid seevastu 2 MW osalemiskünnise olulisust. Mõned huvitatud isikud märkisid lisaks vajadusele hoida halduskulud väikesed, et i) 2 MW künnis ei tundu tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemist takistavat, kuna Ühendkuningriik katsetas teisel ülemineku enampakkumisel madalama osalemiskünnisega (500 kW) ja kvalifitseerus üksnes kaheksa võimsuse turu ühikut, kes olid väiksema võimsusega kui 2 MW, tarnides vähem kui 3 % enampakkumisel tagatud koguvõimsusest, ning kuna viimastel enampakkumistel ei täheldatud seda, et tarbimise juhtimise ettevõtjate võimsuse turu ühikud oleksid koondunud 2 MW künnise täitmiseks. Nad rõhutasid ka, et ii) Pennsylvania – New Jersey – Marylandi võrgus kohaldati 100 kW künnist ainult väiksemate piirkondlike hangete raames ja see ei ole seetõttu võrreldav.

(144) Mitu huvitatud isikut selgitas, et pakkumuse tagatise nõue on vajalik tegeliku tarnimise tagamiseks ja spekulatiivsete projektide tõrjumiseks. Üks huvitatud isik märkis, et ülemineku enampakkumistel, millel nõuti tavapärasest ainult 10 % moodustavat pakkumuse tagatist, jäi suur osa (25 %) uuest võimsusest tarnimata.

(145) Veel rõhutasid teatavad huvitatud isikud järgmisi muude tehnoloogiatega võrreldes tarbimise juhtimise ettevõtjatele antud eeliseid:

a) kinnitamata tarbimise juhtimise ettevõtja, kes ei suuda tarbimise juhtimise ettevõtjate katsete käigus tarnida kogu ettenähtud võimsust, jääb ilma üksnes tarnimata võimsusega proportsionaalsest pakkumuse tagatisest, eeldusel et ta tarnib ikkagi vähemalt 90 % võimsusest, mida ta esialgu kohustus tarnima, ja isegi siis jääb kehtima tarbimise juhtimise ettevõtja võimsuse turu ühiku võimsusleping ja ta ei pea maksma lõpetamistasu, tingimusel et võimsus jääb endiselt üle 2 MW künnise;

b) tarbimise juhtimise ettevõtjatele kehtivad lõpetamistasud (kuni 10 000 naelsterlingit megavati kohta) on väiksemad kui muud liiki võimsustele kehtivad lõpetamistasud (kuni 35 000 naelsterlingit megavati kohta);

c) ühine katsetamine võimaldab tarbimise juhtimise ettevõtjatel vähendada tarbimise juhtimise ettevõtjate katsetamisest tulenevat ohtu, jagades puuduliku tarnimise ohtu mitme võimsuse turu ühiku vahel (st mis tahes võimsuse turu ühikuid, mis tarnivad üle, tohib kasutada liiga vähe tarnivate võimsuse turu ühikute kompenseerimiseks);

d) tarbimise juhtimise ettevõtjad peavad alates 2015. aastast tasuma kinnitamata tarbimise juhtimise ettevõtja võimsuse turu ühiku eest pakkumuse tagatise ainult ühe korra, nii et nad saavad ühe pakkumuse tagatisega kvalifitseeruda mitmele järjestikusele enampakkumisele;

e) Ühendkuningriigi valitsus suurendas 2016. aastal uue elektritootja enampakkumiseelset pakkumuse tagatist 10 000 naelsterlingini megavati kohta, ent kinnitamata tarbimise juhtimise ettevõtja enampakkumiseelse pakkumuse tagatis jäeti samaks (5 000 naelsterlingit megavati kohta);

f) tarbimise juhtimise ettevõtja automaatne õigus osaleda enampakkumistel hinnamäärajana ja esitada pakkumus üle künnise, mida hinnavõtjad peavad aktsepteerima;

g) võimsuse tarnimiseks kasutatavast tehnoloogiast sõltumatu ühtne tarbimise juhtimise ettevõtjate ümberhindamistegur, mis on 84 %, samas kui muudel tehnoloogiaklassidel on konkreetsed ümberhindamistegurid vahemikus 17–96 %;

h) tarbimise juhtimise ettevõtjad võivad osaleda järelkauplemises enne võimsuse kinnitamist.

3.2.3.5. Meetme avatus taastuvatele energiaallikatele ja uutele tehnoloogiatele

(146) Mõned huvitatud isikud väitsid, et teatavat liiki taastuvenergial, eelkõige tuule- ja päikeseenergial, ei ole praegu lubatud võimsuse turul osaleda, mis on vastuolus keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistega. Nad kiitsid heaks uute päikese- ja tuuleenergia eeskirjade vastuvõtmise 2019. aasta juunis, ent kritiseerisid tõsiasja, et need eeskirjad ei kehtinud juba 2014. aastal, ja tõsiasja, et uusi eeskirju kohaldatakse ainult tuule- ja päikeseenergiale, kuid ei kohaldata muudele taastuvatele energiaallikatele ega uutele tehnoloogiatele. Näiteks lükati 2017. aasta T-4 enampakkumise eelvaliku menetluse raames tagasi tuulepark. 2018. aasta (tühistatud) T-4 enampakkumises (2022/2023. tarneaasta jaoks) puudus ettevõtjate taastuvenergia eelvaliku mehhanism. Teistes märkustes kritiseeriti seda, et taastuvatele energiaallikatele kohaldatavad ümberhindamistegurid on liiga kitsendavad.

(147) Veel üks huvitatud isik oli seisukohal, et võimsuse turule ei tohiks jõuda muutlik taastuvenergia, eelkõige muude abimeetmete raames ehitatud ja rahastatud taastuvenergia, sest seda kasutatakse võimsuse turu tasudest sõltumata ja suure koormuse ajal ei pruugita suuta muutlikest taastuvenergia allikatest elektrit toota ega müüa.

3.2.3.6. Ülekandevõimsuse pakkujate osalemine

(148) Paljud huvitatud isikud viitasid välisriikide võimsuse pakkujate vahetu osalemisega seotud pikaajalisele eesmärgile, rõhutades samas vajadust anda Ühendkuningriigile piisavalt aega sellega kohanemiseks, nagu on nähtud ette määruses (EL) 2019/943.

(149) Seevastu teised isikud kritiseerisid Ühendkuningriigis kasutatavat võrkudevahelise ühenduse juhitud mudelit ja pooldasid kiiret üleminekut välisriikide võimsuse pakkujate vahetule osalemisele. Ühe märkuse kohaselt tagatakse võrkudevahelistele ühendustele ülem- ja alammäära mehhanismiga reguleeritud tulusus. Seetõttu oleks sobimatu, kui nimetatud võrkudevahelised ühendused osaleksid võimsuse turul, samas kui toetusi saavatel elektritootmise projektidel osaleda ei lubata.

(150) Üks huvitatud isik märkis, et võrkudevahelistel ühendustel oleks pidanud lubama osaleda 2018/2019. tarneaastat käsitlenud T-1 enampakkumisel, mis toimus 2018. aasta alguses. Ta kritiseeris ka võrkudevaheliste ühenduste välistamist ühest aastast pikematest võimsuse lepingutest, samuti võrkudevaheliste ühenduste ümberhindamise metoodikat, mida peetakse diskrimineerivaks eelkõige seetõttu, et arvutatakse individuaalsed tegurid, mitte ei tehta arvutusi tehnoloogiate kaupa, nagu muude võimsuse turul osalevate tehnoloogiate puhul.

3.3. **Meetme proportsionaalsus**

(151) Üks huvitatud isik seadis kahtluse alla Suurbritannia võimsuse turu vastavuse keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punkti 230 nõuetele, kuna 2016. aastal said võimsuse turu enampakkumistel edukaks osutunud olemasolevad elektritootjad 22,50 naelsterlingit kilovati eest aastas, samas kui 2017. aastal said nad 8,40 naelsterlingit kilovati eest aastas, mis viitab ülemäärasele hüvitamisele ja juhuslikele kasumitele.

3.3.1. *Sõlmitavate lepingute erinev kestus*

(152) Märkused sõlmitavate lepingute kestuse kohta on esitatud kokkuvõtlikult põhjendustes 134–136.

3.3.2. *Lühiajalise tegevusreserviga seotud pikaajaliste lepingute välistamine*

(153) Ühe huvitatud isiku väitel tekitaks lühiajalise tegevusreservi pikaajaliste tagajate (vt põhjenduse 32 punkt f) võimsuse turul osalemine juhuslikke kasumeid, seevastu välistamisega ei kahjustataks algset äriprojekti. Lisaks võiksid kõnealused ettevõtjad osaleda võimsuse turul ja lühiajalise tegevusreservi lühiajaliste lepingute iga-aastastel enampakkumistel ning seega lõpetada sõlmitud lühiajalise tegevusreservi pikaajalised lepingud trahvi maksmata.

(154) Teine huvitatud isik väidab, et lühiajalise tegevusreservi pikaajalistel tagajatel ei ole väljavaateid saada juhuslikke kasumeid, kuna võimsuse turg on väidetavalt vähendanud väljamaksmishindu, hulgihindu ja lühiajalist tegevusreservi tagavate käitiste kasutamist. Lisaks välistataks lühiajalise tegevusreservi pikaajalised tagajad faktiliselt, sest lõplikes võimsuse turu eeskirjades on sätestatud, et uuteks tootmisvõimsusteks peetakse üksnes pärast 2014. aastat kasutusele võetud elektrijaamu. Lisaks ei peaks pangad vastuvõetavaks üheaastast võimsuse turu lepingut, eelistades 15-aastast lühiajalise tegevusreservi lepingut. Samuti väidab see huvitatud isik, et tagasinõudemehhanism oleks proportsionaalsem kui täielik välistamine, ja teeb ettepaneku, et tema käitisega tuleks sõlmida tagantjärele võimsuse turu lepingud, mis oleks tulnud sõlmida 2014. aastal ja pärast seda.

3.3.3. *Kulude katmise meetod*

(155) Kulude katmise meetod põhineb elektri tarbimisel talvel tööpäeviti kell 16.00–19.00. Nagu selgitatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 187, kavatses Ühendkuningriik esialgu – st enne riiklikku avalikku arutelu reservvõimsuse mehhanismi üle – tugineda tasude arvutamisel elektritarnijate turuosale, mis registreeriti elektri nõudluses nn triaadi perioodide kestel. Triaadi perioodid on kolm pooletunnist ajavahemikku, mil registreeritakse novembrist veebruarini Ühendkuningriigis aasta suurim elektritarbimine.

(156) Enamikus kulude katmise kohta laekunud märkustes peeti kulude katmise metoodikat proportsionaalseks. Märkustes väidetakse, et praegu kehtivas metoodikas on leitud õige tasakaal ühest küljest ennustatava ja õiglase elektritarnijate makstavate tasude määramise aluse ning teisest küljest eeldataval tippnõudluse tekkimise ajavahemikul nõudluse vähendamise märguande jätkuva toimimise vahel.

(157) Mõned huvitatud isikud väljendasid ka mitmesugustel põhjustel muret alternatiivse triaadimetoodika pärast:

a) sellega ei vähendataks oluliselt võimsuse turul hangitava võimsuse kogust ega maksumust;

b) selle alusel kannaks võimsuse turu kuludest ebaproportsionaalselt suure osa kodumajapidamistest tarbijad;

c) sellega sätestataks tasude arvutamiseks ettenägematu alus, sest elektri tarnimist triaadi perioodidel on keeruline prognoosida;

d) süsteemi suure koormuse tekkimise ajad ei pruugi olla seotud kolme pooletunnise ajavahemikuga, mida triaadi perioodid endist kujutavad;

e) tarbimise juhtimise ja/või integreeritud tootmise ettevõtjate tegevus, mille eesmärk on vältida triaadi perioode (mida kasutatakse muude meetmete rahastamiseks), on viinud ebatõhusa jaotamise otsusteni ja alandatud hulgihindadeni suure koormuse aegadel.

(158) Teised huvitatud isikud kritiseerisid valitud kulude katmise metoodikat. Nad väitsid, et i) metoodika ei ole kooskõlas eeldusega, et võimsuse turg käivitatakse üksnes tippnõudluse ajal; ii) talvel igal tööpäeval kell 16.00–19.00 suudaksid nõudlust vähendada üksnes vähesed tarbimise juhtimise ettevõtjad; iii) tegelikku võimsuse puudujääki hinnataks üle ja võimsuse turu kogukulu oleks suurem. Need isikud väidavad ka, et triaadi perioodidel põhinev metoodika oleks sobivam, sest sellega loodaks turg võimsuse turu kulude vältimiseks. Üks huvitatud isik esitas veel mitu väidet: triaadimetoodika ei mõjutaks enamiku elektritarnijate jaoks hindade ennustatavust, sest peaaegu kõik kodumajapidamistest tarbijad ja väikeettevõtjad arveldavad profiili alusel; triaadi perioodide vältimisest on olnud kasu, sest see on ergutanud paindlikke tarbijaid osalema tarbimise juhtimises; ajavahemikul kell 16.00–19.00 põhinev metoodika stimuleerib neil aegadel nõudluse vähendamiseks kasutama saastavat kohapealset elektritootmist.

(159) Mõned huvitatud isikud toetasid menetluse algatamise põhjenduses 187 selgitatud komisjoni seisukohta, mille kohaselt võtab komisjon küsimust analüüsides arvesse ka keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punkti 25, milles on sätestatud, et meetme kokkusobivust hinnatakse üksnes keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste jaotises 3.9.5 sätestatud kriteeriumide alusel. Säte ei sisalda ühtegi viidet elektritootmise piisavuse meetmete rahastamisele. Teised isikud viitavad seevastu selle seisukoha kriitikana Üldkohtu otsusele.

3.4. **Konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju vältimine**

(160) Mõned huvitatud isikud märkisid, et võimsuse turg peaks i) olema sõnaselgelt kavandatud nii, et sellega minimeeritaks kasvuhoonegaaside heidet ja toetataks süsteemi varustuskindlust nullheitega tehnoloogiaid kasutades või ii) toetama suuremal määral taastuvatest allikatest toodetud energiat või iii) eelistama energiaallikaid, mis on CO_2-heite vähendamise seisukohast strateegiliselt olulised, välistades samas järk-järgult saastavad kütused või tehnoloogiad, mis ei sobi kokku vähendatud CO_2-heitega elektrisektoriga.

(161) Mõnest märkusest ilmnes ka see, et komisjoni uurimises tuleks arvestada määruses (EL) 2019/943 sätestatud reservvõimsuse mehhanismide uusi eeskirju eelkõige suure CO_2-heitega võimsuste piiramiseks.

3.5. **Rakendamiskeeld**

(162) Mõned huvitatud isikud rõhutasid mitut Üldkohtu otsuse järel Ühendkuningriigi võetud meedet (vt põhjendus 18), nimelt asendava T-1 enampakkumise korraldamist ja võimalikku T-3 enampakkumise korraldamist (vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 53 ja 156). Nende meetmetega jätkataks sõlmitud lepingute täitmist eesmärgiga saada kätte tasud, mille maksmine on praegu edasi lükatud, ja jätkataks elektritarnijate makstavate tasude kogumist. Sellega antaks võimsuse turu osalistele majanduslik eelis rakendamiskeelu kehtivuse ajal ja see kujutaks endast seetõttu ebaseaduslikku abi.

(163) Need isikud palusid komisjonil anda nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ([45]) artikli 13 lõike 1 kohane abi maksmise peatamise korraldus, millega nõutaks, et Ühendkuningriik peataks igasuguse ebaseadusliku abi maksmise, kuni komisjon on langetanud otsuse abi seaduslikkuse kohta.

4. **ÜHENDKUNINGRIIGI MÄRKUSED**

(164) Selles jaotises esitatakse kokkuvõtlikult märkused, mis laekusid Ühendkuningriigilt 12. aprillil 2019 menetluse algatamise otsuse kohta ning mis laekusid 7. juunil 2019, 19. juulil 2019 ja 12. septembril 2019.

4.1. **Meetme ühist huvi pakkuv eesmärk ja vajalikkus**

(165) Ühendkuningriigi arvates ilmneb tema analüüsist, mida toetab riikliku elektrivõrgu elektrisüsteemioperaatori seisukoht, et võimsuse turu puudumine kahjustaks Ühendkuningriigi elektrivarustuskindlust ja suurendaks võimsusvajaku ootust igal aastal alates 2019/2020. tarneaastast üle töökindluse normis ette nähtud 3 tunni aastas. Ühendkuningriik märkis 7. juunil 2019, et on vaadanud koos riikliku elektrivõrgu elektrisüsteemioperaatoriga läbi 2018. aasta detsembris esitatud ja põhjendustes 102–104 (samuti menetluse algatamise otsuse põhjendustes 94–96) kirjeldatud analüüsi ning kinnitanud, et analüüsis on endiselt esitatud värskeim ja parim arusaam võimsuse turu vajadusest.

(166) Ühendkuningriik ei nõustu väitega, et Suurbritannia elektriturul on ülepakkumine.

a) Riikliku elektrivõrgu elektrisüsteemioperaatori kasutusele võetud parameetrite seadmise protsess ei ole ülemäära konservatiivne, vaid püüab hoopis tagada selles olemuslikult määramatus protsessis sobiva tasakaalu võimalike ohtude vahel (ülehankimise ja võimsuse puudujäägi ohu vahel). Ühendkuningriik tuletab meelde, et Ofgem motiveerib riikliku elektrivõrgu elektrisüsteemioperaatorit nõudlust täpselt prognoosima ([46]).

b) Oodatust parem võimsusvaru 2018/2019. tarneaasta talvel näitab ilmekalt võimsuse tulevikuvajaduste täpse ennustamisega seotud määramatuse ja probleemide suurust (väärib märkimist, et 2018/2019. tarneaasta analüüs valmis 2014. aasta algul). Riikliku elektrivõrgu elektrisüsteemioperaatori koostatud talvise väljavaate aruandes selgitati, et oodati, et teatavad võimsuse turu enampakkumisel lepinguta jäänud suuremad üksused toimivad 2018/2019. tarneaasta talvel endiselt. Võimaliku tööshoidmise põhjuseks peeti gaasihindade ja CO_2-ga seotud kulude suurenemisest tingitud eeldatavasti kõrgemaid hulgihindu.

c) Ootamatu ja soodne turutingimuste muutus 2018/2019. tarneaasta talve hakul võimaldas Ühendkuningriigi valitsusel teha kinnitavaid avaldusi varustuskindluse kohta sel talvel, hoolimata Üldkohtu otsusest. Et kliiringuhinnad on praegu madalad, on Ühendkuningriigi väitel üks võimsuse turu edukuse näitaja – suur konkurents enampakkumistel on kindlustanud vajaliku võimsuse, sh mõnede äsja ehitatud elektrijaamade võimsuse, samas kui tarbijate kantavad kulud on esialgu oodatust väiksemad.

d) Ühendkuningriik märgib vastuseks väitele, mille kohaselt on võrkudevaheliste ühenduste võimsuse märgatav suurenemine toonud kaasa võimsuse ülepakkumise, et võrkudevahelised ühendused osalevad võimsuse enampakkumistel korras, mille alusel võetakse kohaselt arvesse nende panus Ühendkuningriigi võimsuse vajaduste täitmisse. Võrkudevaheliste ühenduste ümberhindamistegurid vaadatakse läbi kord aastas eesmärgiga tagada nende nõuetekohasus.

(167) Ühendkuningriik ei nõustu mõttega, et üksnes energiapõhine turg sobib elektritootmise piisavuse tagamiseks paremini. i) Ühendkuningriik meenutab põhjendustes 105–109 (samuti menetluse algatamise otsuse põhjenduses 97–101) kirjeldatud turutõrkeid. ii) Nutiarvestite kasutuselevõttu käsitledes teatatakse, et praegu kasutab nutiarvesteid vähem kui kolmandik tarbijatest ja dünaamilised tarbimise kellaajal põhinevad tariifid on varajases arengustaadiumis. Seetõttu ei usu Ühendkuningriik, et alates 2014. aastast on töökindluse avalikuks hüveks pidamisest tingitud turutõrge märkimisväärselt muutunud, ja leiab, et on liiga vara hinnata, millisel määral mõjutab seda

([45]) Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 1).

([46]) Ofgem märgib energiaturu 2018. aasta ülevaates järgmist: „Riikliku elektrivõrgu prognoositud ülekandenõudlus on olnud alates 2011. aastast püsivalt tegelikust nõudlusest keskmiselt ligikaudu 1,5 GW võrra suurem. Ehkki võib pidada mõistlikuks, et võrguettevõtja võtab nõudlust prognoosides konservatiivse hoiaku, tuleb see viia tasakaalu lisavõimsuse hankimise kuludega. Riiklik elektrivõrk tegi eelmisel aastal nõudluse prognoosimise protsessis mitu muudatust, mille üldine tulemus on aluseks oleva nõudluse väiksem prognoos."

turutõrget suurem nutiarvestite kasutuselevõtt tulevikus. iii) Väljamaksmisreformiga on kaasnenud suuremad maksimaalsed väljamaksmishinnad alates võimsuse turu käivitamisest, kuid nappuse tekkimise iseenesest suur määramatus muudab pelgalt defitsiidil põhineva kasumimarginaaliga suurele tulule lootmise investorite jaoks riskantseks strateegiaks, sest ainult väljamaksmisreformiga tõenäoliselt puuduva raha probleemi ei lahendata. iv) Ühendkuningriik märgib Rahvusvahelise Energiaagentuuri koostatud Austraalia energiapoliitika 2018. aasta ülevaatele viidates, et Austraalias suurenes elektrihind konkurentsi puudumise ja struktuuriprobleemide tõttu ja mitte seepärast, et seal üksnes energiapõhine turg hästi toimiks.

(168) Ühendkuningriik ei nõustu ka mõttega, et võimsuse turg põlistab puuduva raha probleemi. i) Konkurentsipõhise enampakkumise menetlusega on tulnud ilmsiks, millisel määral on raha puudu. Et puuduva raha probleemi aluseks olevaid probleeme lahendatakse ja defitsiidil põhineva kasumimarginaaliga tulu kindlustamise võimalusi elektrituru abil parandatakse, eeldab Ühendkuningriik, et turuosalised muutuvad võimsuse turu tulust vähem sõltuvaks, sest konkurentsipõhised enampakkumised kahandavad kliiringhindu peaaegu nullini. Siis on võimalik, et võimsuse turgu ei ole enam vaja. ii) Vastupidi mõnede huvitatud isikute väitele arvab Ühendkuningriik, et Üldkohtu otsus ega sellele järgnenud valitsuse otsused ega teadaanded ei mõjutanud elektrituru hindu. Pikaajalistest suundumustest ilmneb, et keskmised baaskoormuse hinnad ja hindade kõikumised on alates võimsuse turu esimesest, s.o 2017/2018. tarneaastast tegelikult suurenenud. Sellest tuleneb, et muudel teguritel on hindadele suurem mõju ja et mõned huvitatud isikud hindavad üle võimsuse turu hindu alandavat mõju.

(169) Ühendkuningriik väidab, viidates riikliku elektrivõrgu elektrituru reformi elektrivõimsuse 2018. aasta aruandele, et tarbimise juhtimise kohta on avaldatud väga vähe andmeid ja et parimad tarbimise juhtimise lepinguid käsitleva teabe allikad on võimsuse turu registrid, nagu on kirjeldatud menetluse algatamise otsuse tabelis 2 (vt käesoleva otsuse tabel 1). Esimeste ülemineku enampakkumiste tulemuste (vt tabel 4) analüüsimine näitab, et ligikaudu 70 % võitnud tarbimise juhtimise lepingutest käsitleb kohapealset elektritootmist, tavapäraselt diislikütusega töötavaid varugeneraatoreid. Ühendkuningriigi sõnul selgub hiljutisest tarbimise juhtimise majandusharu uuringust olemasolevate tarbimise juhtimise ettevõtjate suur (70 %) osalus võimsuse turul. Lisaks on prognoosid tarbimise juhtimise ettevõtjate osaluse kohta muudes elektriteenustes enamasti samalaadsed: näiteks oli tarbimise juhtimise ettevõtjate osalus riikliku elektrivõrgu tasakaalustustoodete ja -teenuste portfellis 2015. aastal ligikaudu 708 MW. Ühendkuningriik viitab arvukatele katsetele prognoosida Ühendkuningriigi tarbimise juhtimise ettevõtjate võimalikku koguvõimsust, ent kõnealused prognoosid on avaldatud oluliste mööndustega, mis on seotud sageli tegelike andmete puudusega, ja seetõttu erinevad prognoosid suuresti. Näiteks märkis Ühendkuningriik, et kuigi detsentraliseeritud energia ühendus (Association for Decentralized Energy) prognoosis 2016. aastal, et 2020. aastaks võiks olla Ühendkuningriigis 9,8 GW ulatuses üksusi, mida võiks vähemalt kord aastas välja lülitada, siis riikliku elektrivõrgu 2018. aastal koostatud energia tulevikuststenaariumis nähakse 2019/2020. tarneaastaks ette tarbimise juhtimisega väljalülitavate elujõuliste tööstus- ja kaubandusettevõtete kuni 1 GW suurune võimsus, mis suureneb kümne aasta jooksul eeldatavasti ligikaudu kaks korda.

(170) Ühendkuningriik märgib ülemineku enampakkumiste kohta, et need on ette nähtud just tarbimise juhtimise sektorit toetama, ning ülemineku enampakkumiste sõltumatutest hindamistest ilmneb, et nad olid selle eesmärgi täitmisel üldiselt edukad. Ülemineku enampakkumiste teisene eesmärk oli parandada sektorist arusaamist. Hindamiste käigus kogutud tõendite põhjal tuvastati tarbimise juhtimise ettevõtjaid võimsuse turul osalema ergutamise viisid, mis on juba rakendatud või mida praegu rakendatakse (vt põhjendus 145, milles käsitletakse ühist katsetamist, vt põhjendus 180 allpool, milles kirjeldatakse tarbimise juhtimise võimsuse turu ühikute komponentide ümberjaotamist). Lõpuks osutab Ühendkuningriik, et ülemineku enampakkumistel osalejad ei saanud osaleda 2014. ja 2015. aastal toimunud T-4 enampakkumistel (neil lubatakse osaleda kõikidel muudel T-4 enampakkumistel), sest neil ei olnud ülemineku enampakkumisel kättesaadavat lisaabi vaja, nii et nad olid nimetatud enampakkumistel konkureerimiseks juba piisavalt valmis. Ülemineku enampakkumisel osalejatel lubati siiski osaleda vastavat tarneaastat käsitleval T-1 enampakkumisel, tagades sellega ülemineku enampakkumistel osalejate võimaluse igal eraldi tarneaastal turule pääsemiseks.

4.2. **Meetme asjakohasus**

4.2.1. *Vahendi valik*

(171) Ühendkuningriik ei jaga teatavate huvitatud isikute arvamust, mille kohaselt tuleks eelistada kogu turgu hõlmava võimsuse turu asemel strateegilist reservi. Ehkki Ühendkuningriik tunnistab, et strateegilised reservid kujutavad endast tõhusat viisi, kuidas lahendada ajutisi piisavusprobleeme, sobivad need pakilisemate või kauem kestvate võimsusprobleemidega turgudel kasutamiseks vähem, sest neid kasutades on suurem oht turgu moonutada. Ühendkuningriigi teatel on nimetatu põhjuseks mitu tegurit, eelkõige reservi väljaspool turgu hoidmise ebatõhusus;

strateegilise reservi tsentraliseerituma haldamise nõue, mille tõttu ei pruugita osta piisavat ega kohast reservvõimsust; võimalik oht, et reserv suureneb aja jooksul üha enam, sest elektrijaam otsustab mehhanismi kuritarvitada, eelistades elektripõhisel turul osalemise riski võtmisele pigem reservi alles hoida ([47]).

(172) Lisaks kinnitab Ühendkuningriik, et strateegilise reserviga ei motiveerita investeerimist uutesse elektrijaamadesse. Tegelikul turul võidakse sellega tekitada hoopis hinnalagi (või tajutav hinnalagi), sest investorid võivad olla mures selle pärast, et Ühendkuningriigi ametiasutused võivad olla järsu hinnatõusu korral sunnitud vähendama reservi jaotamise hinda, võttes sellega neilt ära võimaluse teenida defitsiidil põhineva kasumimarginaaliga tulu ja kahjustades nende investeerimisprojekti. Ühendkuningriigi väitel motiveerivad kogu turgu hõlmavad võimsuse turud tulemuslikumalt investeerima uutesse tootmisvõimsustesse eesmärgiga lahendada pikemaajalisi probleeme.

4.2.2. *Tasustatakse üksnes pelgalt võimsuse kättesaadavuse teenust*

(173) Ühendkuningriik kinnitab, et otsustas selleks, et täita keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste ja eelkõige suuniste punkti 225 nõuded, mille kohaselt tasustatakse pigem puhtalt kättesaadavust, mitte tarnitavat energiat, rakendada suure koormuse tekkimisele eelneva teavitamise korda. Jaotamise erimehhanism segaks turgude toimimist. Ühendkuningriik kavatseb viie aasta järel toimuva läbivaatamise raames uurida mehhanisme, millega antaks osalejatele suure koormuse tekkides rohkem teavet, ehkki ei näe ette täieliku jaotamise korra rakendamist.

(174) Ühendkuningriik kaalub viie aasta järel toimuva läbivaatamise jätkutegevusena võimsuse turu karistuste määramise korra tõhusust käsitledes selle karmistamist, et reageerida tavapärastest erinevate tehnoloogiate suuremale osalusele.

(175) Ühendkuningriik möönab, et võimsusepakkujatele võidakse määrata karistus juhul, kui nad on suure koormuse aegadel füüsiliselt võimetud energiat tarnima. Võimsuse turgu võib selle mõistes pidada tarnitud energia mudelit järgivaks. Ent võimsuse turu kontekstis on väga ebatõenäoline, et tegelikkuses tekivad jaotamist mõjutavad moonutused, sest suure koormuse tekkimine on määratletud olukorrana, kus riiklik elektrivõrk on võtnud elektritarne turutõrke järel tarvitusele viimased abinõud. Seega on võimsuse turg kooskõlas keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punktiga 225.

4.2.3. *Meetme avatus kõikidele asjaomastele võimsusepakkujatele*

4.2.3.1. Tarbimise juhtimise ettevõtjate võimalik diskrimineerimine määratletud tähtajaga tarnelepingute puudumise tõttu

(176) Ühendkuningriik märgib, et ülemineku enampakkumistel osalenud võimsusepakkujatele pakuti kindla ajavahemikuga tüüpvõimsuslepingu varianti, st võimsusepakkujad võisid valida, et teevad oma võimsuse kättesaadavaks ainult ajavahemikul kell 16.00–19.00 väiksema võimsustasu eest. Ent ülemineku enampakkumistel selgus, et nõudlus selle toote järele on tühine: seda liiki lepingu valis enampakkumistel edukaks osutunud 89 võimsuse turu ühikust ainult üks. Seetõttu ei saa peamistel enampakkumistel kindla ajavahemikuga toote puudumist pidada Ühendkuningriigi arvates oluliseks osalemistakistuseks. Lisaks väidab Ühendkuningriigi valitsus, et kindla ajavahemikuga võimsuslepingud täidavad elektritootmise piisavuse nõude ainult osaliselt (süsteemis võib tekkida suur koormus ka muudel kellaaegadel) ja muudaksid vaadeldava tarneaasta võimsuse kogunõudluse arvutamise veelgi keerukamaks.

4.2.3.2. Sõlmitavate lepingute erinev kestus

(177) Ühendkuningriik märgib, et pikaajalisi lepinguid sõlmimata ei pruugi uued projektipõhise rahastusega loodavad elektritootmisrajatised võimsuse enampakkumistel osaleda suuta. Pikema amortisatsiooniperioodita peaksid projektipõhise rahastusega arendustega taotlejad esitama pakkumuses suure hinna, mis võib ületada enampakkumise hinnalage. See tõstaks asjata pakkumuste hindu, suurendades võimsuse turu raames makstava abi kogumahtu ja muude võimsusepakkujate juhuslike kasumite võimalikku ohtu. Tulemus võib olla isegi selline, et uued rajatavad tootmisvõimsused ei osaleks enampakkumistel üldse, mis vähendaks sealset konkurentsi.

(178) Ühendkuningriik rõhutab, et huvitatud isikute märkused tarbimise juhtimise ettevõtjate väikese kapitalimahutuse kohta on kooskõlas teise ülemineku enampakkumise sõltumatu hindamise käigus kogutud teabega väljalülitamisega tarbimise juhtimise kapitalikulu kohta. Ühendkuningriik on seisukohal, et keskmine kulu 0,15 naelsterlingit kilovati kohta on tühine, kui võrrelda seda 15-aastaste lepingute minimaalse kapitalimahutuse künnisega 270 naelsterlingit kilovati kohta. Ühendkuningriik märgib vastuseks väitele, mille kohaselt on koondajatel suured personalikulud, mis

([47]) Viimast tuntakse nn libeda teena allamäge.

on seotud klientide leidmise ja haldamisega, et väide kehtib üksnes koondamise kohta, mitte iseenesest tarbimise juhtimise kohta, ja et samalaadseid väiteid võiks esitada ka teiste võimsuse liikide kohta. Ühendkuningriik märgib veel, et uutel kohapealse elektritootmisega tarbimise juhtimise ettevõtjatel on võimalik osaleda võimsuse turul ka elektritootjatena ja teha pakkumisi 15-aastaste lepingute jaoks.

(179) Ühendkuningriik märgib, et mittediskrimineerimise põhimõtte järgimiseks ei ole vaja kohelda kõiki ettevõtjaid kõikidel juhtudel täpselt ühtemoodi. Erinev kohtlemine võib olla diskrimineerimise ärahoidmiseks objektiivselt põhjendatud ja lausa nõutav. Tarbimise juhtimise ettevõtjatel ja uutel rajatavatel elektritootjatel on näiteks erineva suurusega kapitalimahutused. Neid ei pruugita seetõttu kohelda ühtemoodi sõlmitavate lepingute kestuse mõistes. Seni toimunud enampakkumiste tulemustest ei ilmne kuidagi, nagu moonutaks pikemaajaliste lepingute sõlmimise võimaluste erinevus enampakkumiste tegelikke tulemusi. Tarbimise juhtimise ettevõtjate tulemused on võrreldavad uute rajatavate elektritootjatega (ja neist regulaarselt paremad), näiteks olid kinnitamata tarbimise juhtimise ettevõtjad viimasel T-4 enampakkumisel uutest rajatavatest elektritootjatest keskmiselt edukamad ja nende sõlmitud lepingud hõlmasid suuremat koguvõimsust.

(180) Lõpuks märgib Ühendkuningriik, et 2019. aasta juunis muudeti võimsuse turu eeskirju eesmärgiga võimaldada tarbimise juhtimise ettevõtjatel jaotada lepingu kestel ümber oma võimsuse turu ühiku koostisosi. Ühendkuningriik väidab, et kui tarbimise juhtimise ettevõtjatel lubatakse sõlmida pikemaajalisi lepinguid kohase regulatsioonita, võib see tekitada süsteemis õigusliku lünga. Tarbimise juhtimise ettevõtjad võiksid koondada kapitalimahutuse künniste ületamiseks kunstlikult kalleid koostisosi ja asendada need seejärel lepingu kestel odavamatega.

(181) Ühendkuningriik märgib võrkudevaheliste ühenduste pikemaajaliste lepingute välistamise kohta, et vaatamata sellele, et võrkudevaheliste ühendustega mitmeaastaseid lepinguid ei sõlmita, kavandatakse mitut nendega seotud projekti, millest selgub, et sellise investeerimise ergutamiseks ei ole vaja pikemaid lepinguid.

(182) Ühendkuningriik on seisukohal, et lepingu kestuse kindlaksmääramiseks kapitalimahutuse künniste kohaldamise põhimõte sobib endiselt ja selle järgimist tuleks jätkata. Seetõttu kohustus Ühendkuningriik 12. septembril 2019

a) võimaldama igat liiki võimsustel (peale võrkudevaheliste ühenduste) taotleda eelvalikuetapis selle läbimise järel õigust esitada pakkumus erineva kestusega lepingute sõlmimise kohta, kui nad suudavad tõendada, et nad ületavad põhjenduses 75 nimetatud kapitalimahutuse künnise, ja

b) vaatama kapitalimahutuse künnised regulaarselt läbi eesmärgiga tagada, et need sobivad endiselt.

4.2.3.3. T-1 enampakkumisel ostetava koguse piiratud tagatis

(183) T-1 enampakkumiseks võimsuse kõrvalejätmist hõlmava valitud meetodi eesmärk on leida tasakaal varustuskindlusriskide minimeerimise (mis soosiks T-4 enampakkumiste mahu suurendamist) ja ülehankimisriskide minimeerimise (mis soosiks T-1 enampakkumiste mahu suurendamist) vahel. Lisaks peetakse T-1 enampakkumisi soovitatavaks tarbimise juhtimise võimsuse turulelaskmise võimaluseks, kuna sel võimsusel on enamasti lühem ettevalmistusaeg.

(184) Seni on täidetud 2014. aasta otsusega võetud enampakkumise mahu kohustust, kuna T-1 enampakkumistel hangitud võimsused on olnud neli aastat varem reserveeritud võimsustest suuremad.

(185) Ühendkuningriik märkis ka seda, et T-1 enampakkumiste jaoks neli aastat ette reserveerides vähendaks fikseeritud protsentuaalne osakaal tarneaasta koguvõimsusest T-4 enampakkumistel uutele rajatistele kättesaadavat võimsust ja oleks seetõttu diskrimineeriv. Osakaalu fikseerimine suurendaks ka T-1 enampakkumise mahtu niivõrd, et seda ei pruugita täis saada, mis kahjustaks konkurentsi T-1 enampakkumistel, eelkõige juhul, kui samal ajal suletakse veel elektrijaamu.

(186) Ministrile antud volitust võimsuse enampakkumine edasi lükata või tühistada (vt põhjendused 65 ja 138) on vaja võimsuse turu ja enampakkumise menetluse tõhusa järelevalve tagamiseks ning selleks, et Ühendkuningriigi valitsus saaks ettenägematutel asjaoludel meetmeid võtta (nt Üldkohtu otsuse järel enampakkumiste tühistamise korral). Ühendkuningriik märkis lisaks, et kehtiv kord mõjutab võrdselt nii T-4 kui ka T-1 enampakkumisi ja kõiki eelvaliku läbinud osalejaid. Seetõttu ei saa seda pidada teatavat tüüpi võimsusepakkujatele ebasoodsaks.

(187) Ühendkuningriik kohustus 12. septembril 2019 võimsusepakkujate informeerituse tagamiseks

a) hankima igal T-1 enampakkumisel jätkuvalt vähemalt 50 % sama tarneaasta T-4 enampakkumise parameetrite seadmise protsessi raames neli aastat ette reserveeritud võimsusest ja

b) kasutama T-1 enampakkumise jaoks kõrvalejäetava miinimumvõimsuse kindlaksmääramiseks jätkuvalt põhjenduses 62 kirjeldatud kõrvalejätmise metoodikat, mis põhineb 95 % usaldusvahemikul.

(188) Ühendkuningriigi teatel i) diskrimineeriks väiksematele detsentraliseeritud elektritootjatele suunatud T-2 enampakkumine pikema ehitamise ajaga elektrijaamu. Lisaks ei ole selge, kas T-2 enampakkumisi on vaja, sest seni on lühema ehitamise ajaga väikese mastaabiga integreeritud elektritootmise kategooria olnud T-4 enampakkumistel üks edukamaid uute tootmisvõimsuste kategooriaid; ii) ei saadaks iganädalased enampakkumised märguandeid teha pikaajalisi investeeringuid, mis on võimsuse turu eesmärk. Samuti ei ole selge, mis oleks sellest saadav kasu varustuskindluse mõistes või kuidas erineks nimetatu olemasolevast järelkauplemise korraldusest.

4.2.3.4. Minimaalne osalemiskünnis

(189) Ühendkuningriik märgib, et 2 MW miinimumkünnise eesmärk on hoida võimsuse turu menetluste haldamine kontrolli all. Koondamise võimalusega tagatakse, et võimsuse turul ei välistata väiksemaid võimsusi ega seata neid ebasoodsasse olukorda. Teine ülemineku enampakkumine ei pälvinud 2 megavatist väiksema võimsusega võimsuse turu ühikutelt erilist tähelepanu (vt põhjendus 68). Ühendkuningriik osutab, et viimastel enampakkumistel ei ole täheldatud võimsuse turu ühikute koondumist 2 MW künnise täitmiseks, mida võiks oodata, kui väiksemad võimsuse turu ühikud seda eelistaksid või sooviksid. Lisaks tuletab Ühendkuningriik 2014. aasta teatises meelde, et 2 MW on madal künnis eelkõige seepärast, et 2014. aastal olid riikliku elektrivõrgu tasakaalustamisteenuses osalemiseks ette nähtud kõrgemad künnised (3 MW lühiajalise tegevusreservi ja sageduskaja jaoks), ja seepärast, et künnis oli paljudes muudes Euroopa reservvõimsuse mehhanismides kohaldavatest künnistest (10–50 MW ei ole ebatavaline) palju madalam, viidates reservvõimsuse mehhanismide sektoriuuringu lõpparuandele ([48]).

(190) Ühendkuningriik nõustub põhjendustes 143–145 nimetatud huvitatud isikute märkustega.

(191) Ühendkuningriik osutab, et koondatud võimsuse turu ühiku koosseisus osalemine peaks maandama enamikul juhtudel mittetarnimise riskid. Koondaja võib kavandada oma võimsuse turu ühikud nii, et ühe koostisosa tõrke kompenseerib sama võimsuse turu ühiku teine koostisosa või tema portfelli kuuluv teine võimsuse turu ühik, vähendades sellega rahaliste karistuste või lõpetamistasude maksmise ohtu.

(192) Ühendkuningriik kinnitab ka, et pakkumuse tagatise hoidmist uutele elektritootjatele ette nähtud pakkumuse tagatisest kaks korda väiksemana peetakse sobivaks, et tagada, et nõudega ei tekitataks uutele tarbimise ettevõtjatele põhjendamatut sisenemise tõket. Käsitledes seda, et tarbimise juhtimise ettevõtjatele kohaldatakse täielikku pakkumuse tagatist isegi juhul, kui enamik koostisosi on kinnitatud, siis koostisosade ümberjaotamise eeskirja muudatusega (vt põhjendus 180) on loodud paindlikkuse mehhanism, mis selle probleemiga täies ulatuses tegeleb.

(193) Ühendkuningriik peab võimalikuks, et on olemas väike hulk alla 2 MW võimsusega võimsuse turu ühikuid, kes soovivad enampakkumisel osaleda ja eelistavad mitte koonduda, ent ei usu, et 2 MW miinimumkünnis toimib tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemist takistava tehnilise tõkkena. Ühendkuningriik tunnistab siiski, et alates 2014. aastast on märgata elektriturgudele sisenemise künniste alanemist, nt 1 MW künnis TERRE ([49]) jaoks.

(194) Ühendkuningriik kohustus 12. septembril 2019 selleks, et võtta arvesse põhjenduses 193 kirjeldatud turgude arengusuundumusi,

a) vähendama põhjendustes 30 ja 31 kirjeldatud võimsuse turul osalemise miinimumkünnist 1 megavatini kõikidel enampakkumistel, mille eelvalik algab 2020. aasta jaanuaris või hiljem, ja

([48]) Võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuuringu lõpparuanne, SWD(2016) 385 final.
([49]) Üle-euroopaline asendusreservi börs (TERRE), eeldatavasti 2019. aasta lõpus jõustuv üle-euroopaline tasakaalustusteenuste turg.

b) nimetatud künnist hiljemalt 2021. aasta oktoobris taas hindama, et uurida edasise alandamise potentsiaali.

4.2.3.5. Meetme avatus taastuvatele energiaallikatele ja uutele tehnoloogiatele

(195) Ühendkuningriik märgib, et 2014. aastal arvati, et tuule- ja päikeseenergia kasutuselevõtuks on vaja suure kapitalimahutuse tõttu suuremahulist sihtotstarbelist abi vähese CO_2-heitega elektritootmisele, nt hinnavahelepingute kava või sellele eelnenud taastuvallikatest tootmise kohustust. Tegelikkuses välistaks nende toetuste saamine ettevõtjad võimsuse turul osalemisest. Seetõttu ei peetud nende osalemist võimaldavate eeskirjade koostamist ja rakendamist vajalikuks.

(196) Ühendkuningriik nendib, et teatavate taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kapitalimahutus on viimastel aastatel oluliselt vähenenud. Kui selgus, et ollakse huvitatud toetusi saamata tuule- ja päikeseenergia rajatiste ehitamisest ning nendega võimsuse turul osalemisest, selgitati välja ja rakendati võimalikult kiiresti vajalikud muudatused, muu hulgas kehtestati uus ümberhindamise metoodika ja tagati, et riigiabi ei dubleerita. Ühendkuningriigi parlament võttis 4. juunil 2019 vastu muutliku taastuvenergia tehnoloogiate lisamiseks vajalikud võimsuse turu eeskirjade muudatused. Ühendkuningriik kinnitab, et taastuvenergial (tuule- ja päikeseenergial) lubatakse osaleda 2020. aasta jaanuaris kavas olevatel T-1, T-3 ja T-4 enampakkumistel (sõltub positiivsest lõplikust otsusest riigiabi kava kohta). Eespool põhjenduses 146 nimetatud tuulepark, mis ei saanud osaleda 2018. aastal kavas olnud ja tühistatud T-4 enampakkumise eelvaliku menetluses, tohib seega ikkagi osaleda eeloleval T-3 enampakkumisel, mis käsitleb sama (2022/2023.) tarneaastat.

(197) Ühendkuningriik kohustus 12. septembril 2019 eespool põhjenduses 146 kirjeldatud olukorraga samalaadse olukorra lahendamise kordamise tagamiseks töötama välja kõik tootmise piisavuse probleemi lahendamisele kaasa aidata võiva mis tahes uut liiki võimsuse tõhusa osalemise tagamiseks vajalikud eeskirjad niipea, kui see võimsus võib aidata kaasa tootmise piisavuse probleemi lahendamisele.

(198) Ühendkuningriik ei nõustu eespool põhjenduses 147 viidatud märkusega. Ühendkuningriik rõhutab, et tuule panus varustuskindlusse on ilmne, tuues näiteks äärmuslikud ilmaolud 2018. aasta märtsis, mil Briti saartele jõudis idast külmalaine (nn elajas idast) ja tuult peeti elektrisüsteemi suure koormuse ärahoidmisel põhiliseks energiaallikaks. Seetõttu koostati selliste rajatiste võimsuse turul osalemiseks põhjalik analüüs ja kohane ümberhindamise metoodika.

4.2.3.6. Ülekandevõimsuse pakkujate osalemine

(199) Ühendkuningriik märgib, et alati on olnud selge, et tema seisukoht on, et välisriikide võimsuse pakkujate vahetu osalemine on varustuskindlusele kaasa aitamiseks parim lahendus. Siiski ei olnud välisriikide võimsuse pakkujate vahetut osalemist põhjenduses 35 (samuti menetluse algatamise otsuse põhjenduses 28) kirjeldatud põhjustel võimalik kohe rakendada.

(200) Võttes arvesse asjaolu, et muud liikmesriigid on võtnud alates 2014. aastast kasutusele kogu turgu hõlmavad reservvõimsuse mehhanismid väljavaatega lubada välisriikide võimsuse pakkujatel otse osaleda, ja võttes arvesse määruse (EL) 2019/943 jõustumist 4. juulil 2019, võttis Ühendkuningriik 12. septembril 2019 endale kohustuse

a) püüda rakendada välisriikide võimsuse pakkujate vahetut osalemist enampakkumistel, mille eelvalik algab 2020. aasta jaanuaris või hiljem, tingimusel et osalevate võimsuste asukohariigiks olevate naaberriikide põhivõrguettevõtjatega on sõlmitud koostöölepingud, ning igal juhul

b) tagada välismaise võimsuse pakkujate vahetu osalemine kõikidel enampakkumistel, mille eelvalik algab pärast seda, kui Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet on elektri määruse (EL) 2019/943 artikli 26 punktis 11 nimetatud metoodikad, ühised eeskirjad ja tingimused heaks kiitnud ning eespool nimetatud määruse artikli 27 kohaselt oma veebisaidil avaldanud ja need on muutunud kohaldatavateks.

(201) Ühendkuningriik ei arva, et võimsuse turu enampakkumisel võrkudevahelistele ühendustele kehtiv ülem- ja alampiiri kord annaks neile põhjendamatu eelise. Võimsuse turult saadud mis tahes tulu võetakse arvesse enne võrkudevaheliste ühenduste hindamist ülem- ja alampiiri korra alusel. Kui kogutulu (sh võimsuse turult saadud tulu) on väiksem kui eelnevalt kindlaks määratud alampiir, saab võrkudevaheline ühendus ainult alampiirile vastava tasu. Kui kogutulu on suurem kui alampiir, maksab võrkudevaheline ühendus üleliigse tulu tagasi tarbijale. Võrkudevahelisi ühendusi mõjutavad ülem- ja alampiiri korra piires jätkuvalt muutlikud tulud ja turuhinnad.

(202) Ühendkuningriik märkis lõpuks, et on selgitanud alates 2014. aasta septembrist kõikidele sidusrühmadele, et võrkudevahelised ühendused saavad osaleda 2019/2020. tarneaastat käsitlevatel enampakkumistel, seega mitte 2018/2019. tarneaastat käsitleval 2018. aasta alguses korraldataval T-1 enampakkumisel. Ühendkuningriik võttis enda väitel riigiabi hindamise 2014. aasta menetluse raames kohustuse ka selleks, et kui järelhindamisel ilmneb, et 2014. aastaks kavandatud T-4 enampakkumisel alahinnatakse võrkudevaheliste ühenduste panust, vähendab Ühendkuningriik selle võrra 2017. aasta T-1 enampakkumisel hangitavat võimsust (vt 2014. aasta otsuse põhjendus 124). Ühendkuningriik väitis, et pidi kohustuse täitmiseks vähendama 2018/2019. tarneaastat käsitlenud T-1 enampakkumisel hangitud võimsust, mis oli vastuolus suurema koguse võimsuse hankimisega (mis oleks olnud vajalik selleks, et lubada võrkudevahelistel ühendustel sellel T-1 enampakkumisel osaleda). Ühendkuningriik märkis võrkudevahelistele ühendustele kohaldatava ümberhindamise metoodika kohta, et võrdsete võimaluste tagamiseks kehtivad eri liiki tehnoloogiatele erinevad metoodikad. Eelkõige ümberhindamistegur kehtestatakse iga energiaühenduse jaoks eraldi, sest süsteemidevahelised ühendused ja ühendatud turud erinevad suuresti. Lisaks kehtestab riikliku elektrivõrgu elektrisüsteemioperaator iga ühendatud riigi jaoks kohase ümberhindamistegurite vahemiku, mis määratakse kindlaks stohhastilist üle-euroopalist mudeldamise metoodikat kasutades Seejärel valideerib üldise metoodika tehniliste ekspertide rühm, kes kinnitab, et riikliku elektrivõrgu elektrisüsteemioperaatori analüüs on täpne ja kohane, ja pakub pärast seda välja kohased ümberhindamistegurid iga vahemiku piires. Seejärel võtab minister vastu lõplikud ümberhindamistegurid. Ühendkuningriik rõhutas ka, et võrkudevaheliste ühendustega pikemaajaliste lepingute sõlmimine oleks vastuolus Ühendkuningriigi seisukohaga, mille kohaselt on võrkudevaheliste ühenduste mudel ajutine lahendus (vt põhjendus 199 eespool) kuni välisriikide võimsuse pakkujate vahetu osalemise juurutamiseni.

4.3. **Meetme proportsionaalsus**

4.3.1. *Sõlmitavate lepingute erinev kestus*

(203) Märkused sõlmitavate lepingute kestuse kohta on esitatud kokkuvõtlikult põhjendustes 177–180 eespool.

4.3.2. *Lühiajalise tegevusreserviga seotud pikaajaliste lepingute välistamine*

(204) Ühendkuningriik jäi seisukohale, et lühiajalise tegevusreservi pikaajaliste tagajate suhtes 2014. aastal võetud käsitlusviis tugines parimatele sel ajal kättesaadavatele tõenditele. Eeldati, et ettevõtjad, juhul kui neid lubatakse võimsuse turul osaleda, teenivad juhuslikke kasumeid, mis oleks olnud vastuolus keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste punktidega 228 ja 230. Sel ajal oli mõistlik eeldada, et lühiajalise tegevusreservi tagajad saavad lisaks fikseeritud kättesaadavuse tasudele eelolevatel aastatel suuri kasutamise tasusid.

(205) Ühendkuningriik ei oodanud, et kasutamise tasud tegelikkuses täielikult kaovad. Praegu on tõenäoline, et lühiajalise tegevusreservi pikaajalised tagajad saavad kasutamise tasusid üksnes suure koormuse tekkides, sest sel juhul jaotab riiklik energiavõrk kõik tema käsutuses olevad ressursid.

(206) Ühendkuningriik väitis, et pikaajalise lühiajalise tegevusreservi elektrijaamade väljaarvamine võimsuse turul pikaajaliste lepingute kohta pakkumuste esitajate hulgast on kooskõlas põhimõttega pakkuda pikaajalisi lepinguid üksnes sellistele elektrijaamadele, kelle turulepääs oleks vastasel juhul takistatud. Lisaks ei saanud 2014. aastal toimunud esimese võimsuse turu enampakkumise ajaks kasutusele võetud elektrijaamu enam uueks pidada.

(207) Ühendkuningriik rõhutas, et võimsuse turu enampakkumisel edukaks osutunud ettevõtjad võivad otsustada sõlmitud lühiajalise tegevusreservi lepingud üles öelda, sest lühiajalise tegevusreservi pikaajaliste lepingute lõpetamisega ei kaasne trahve.

(208) Ühendkuningriik selgitas, et huvitatud isik ei pakkunud tagasinõudemehhanismi välja 2014. aastal ja et seda ei peetud vajalikuks, sest lühiajalise tegevusreservi pikaajalise lepinguga ettevõtjatele kättesaadavaid tulusid peeti samaväärseks vähese CO_2-heite toetamise skeemidega (hinnavahelepingud, taastuvallikatest tootmise kohustus, soodustariifid), mis olid samuti võimsuse turul osalemisest välja arvatud.

(209) Ühendkuningriik märkis, et huvitatud isiku soovitatud parandusmeede, mis on sõlmida tagantjärele elektrijaamaga lepingud alates 2014. aastast, ei ole mõistlik. Sellega kingitaks ettevõtjale tarbijate rahakotist võetav riskivaba tulu ajavahemiku eest, mil tal ei olnud võimsuse turu raames ühtegi tarnekohustust.

(210) Ühendkuningriik soovib kaaluda, arvestades, et turutingimused võivad olla alates 2014. aastast muutunud, kas neil võiks lubada tulevikus enampakkumistel osaleda.

4.3.3. *Kulude katmise meetod*

(211) Ühendkuningriik rõhutas, et keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised (jaotis 3.9.5) ei sisalda meetme proportsionaalsuse hindamise asjakohase kriteeriumina tootmise piisavuse meetme rahastamist. Sellegipoolest peab Ühendkuningriik tasu määramise metoodikat proportsionaalseks.

(212) Ühendkuningriik märkis, et sõltumata sellest, kui palju tarbimise juhtimist motiveerib võimsuse turu kulu vältimine, ei tohi see viia võimsuse turu kogumahu vähendamiseni. Põhjus on selles, et sama tarbimise juhtimise võimsus tohib osaleda võimsuse turul ja tagada nõutava mahu. Võimsuse turu kogumahu vähendamisega kaasneks oht, et tarbimise juhtimise tagatavat võimsust arvestataks kaks korda, st esiteks eeldatava turupõhise nõudluse vähenemisena ja teiseks tarbimise juhtimise tagajana võimsuse turu raames, juhul kui tarbimise juhtimise ettevõtja osutub edukaks.

(213) Lisaks on juba olemas mõjusad stiimulid vähendada nõudlust kolme pooletunnise tippkoormuse ajavahemiku (nn triaadi perioodid) vältel (soodustusi rahastatakse süsteemi jaotusvõrgu kasutamise tasudest, mis olid 2005/2006. tarneaastal ligikaudu 10 naelsterlingit kilovati eest, 2016/2017. tarneaastal olid need kasvanud 47 naelsterlingini kilovati eest ja suurenevad 2020/2021. tarneaastaks eeldatavasti 70 naelsterlingini kilovati eest). Samal ajavahemikul võimsuse turu kulu vältimise võimaldamisega ei ergutataks tõenäoliselt rohkem tarbimist juhtima, ent ilmselt saaksid suuremat kasu tarbimise juhtimise ettevõtjad, kes neil aegadel juba nõudluse vähenemisega tegelevad.

(214) Ühendkuningriik märkis, et süsteemi suure koormuse tekkimise ajad ei pruugi ühtida kolme pooletunnise ajavahemikuga (triaadiga), vaid need võivad olla seotud (nt tuulest) elektri tootmise võimaluste vähese kättesaadavuse aegadega või kesta kauem. Lisaks on triaadi perioodidel pakkumist (ja pakkumise turuosa) keeruline prognoosida, sest triaadi perioodid määratakse kindlaks tagantjärele (st need selguvad alles triaadihooaja lõpus). Järelikult on elektritarnijate prognoositud ja tegelike võimsuse turu kulude vahel võimalikud suured erinevused, millest võib tuleneda suurem kulu tarbijatele, sest elektritarnijad püüavad ohjeldada määramatust sellega, et jätavad riskipreemia võrra suurema kulu tarbijate kanda. Lisaks muudab võimsuse turu kulu vältimise metoodika suuremale tundide arvule tuginemine (st tippkoormuse ajad talvel tööpäeviti kell 16.00–19.00) suuremate tööstustarbijate jaoks võimsuse turu kulude täieliku vältimise keerulisemaks ja seetõttu koheldakse neid selle metoodika alusel sarnasemalt kodumajapidamistest tarbijatega ja väikeettevõtjatega.

(215) Ühendkuningriigi arvates tugineb väide, mille kohaselt soodustatakse praeguse metoodikaga tarbimise juhtimise mõistes üksnes kohapealset elektritootmist, eeldusele, et ajavahemik kell 16.00–19.00 on liiga pikk selleks, et tarbijad vähendaksid nendeks tundideks korrapäraselt nõudlust. Ühendkuningriik märgib, et kasu saamiseks ei ole vaja vähendada nõudlust kogu perioodi kestel; see tähendaks lihtsalt seda, et väljalülitamisega tarbimise juhtimise ettevõtjad ei saaks täit kasu.

(216) Ehkki Ühendkuningriik peab valitud kulude katmise metoodikat proportsionaalseks selles mõttes, et sel on teatav ergutav mõju tarbimise juhtimisele ja sellega välditakse või leevendatakse triaadimetoodika kahjulikku mõju, kavatseb Ühendkuningriik uurida viieaastase läbivaatamise menetluse raames, kas teatavad muudatused võiksid kogemuste ja turu arengusuundumuste kajastamiseks kasulikud olla.

4.4. **Konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju vältimine**

(217) Ühendkuningriik märkis, et määruses (EL) 2019/943 on nõutud, et liikmesriigid lõpetaksid järk-järgult selliste tootmisvõimsuste (sh kohapealsete tarbimise juhtimise ettevõtjate elektrigeneraatorite) lepingud ja tasud, mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO_2 kWh elektri kohta. Võimsuse turu eeskirja vastav muudatus jõustus 18. juulil 2019. Sellega kehtestati eespool nimetatud süsihappegaasi heitkoguse ülemmäär uutele tootmisvõimsustele (sh mis tahes uutele üksustele, mis osalevad kinnitamata tarbimise juhtimise ettevõtjatena), mille eelvalikut taotletakse 2020. aasta algul toimuvate võimsuse enampakkumiste raames.

(218) Ühendkuningriik võttis 12. septembril 2019 kohustused seoses määruse (EL) 2019/943 sätete täitmisega ja eelkõige 2020. aasta lõpuks regulatiivsete muutuste vastuvõtmisega tagamaks, et hiljemalt alates 1. juulist 2025 ei tohi kasutada tootmisvõimsust, mille tööstuslikku tootmist alustati enne 4. juulit 2019 ja mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO_2 iga kWh elektri kohta ja rohkem kui keskmiselt 350 kg fossiilkütustest pärit CO_2 aastas ühe kW ülesseatud elektrivõimsuse kohta, ning selline tootmisvõimsus ei saa võimsuse turu alusel makseid ja selle suhtes ei saa võtta kohustusi tulevikus maksete tegemiseks.

4.5. **Rakendamiskeeld**

(219) Ühendkuningriik tõdeb, et Üldkohtu otsuse tagajärjel ei tohi Ühendkuningriik abi anda, kuni ja kui komisjon ei jõua ametliku uurimise tulemusel otsusele kiita heaks võimsuse turu kava alusel riigiabi andmine. Kohtuotsusest ei järeldu siiski, et Ühendkuningriik ei tohiks teha kavaga hõlmatud toiminguid, millega mingit abi ei anta.

(220) Ühendkuningriigi väitel ei rikuta rakendamiskeeldu järgmistes olukordades:

a) 2019. aasta juunis toimunud tingimusliku T-1 lisaenampakkumise tulemuste alusel sõlmitakse tingimuslikud võimsuslepingud (vt põhjenduse 18 punkt a), sest tingimuslike võimsuslepingutega ei anta tarnijatele mingit majanduslikku eelist, kui ja kuni komisjon ei anna riigiabi andmise heakskiitu. Tarnijatelt nõutakse teatavate kohustuste täitmist mingi tagatiseta, et nad saavad võimsustasu või muu majandusliku eelise, sest tasu saamise eeltingimus on komisjoni heakskiit;

b) tarnijatelt nõutakse, et nad täidaksid rakendamiskeelu kestel oma kohustusi sõlmitud võimsuslepingute alusel. Tarnijatel ei ole taas mingit tagatist, et lõpuks võimsuse eest tasu saadakse. Lisaks on see võimsusepakkujatele koormus, mitte eelis;

c) elektritarnijal lubatakse maksta rakendamiskeelu kestel võimsuse turu arveldusasutusele vabatahtlikult tasu eesmärgiga tasaarvestada võimalikke tarnija makstava tasu kohustusi ja võimaldada arveldusasutusel nimetatud tasu saada. Elektritarnijate makstavatest tasudest ei rahastata abi, kui ja kuni komisjon ei kiida heaks riigiabi andmist.

4.6. **Läbipaistvus**

(221) Ühendkuningriik kohustus täitma keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste jaotises 3.2.7 sätestatud läbipaistvuse tingimusi, mis kehtivad võimsuse turu raames antavale abile.

5. **ABI HINDAMINE**

5.1. **Riigiabi olemasolu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses**

(222) Menetluse algatamise otsuses oli komisjoni esialgne seisukoht, et meede kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Ei Ühendkuningriik ega ükski huvitatud isik ei seadnud seda seisukohta kahtluse alla.

(223) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on riigiabi määratletud kui „igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi“.

(224) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluv riigiabi on siseturuga kokkusobimatu, kui see „kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, [—] kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“.

(225) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 loetletakse konkreetsed asjaolud, mil abi sobib siseturuga kokku või seda võib siiski pidada siseturuga kokkusobivaks. Komisjoni hinnang selle kohta, kas mõni neist asjaoludest on käesoleval juhul kohaldatav, on esitatud punktis 6.

5.1.1. *Riigiga seostatavus ja rahastamine riigi ressurssidest*

(226) Selleks, et meetmeid saaks käsitleda riigiabina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, a) peavad need olema riigiga seostatavad ning b) rahalised vahendid peavad pärinema riigi ressurssidest, mille annab otseselt või kaudselt riigi määratud või loodud mis tahes riiklik organ ([50]). Selle otsuse põhjendustes 227–229 esitatud põhjustel leiab komisjon, et meede on Ühendkuningriigiga seostatav ning et võimsustasud on riigi vahendid, kuna need on riigi kontrolli all.

(227) Võimsuse turu kehtestas Ühendkuningriigi energeetika- ja kliimamuutuse minister talle 2013. aasta energiaseaduse alusel antud volituste alusel. Ühendkuningriik võttis 1. augustil 2014 vastu teisese õiguse elektrivõimsuse määruse ja võimsuse turu eeskirjade kujul, mis reguleerivad võimsuse turu rakendamist. Riik vastutab selliste küsimuste eest nagu enampakkumisele pandava võimsuse koguse kinnitamine, eelkvalifitseerimise menetlused, võimsuse kohta sõlmitud lepingute sisu ja võimsuste omanike kohustused.

([50]) Kohtuasi 76/78: Steinike & Weinlig *vs.* Saksamaa, EKL 1977, lk 595, punkt 21; kohtuasi C-379/98: PreussenElektra, EKL 2001, I-2099, punkt 58; kohtuasi C-706/17: Achema, 2019, punkt 47 ja järgnevad.

(228) Ühendkuningriik asutas arveldusorgani eesmärgiga tagada arvelduprotsessi ja väljamaksete aruandekohustus, juhtimine ja kontroll. Arveldusorgan on riigiasutus ja Ühendkuningriigi ametiasutused väitsid, et üldine kontroll jääb valitsuse pädevusse (vt põhjendus 27).

(229) Nagu on kirjeldatud põhjendustes 88 ja 89, rahastatakse meedet seadusega kehtestatud lisamaksust (lõivust), mida kohaldatakse kõigi litsentsitud tarnijate suhtes. Lõiv on kohustuslik ja seda kogub arveldusorgan. Seejärel annab arvelduskogu korralduse, et võimsusepakkujatele tehtaks maksed. Riigil on arveldusorgani kaudu õigus vahendeid käsutada.

5.1.2. *Teatud ettevõtjatele või teatud kaupade tootmisele antud majanduslik eelis (valikuline eelis)*

(230) Eelis ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses on iga majanduslik kasu, mida ettevõtja ei oleks saanud tavalistes turutingimustes, st riigi sekkumiseta ([51]).

(231) Komisjon märgib, et võimsuse turu enampakkumistel edukad pakkujad saavad võimsuse turu kaudu tasu, mida nad ei saaks, kui nad jätkaksid ainult elektrit ja abiteenuseid müües elektriturul tavapärastes majandustingimustes tegutsemist (BETTA – kirjeldatud punktis 2.8). Seetõttu annab meede majandusliku eelise ettevõtjatele, kes on võimsuse turu enampakkumistel olnud edukad. See eelis on valikuline, st see soosib ainult teatud ettevõtjaid, nimelt võimsuse turu enampakkumistel edukaid pakkujaid, kes on võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras muude võimsusepakkujatega, kes kas ei saanud osaleda või ei osalenud võimsuse turu enampakkumistel, või kes osalesid enampakkumistel, kuid seda edutult.

(232) Lisaks sellele on meede andnud valikulise eelise seni vaid teatud ettevõtjatele, kes suudavad aidata tuvastatud piisavuse probleemiga toime tulla, kuna alla 2 MW võimsused (vt põhjendused 30 ja 31) ja välismaised võimsused ei saa vahetult võimsuse turul osaleda (vt põhjendus 34), kuigi need võivad samuti aidata tuvastatud piisavuse probleemi vähendada. Tulevikus välistab võimsuse turul osalemiseks kehtestatud miinimumkünnis, isegi kui seda on põhjenduses 193 kirjeldatud viisil alandatud, jätkuvalt selle, et mõni võimsus saaks võimsuse turul osaleda vahetult (st ilma koondamiseta). Lisaks sellele, välja arvatud juhul, kui võimsuse turul saavad osaleda kõik üksteise naabruses ja üksteisest eemal asuvates liikmesriikides paiknevad välismaised võimsused, välistab võimsuse turg teatud ettevõtjad, kes suudaksid aidata tuvastatud piisavuse probleemiga toime tulla. Sellest tulenevalt annab kõnealune meede ka sellest kitsamast vaatenurgast lähtudes valikulise eelise.

5.1.3. *Konkurentsi ja kaubanduse moonutamine ELis*

(233) Meede võib moonutada konkurentsi ja mõjutada siseturu piires kaubandust. Elektri tootmine ning elektri hulgi- ja jaemüügiturg on liidus konkurentsile avatud tegevused ([52]). Seega võib selle sektori ettevõtjale riigi ressurssidest antav mis tahes eelis mõjutada liidusisest kaubandust ja moonutada konkurentsi.

5.1.4. *Hinnangu järeldus vastavalt aluslepingu artikli 107 lõikele 1*

(234) Selles punktis esitatud hinnangut silmas pidades leiab komisjon, et meede kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Artikli 107 lõike 1 kohaldamisel kehtib ELi toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud mis tahes konkreetne kokkusobivuse põhjus. Ainus põhjus, mis võiks sellel juhul olla asjakohane, on sätestatud artikli 107 lõike 3 punktis c. Punktis 6 hinnatakse, kas selle põhjuse tingimused on kõnealusel juhul täidetud.

5.2. **Abi seaduslikkus**

(235) Kuigi Ühendkuningriigi ametiasutused teatasid võimsuse turust enne selle rakendamist, tühistas Üldkohus hiljem 2014. aasta otsuse, millega anti meetmele luba. Üldkohtu otsust silmas pidades, millega tühistatakse 2014. aasta otsus, tuleb kõnealuse meetme rakendamist pidada kuni Üldkohtu otsuse tegemiseni ebaseaduslikuks ([53]).

([51]) Euroopa Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-39/94: SFEI jt, ECLI:EU:C:1996:285, punkt 60; Euroopa Kohtu 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-342/96: Hispaania *vs.* komisjon, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41.

([52]) Vt eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrust (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, k 15), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55), määrust (EL) 2019/943 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

([53]) Vt kohtuasi C-199/06, CELF, ECLI:EU:C:2008:79, punktid 61 ja 64.

(236) Pärast Üldkohtu otsuse tegemist ja 2014. aasta otsuse tühistamist 2018. aasta novembris kehtestas Ühendkuningriik teatavad põhjenduses 18 loetletud meetmed. Selles punktis kaalutakse, kas need meetmed kujutavad endast uut ebaseaduslikku abi.

(237) Esiteks, mis puutub T-1 täiendava enampakkumise korraldamisse 2019. aasta juunis, ei toimunud rakendamiskeelu rikkumist, kuna selle enampakkumise tulemusel sõlmitud lepingud sisaldasid tingimuslikkuse klauslit, mille kohaselt saab õigused anda ainult riigiabi puudutava positiivse otsuse korral. Seetõttu ei kujuta Ühendkuningriigi pärast 2018. aasta novembrit rakendatud meede endast uut ebaseaduslikku abi.

(238) Teiseks, mis puutub enne 2018. aasta novembrit toimunud enampakkumistel sõlmitud võimsuse lepingute jätkuvasse jõustamisse ja võimsuse turu tasude tarnijatelt sissenõudmisse ajal, mil võimsuse turu maksed olid peatatud, ei riku Ühendkuningriik rakendamiskeeldu. Neid meetmeid ei saa pidada majanduslikku eelist andvaks, kuna need kujutavad endast ettevõtetele kulu, mitte kasu. Seetõttu ei kujuta ainuüksi see meede endast uut ebaseaduslikku abi.

(239) Kolmandaks, mis puutub 22. juulil 2019 eelkvalifitseerimise menetluste algatamisse T-1, T-3 ja T-4 enampakkumiste jaoks, millest kõik peaksid kavakohaselt toimuma 2020. aasta esimeses kvartalis, ei ole veel allkirjastatud ühtegi lepingut. Seetõttu ei kujuta ka see meede endast uut ebaseaduslikku abi.

6. SISETURUGA KOKKUSOBIVUS VASTAVALT ELI TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 3 PUNKTILE C

(240) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktides a–e täpsustatakse teatavat tüüpi abi, mida võib pidada siseturuga kokkusobivaks. Punkt c hõlmab abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

(241) Komisjoni keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistes aastateks 2014–2020 ([54]) („EEAG“) sätestatakse tingimused, mille kohaselt võib energia- ja keskkonnaalast riigiabi pidada siseturuga kokkusobivaks vastavalt aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktile c. EEAGd on kohaldatud alates 1. juulist 2014. EEAG jaotises 3.9 sätestatakse eritingimused tootmise piisavuse tagamiseks antavale abile.

(242) Nagu on mainitud eespool põhjenduses 235, on 2014. aasta otsuse tühistamise tulemuseks see, et abi rakendamist kuni Üldkohtu otsuse tegemiseni tuleb pidada ebaseaduslikuks. Kooskõlas komisjoni teatisega ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta ([55]) on komisjon hinnanud meetme kokkusobivust siseturuga keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste (EEAG) jaotises 3.9 kehtestatud tingimuste alusel. Vastavalt EEAG punktile 248 tuleks ebaseaduslikku energiaalast abi hinnata vastavalt abi andmise kuupäeval – st 16. detsembril 2014 – kehtinud eeskirjadele.

(243) Uue otsuse vastuvõtmise menetlust võib alustada täpselt selles punktis, mil ebaseaduslikkus tekkis ([56]).

6.1. Meetme ühist huvi pakkuv eesmärk ja vajalikkus

(244) EEAG jaotistes 3.9.1 ja 3.9.2 on sätestatud eritingimused, mida tuleb kohaldada selle hindamisel, millises ulatuses aitab abi kaasa ühistes huvides oleva selgelt määratletud eesmärgi saavutamisele ja millises ulatuses on vaja riigi sekkumist.

(245) Menetluse algatamise otsuses jõudis komisjon esialgsele järeldusele, et võimsuse turg aitas kaasa ühistes huvides oleva eesmärgi saavutamisele ja oli vajalik.

6.1.1. *Ühistes huvides olev eesmärk*

(246) 2014. aastal kehtestas Ühendkuningriik metoodika tootmise piisavuse probleemi tuvastamiseks mudeli põhjal, kasutades tootmisvõimsuse piisavuse mõõtmise näitajana püsivalt piisava varustuskindluse normi („*enduring reliability adequacy standard*“). Ühendkuningriik näitas oma 2014. aasta teatises, et püsivalt piisava varustuskindluse norm võib saavutada kriitilise taseme neli aastat hiljem, st alates aastast 2018/2019. Need järeldused ühtisid üldjoontes Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku järeldustega selle kõige viimases tol ajal kättesaadavas süsteemi piisavuse aruandes ([57]). 2014. aastal hindas Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik, et Suurbritannia stsenaariumi A korral (milles võeti arvesse ainult turvaliseks peetud tootmisvõimsuse arengusuundumusi) võis pärast 2016. aastat allesjäänud võimsus olla piisavuse võrdlusmäära katmiseks ebapiisav, kui ei toimu võrkudevahelise ühenduse importi.

([54]) ELT C 200, 28.6.2014, lk 1.
([55]) Komisjoni teatis ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta (EÜT C 119, 22.5.2002, lk 22).
([56]) Kohtuasi 34/86: nõukogu *vs.* parlament (EKL 1986, lk 2155), punkt 47; kohtuasi C-415/96: Hispaania *vs.* komisjon (EKL 1998, lk I-6993), punkt 31; kohtuasi C-458/98 P: Industrie des poudres sphériques *vs.* nõukogu (EKL 2000, lk I-8147), punkt 82.
([57]) Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (2014) tootmise piisavuse prognoos („Scenario Outlook and Adequacy Forecast 2014–2030“), 2. juuni 2014.

(247) Vastavalt viimastele Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku prognoosis „Mid-Term Adequacy Forecast 2018“ (MAF 2018) ([58]) tehtud järeldustele on võimsusvajaku ootuse tase Ühendkuningriigis baasstsenaariumi alusel 2020. aastal hinnanguliselt 1,29 ja 2025. aastal 1,30 (tundi aastas), mis on palju väiksem Ühendkuningriigi poolt eesmärgiks seatud võimsusvajaku ootuse tasemest (3 tundi), nagu on kirjeldatud põhjenduses 98. Prognoosis MAF 2018 märgitakse, et *„paranenud MAF 2018 tulemusi võib seostada ka olemasolevate reservvõimsuse mehhanismidega“*. MAF 2018 avaldati 3. oktoobril 2018, st enne Üldkohtu otsust, millega tühistati 2014. aasta otsus. Seetõttu võeti prognoosi MAF 2018 arvutustes arvesse võimsuse turu olemasolu mõju Ühendkuningriigis. Nimelt märkis Ühendkuningriik prognoosi MAF 2018 2. liites, et *„Suurbritannia on loonud võimsuse turu eesmärgiga tagada, et meil oleks piisavalt vaba võimsust oma varustuskindluse normi täitmiseks, mille kohaselt peab võimsusvajaku ootuse tase olema 3 tundi aastas. MAFi tulemused vastavad neile ootustele ja seetõttu ei näe me Suurbritannias ette olukorda, kus tekiks piisavuse probleem.*“

(248) Tuleviku võimsuse turu olemasolu püsiva vajaduse tuvastamine peab põhinema vastupidistel stsenaariumidel, eeldades, et Ühendkuningriigis ei ole võimsuse turgu. Nagu on kirjeldatud põhjendustes 102–104, näitavad analüüsid, et kui võimsuse turg jäetakse mudelist välja, rikutakse varustuskindluse normi (võimsusvajaku ootust) tõenäoliselt igal mudelisse kaasatud aastal. Eelkõige põhineb põhjenduses 103 kirjeldatud Ühendkuningriigi ettevõtja National Grid analüüs elektrituru reformi baasjuhtumil, mida kasutatakse National Gridi tulevastes energiastsenaariumides. Tulevased energiastsenaariumid on ka prognoosis MAF 2018 kasutatud Ühendkuningriiki hõlmavate eelduste aluseks. Seega on National Gridi analüüs vastavalt EEAG punktile 221 kooskõlas Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku tehtud analüüsiga.

(249) Võimsuse turuga võib kaasneda fossiilkütustel põhineva energiatootmise toetamine. Kuid nagu on kirjeldatud punktis 2.8.4, on Ühendkuningriik lisameetmeid juba rakendanud, rakendab neid või kaalub nende rakendamist, et kõrvaldada Ühendkuningriigi tuvastatud turutõrked, nimelt asjaolu, et töökindlus on avalik hüve, ja nn puuduva raha probleemi. Nende lisameetmete eesmärk on soodustada tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemist, reformida *„cash-out* kokkuleppeid“ ja edendada süsteemidevaheliste ühenduste kõrgemat taset. Komisjon leiab, et need lisameetmed peaksid vähendama võimsuse kogust, mis tuleb hankida võimsuse turu kaudu. Lisaks märgib komisjon, et Ühendkuningriik pakub välja *ad hoc* meetmeid, toetamaks vähese süsinikdioksiidiheitega tootmist (näiteks hinnavahelepingud), ja võttis vastu heitmete valdkonnas ranged tootmiseeskirjad, et takistada suure süsinikdioksiidiheitega tootmise kasutamist. Ühendkuningriigi sõnul on selle tulemusel vähenenud alates 2014. aastast omistatud võimsuse lepingutes järsult uute diiselgeneraatorite arv ([59]). Lisaks märgib komisjon, et tootmisvõimsuste piisavuse iga-aastasel hindamisel võetakse arvesse tootmismahtu ja võrkudevaheliste ühenduste panust, olles samal ajal avatud igat liiki võimsuste pakkujatele, sealhulgas tarbimise juhtimise ettevõtjatele. Kokkuvõttes leiab komisjon, et Ühendkuningriik on piisavalt uurinud viise, kuidas leevendada negatiivset mõju, mida teatatud meede võib avaldada keskkonnakahjulike toetuste järk-järgulise kaotamise eesmärgile kooskõlas EEAG punktiga 220.

(250) Meetme eesmärk on hankida varustuskindluse normi täitmiseks vajalik võimsuse kogus. Seega on meetmel selgelt määratletud eesmärk. Kogutud võimsustasude eest kohustuvad võimsusepakkujad varustama süsteemi suure koormusega aegadel energiaga. Metoodika, mida kasutatakse selleks, et määrata kindlaks pakkumust hõlmava võimsuse kogus, valitakse võrguettevõtja iga-aastase energiavarustuskindluse hinnangu kohaselt.

6.1.2. *Meetme vajalikkus*

(251) Tootmise piisavuse probleemi olemust ja põhjuseid on analüüsitud ja kvantifitseeritud, nagu on esitatud eespool punktides 2.8.2 ja 2.8.3. Kvantifitseerimise mõõtühikut (st varustuskindluse normi) on kirjeldatud ja esitatud on selle arvutamise meetod (vt põhjendused 46 ja 47 eespool). Seetõttu järeldab komisjon, et EEAG punkti 222 järgitakse.

(252) Nagu on selgitatud põhjenduses 128, väljendasid mõned huvitatud isikud muret võimsuse turu vajalikkuse üle.

(253) Seoses Ühendkuningriigi elektriturul esineva väidetava ülepakkumise hetkeolukorraga, millele mõned huvitatud isikud tähelepanu on juhtinud, on komisjon analüüsinud huvitatud isikute (vt põhjenduse 128 punkt a) ja Ühendkuningriigi (vt põhjendus 166) esitatud argumente. Komisjon on seisukohal, et huvitatud isikute kriitika

([58]) https://www.entsoe.eu/outlooks/midterm/

([59]) Ühendkuningriigi andmetel omistati 2015. aastal võimsuse lepinguid enam kui 500 MW ulatuses uutele diiselgeneraatoritele (peamiselt väikesed tippkoormusega elektrijaamad, hõlmates kokku 36 tuvastatud võimsuse turu ühikut). 2017. aasta enampakkumiseks langes see vaid 5MW-ni (1 võimsuse turu ühik). Ühendkuningriigi sõnul võib praeguses diiselgeneraatoritega tootmises oodata 2019. aasta T-4 enampakkumisel olulist langust, kuna 2024. aasta jaanuaris alustatakse olemasolevates elektrijaamades (jaamades, mille suurus jääb vahemikku 5–50 MW) heitekontrollide tegemist.

ei sea kahtluse alla võimsuse turu vajalikkust. Nagu mis tahes muu reservvõimsuse mehhanism, peab ka võimsuse turg tulema toime oluliste ebamäärasustega, mis nõuavad tasakaalu leidmist ühelt poolt ülemäärase võimsuse hankimise ohu ja teiselt poolt süsteemi ebapiisavuse vahel. Sellega seoses kajastub kõnealune ebamäärasus ka 2018/2019. tarneaasta talve oodatust paremates võimsusvarudes ([60]). Lisaks, nagu selgitas Ofgem oma lõpparuandes, mida on nimetatud põhjenduses 21, hõlmasid enne võimsuse turu kava – alates 2017. aastast – rakendamist arvutatud varud ettenägematute kulude tasakaalustamise reservi („CBR“) ning ilma nende meetmeteta oleksid võimsusvarud olnud palju väiksemad ([61]). Ofgem selgitas oma aruandes ka seda, et võimsusvajaku ootuse prognoosid viimase viie tarneaasta kohta toetasid veelgi Ofgemi seisukohta, et võimsuse turu säilitamine on väga vajalik. Lisaks võib võimsuse turu enampakkumiste madalaid kliiringhindu pidada võimsuse turu enampakkumistel konkurentsi kõrge taseme tõendiks ning mitte tingimata üleliigse tootmisvõimsuse märgiks. Lõpetuseks, nagu on selgitatud põhjenduses 34, on võrkudevahelised ühendused saanud võimsuse turu enampakkumistel osaleda alates teisest 2015. aastal toimunud enampakkumisest, nii et nende panust energiavarustuskindlusse on arvesse võetud.

(254) Mis puutub mõne huvitatud isiku esitatud ideesse, mille kohaselt oleks tootmisvõimsuste piisavus tagatud paremini üksnes energiaturu kaudu, võtab komisjon teadmiseks mõne huvitatud isiku (vt põhjenduse 128 punkt b) ja Ühendkuningriigi (vt põhjendus 167) argumente. Komisjon ei näe põhjust menetluse algatamise otsuse tabelis 8 tehtud järelduste muutmiseks ning jääb nende juurde: ta nõustub sellega, et kuni ei ole saadaval individuaalne reaalajas mõõtmine ja dünaamilise hinnakujundusega lepingud, mida enamik kasutajaid telliks, on töökindlusel paljud avaliku hüve tunnused. Lähitulevikus on ebatõenäoline, et tarbijad turgudel esineva nappuse signaalidele reageerides süstemaatiliselt oma tarbimist reguleeriksid, nii et energiavarustuskindluse avaliku hüve olemus jääb samaks.

(255) Sarnaselt seoses nn puuduva raha probleemina tuntud turutõrget käsitleva küsimusega, võtab komisjon teadmiseks mõne huvitatud isiku (vt põhjenduse 128 punkt c) ja Ühendkuningriigi (vt põhjendus 168) esitatud argumendid. Komisjon ei näe põhjust menetluse algatamise otsuse tabelis 8 tehtud järelduste muutmiseks ning jääb nende juurde. Eelkõige kinnitab komisjon veel kord, et võimsuse turu rakendamine ei tohi toimuda hästi toimivate lühiajaliste turgude arvelt. Eespool punktis 2.8.4 nimetatud reformid aitavad parandada Suurbritannia elektriturgude toimimist, kuid need ei kõrvalda nn puuduva raha probleemi.

(256) Eespool põhjendustes 254 ja 255 märgitud hindamise põhjal järeldab komisjon, et Ühendkuningriik on kooskõlas EEAG punktiga 223 selgelt tõendanud põhjuseid, miks ei saa turult võimsuse turu puudumisel eeldada piisava võimsuse pakkumist.

(257) Tarbimise juhtimise potentsiaali hindamise osas rõhutab komisjon, et vastavalt EEAG punkti 224 alapunktile b peab komisjon võtma arvesse muu hulgas ja vajaduse korral ainult talle esitatud ja tarbijate osalemise mõju hindamisega seotud elemente. Komisjon võtab teadmiseks huvitatud isikute (vt põhjenduse 128 punkt d) ja Ühendkuningriigi (vt põhjendus 169) väga erinevad hinnangud, mis on esitatud vastusena menetluse algatamise otsusele. Samuti märgib komisjon, et nagu on esitatud tabelis 1, on võimsuse turu enampakkumistel osalenud tarbimise juhtimise ettevõtjate võimsused jätkuvalt suurenenud, saavutades 2018. aasta T-4 enampakkumisel 2,6 GW piiri.

(258) Ühendkuningriigi võetud erinevatest meetmetest, mille eesmärk on soodustada juhtimist tarbimiskajaga vastavalt EEAG punkti 224 alapunktile b, kritiseerisid mõned huvitatud isikud ainult ülemineku enampakkumisi, kuna need ei soodustanud piisavalt tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemist (vt põhjenduse 128 punkt d). Komisjon võtab teadmiseks Ühendkuningriigi argumente, mis on esitatud põhjenduses 170, ning samuti muid huvitatud isikute märkusi, mis on esitatud põhjenduses 126. Eelkõige on komisjon seisukohal, et ülemineku enampakkumised on kavandatud eesmärgiga edendada tarbimise juhtimist, välistades peaaegu kõik muud liiki võimsused. Märkimisväärne on see, et neil enampakkumistel olid kõrgemad hinnad kui tavapärastel võimsuse turu enampakkumistel.

([60]) Ofgemi 2019. aasta energiaturu olukorda käsitlevas aruandes „State of the Energy Market 2019 Report“ on kirjas järgmine: „*Võimsuse turg aitas tagada 2018/2019. tarneaasta talvel suuremad päevavarud kui varasematel aastatel ning jätkas väljaminevate rahavoogude hindade alandamist ja stabiliseerimist, suurendades süsteemi võimsust*.“ Põhjenduses 21 nimetatud lõpparuandes kirjutab Ofgem ka järgmist: „*Võimsuse turu tegevuse esimesel täisaastal (2017/2018) olid võimsuse talvised päevavarud suuremad kui 2016/2017. tarneaasta talvel. See viitab sellele, et võimsuse turg on seni olnud võimsusvarude parandamisel tulemuslik. Turg on selle saavutanud järgmise kombinatsiooniga: vähendades olemasoleva tootmisvõimsuse peatamise määra ja stimuleerides investeerimist uude võimsusesse*.“

([61]) CBR hõlmab täiendavat tasakaalustamise reservi (SBR), mille alusel sõlmis võrguettevõtja NGESO olemasolevate elektrijaamadega väljaspool turgu täiendava elektrienergia tootmiseks valmisoleku lepingud, ning tarbimiskaja tasakaalustamise reservi (DSBR), mille alusel sõlmis NGESO ettevõtetega lepingud, et nad vähendaksid elektrienergia kasutamist tarbimise tippkoormuse ajal. Näiteks Ofgemi sõnul „*hankis NGESO 2016/2017. tarneaastal CBRiks umbes 3,5 GW ning seega oleks ilma kõnealuse täiendava hankevahendita olnud varu tegelikult veidi üle nulli*“.

(259) Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg annab panuse ühistes huvides oleva selgelt määratletud eesmärgi saavutamisse ning on kooskõlas EEAG jaotistega 3.9.1 ja 3.9.2 vajalik.

6.2. **Meetme asjakohasus**

(260) EEAG jaotises 3.9.3 täpsustatakse tingimusi selle hindamiseks, kas meede on ühist huvi pakkuva eesmärgi käsitlemiseks asjakohane poliitikavahend.

6.2.1. *Vahendi valik*

(261) Nagu on nimetatud põhjendustes 129 ja 171, osutasid mõned huvitatud isikud, et Ühendkuningriigis esineva tootmise piisavuse probleemi lahendamiseks oleks strateegiline reserv asjakohasem kui kogu turgu hõlmav võimsuse turg. Ühendkuningriik leidis seevastu, et strateegiline reserv ei kõrvaldaks aluseks olevaid turutõrkeid (vt põhjendused 171 ja 172).

(262) Nagu on selgitatud reservvõimsuse mehhanismide sektoriuuringu lõpparuandes, ([62]) ei ole pikaajaline sekkumine vajalik, kui piisavuse hindamisest nähtub ja poliitikakujundajad on veendunud, et pikas perspektiivis saab turgu reformida, et tagada piisavad investeerimisstiimulid ning energiavarustuskindluse tagamiseks on kuni selle ajani olemas piisav võimsus. Vajalik võib aga olla tagada, et olemasolevat võimsust ei likvideerita enneaegselt. Selliste asjaolude korral on tõenäoliselt kõige sobilikum lahendus strateegiline reserv, sest see võib aidata kontrollida turult lahkuva olemasoleva võimsuse kogust. Kui tuvastatakse pikaajalised piisavuse probleemid, on probleemi lahendamiseks kõige asjakohasem reservvõimsuse mehhanism tõenäoliselt mahupõhine ja kogu turgu hõlmav süsteem.

(263) Strateegiline reserv ei lahendaks uute jaamadega seoses tuvastatud investeerimisprobleeme. Seevastu on kogu turgu hõlmavad reservvõimsuse mehhanismid pikemaajaliste piisavuse probleemide lahendamiseks investeeringute soodustamisel tõhusamad.

(264) Võimsuse turg on kujundatud toetama ja täiendama turul käimasolevaid arenguid ja olema kokkusobiv energia siseturuga ja liidu energiapoliitikaga: s.o aktiivse tarbimise juhtimise arendamine, konkurentsi suurendamine ja investeeringud ülekandevõimsustesse.

(265) Seetõttu järeldab komisjon, et valitud vahend on asjakohane pikaajalist investeerimist takistava aluseks oleva turutõrke kõrvaldamiseks.

6.2.2. *Tasustatakse üksnes pelgalt võimsuse kättesaadavuse teenust*

(266) Menetluse algatamise otsuses jõudis komisjon esialgsele seisukohale, et meede tagas tasu võimsuse teenuse kättesaadavuse eest. Kuid nagu on selgitatud käesoleva otsuse põhjendustes 130–132, väljendasid mõned huvitatud isikud muret selle küsimuse üle.

(267) Mis puudutab huvitatud isikute muret seoses suure koormusega olukordadest teavitamise korraga (vt põhjendus 130), leiab komisjon, et väljastusmehhanismi rakendamine võib segada turusignaale ja seetõttu võidakse järeldada, et see ei sobi kokku EEAG punktiga 225.

(268) Seoses karistuste süsteemi kavandatud tugevdamisega (vt põhjendused 131 ja 174) ning samuti huvitatud isikute väljendatud murega võimsuse turu nn tarnitud energia mudeli pärast (vt põhjendused 132 ja 175) saavad abisaajad hüvitist nende poolt kättesaadavaks tehtud võimsuse ühikute eest (naelsterlingit iga MW eest), mitte tarnitud energia eest (naelsterlingit iga MWh eest). See on kooskõlas EEAG punktiga 225. Seda silmas pidades märgib komisjon, et võimsuse turul järgitakse nn tarnitud energia mudelit (vt punkt 2.6 eespool), mille kohaselt võidakse võimsusepakkujaid karistada, kui nad ei suuda süsteemi suure koormusega aegadel füüsiliselt energiaga varustada, sõltumata hulgimüügiturult tulevatest signaalidest. Komisjoni arvates on eelkõige (nii järgmise päeva kui ka päevasiseste) turgude liitmine ja tasakaalustamisturgude ülesanne tagada süsteemile kättesaadavate ressursside tõhus kasutamine, sealhulgas võrkudevaheliste ühenduste kaudu. Tarnitud energia mudel võib seda kahjustada, kuna võimsusepakkujad võivad karistuste vältimiseks jätkata energia väljastamist isegi siis, kui see ei ole üksnes turuhindade alusel kasumlik. Kuid on väga ebatõenäoline, et võimsuse turul esineb energia väljastamisel tegelikult moonutusi, arvestades, et suure koormusega olukorrad on määratletud viitega meetmetele, mida võrguettevõtja rakendaks tavaliselt viimase abinõuna, kui turg pole suutnud tagada energiavarustuskindlust.

([62]) Võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuuringu lõpparuanne, SWD(2016) 385 final.

(269) Selle tulemusel järeldab komisjon, et võimsuse turg tagab kookõlas EEAG jaotises 3.9.3 esitatud suunistega tasu võimsuse teenuse kättesaadavuse eest.

6.2.3. *Meetme avatus kõikidele asjaomastele võimsusepakkujatele*

6.2.3.1. Tarbimise juhtimise ettevõtjate võimalik diskrimineerimine määratletud tähtajaga tarnelepingute puudumise tõttu

(270) Kuigi komisjon ei käsitlenud seda küsimust konkreetselt menetluse algatamise otsuses, väitsid mõned huvitatud isikud, et selleks, et vältida tarbimise juhtimise ettevõtjate diskrimineerimist, peaks võimsuse turg pakkuma tähtajalisi tarnelepinguid (vt põhjendus 133).

(271) Ühendkuningriigi esitatud tõendite põhjal, mis on kokku võetud põhjenduses 176, leiab komisjon, et tähtajaliste tarnelepingute puudumine ei ole diskrimineeriv. Eelkõige näitab asjaolu, et 89-st võimsuse turu ühikust ainult üks valis ülemineku enampakkumisel tähtajalise tarnelepingu, et tegelik kord ei takista tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemist.

6.2.3.2. Sõlmitavate lepingute erinev kestus

(272) Üldkohtu otsuses leiti, et muude kui tootmise võimsuste jaoks pakutavate lepingute kestuse erinevus – eelkõige ühelt poolt tarbimise juhtimise ettevõtjatele ja teiselt poolt elektritootjatele – võib osutada sellele, et komisjonil oleks pidanud olema kahtlusi meetme kokkusobivuse osas siseturuga. Seetõttu uuris komisjon, kas tarbimise juhtimise ettevõtjate jaoks pikemaajaliste võimsuse lepingute puudumine vähendab tarbimise juhtimise ettevõtjate võimsuse turul osalemise võimalust.

(273) EEAG punktis 226 nõutakse kahe konkureeriva eesmärgi vahelise tasakaalu leidmist: ühelt poolt mehhanismi avatus igat liiki võimsustele ja teiselt poolt vajadus pakkuda piisavaid stiimuleid nii olemasolevale kui ka uuele võimsusele.

(274) Nagu on osutatud menetluse algatamise otsuses, leiab komisjon, et ühelt poolt võivad võimsuse lepingud, mis on pikemad kui üks aasta, olla õigustatud suure kapitalimahutuse ja rahastamisvahendite hankimise raskuste korral, soodustades sellega uute konkureerivate ettevõtjate turule sisenemist. Nagu selgitas Ühendkuningriik (vt põhjendus 177), kehtib see eriti uute elektritootmisrajatiste korral. Peale üldiste soovituste, mis propageerivad lühema kestusega lepingute sõlmimist (vt põhjenduse 136 punktid i, ii ja iii), ei saanud komisjon ühtegi märkust, mis oleks vaidlustanud pikemaajaliste (kuni 15-aastaste) lepingute asjakohasust uute tootmisvõimsuste loomisele stiimulite andmisel kooskõlas EEAG punktiga 226. Eelkõige leiab komisjon, et pikemaajalise lepingu tingimustele vastavuse määramisel on asjakohane kasutada kapitalimahutuse künniseid, kuna see näitab hästi rahastamisvahendite hankimise raskusi: mida suurem on investeerimissumma, seda keerulisem on rahastamisvahendeid hankida. Teiselt poolt leiab komisjon, et muudele kui tootmise võimsustele pikemaajaliste lepingute sõlmimisele juurdepääsu mitte tagamine ei olnud diskrimineeriv, kuna olemasolevad jaamad ja tarbimise juhtimise ettevõtjad, pidades silmas nende madalamaid kapitalikulu nõudeid (mis osutab asjaolule, et rahastamisvahendite hankimine ei ole nii oluline), ei vaja rahastamisvahendite saamiseks pikema kestusega lepinguid. Seetõttu leiab komisjon, et lühema kestusega lepingud ei seadnud olemasolevat elektri tootmist ega tarbimise juhtimise ettevõtjaid uute elektri tootmise rajatistega võrreldes ebasoodsasse konkurentsiolukorda. Seega on põhjenduses 273 osutatud kahe konkureeriva eesmärgi vahel leitud asjakohane tasakaal.

(275) Komisjon leiab, et on mitu viidet sellele, et erinevused lepingute kestuses ei ole tegelikult mingil määral viinud tarbimise juhtimise ettevõtjate diskrimineerimiseni. Esiteks ei viita enampakkumiste tulemused sellele, et erinev juurdepääs pikemaajalistele lepingutele on tegelikkuses moonutanud seni toimunud enampakkumiste tulemusi. Vastupidi, tarbimise juhtimise ettevõtjate tulemuslikkus on võrreldav uute elektri tootmise rajatiste tulemuslikkusega (ja tihti sellest parem) (vt põhjendus 179). Teiseks ei ole komisjon leidnud ühtegi tõendit selle kohta, et mõni tarbimise juhtimise ettevõtja oleks täitnud pikemaajaliste lepingute kapitalimahutuse künnist, kuid ei saanud võimsuse turul osaleda. Kolmandaks olid huvitatud isikute esitatud hinnangud tarbimise juhtimise ettevõtja tegelike kapitalimahutuse kohta väga madalad. Mõne tarbimise juhtimise ettevõtjana tegutseva huvitatud isiku hinnangul oli tarbimise juhtimise ettevõtjate kapitalimahutus künnisest palju madalamad ja on isegi nulli lähedal (vt põhjendus 135). Teisel ülemineku enampakkumisel tuvastatud tarbimise juhtimise ettevõtjate kapitalimahutus oli keskmiselt 0,15 naelsterlingit kW kohta (vt põhjendus 178). Neljandaks on neil tarbimise juhtimise ettevõtjatel, kes toodavad elektrienergiat kohapeal (ehk väljaspool võrguarvestit) (st 60–70 % paindlikel turgudel aktiivselt osalevatest tarbimise juhtimise ettevõtjatest), võimalik sõlmida pikemaajalised lepingud, kui nad osalevad enampakkumisel elektri tootjana (vt põhjendused 135 ja 178). Viiendaks on enampakkumiste kapitalimahutuse künniseid korrapäraselt ajakohastatud (vt põhjendus 75).

(276) Seetõttu leiab komisjon mineviku osas, et erinevused kohaldatavate lepingute kestuses ei ole tegelikult mingil määral viinud tarbimise juhtimise ettevõtjate diskrimineerimiseni.

(277) Praegune olukord, kus pikemaajaliste lepingute sõlmimine on võimalik ainult elektritootjatel, ei ole mingil määral põhjustanud diskrimineerivat kohtlemist. Sellegipoolest kasvab tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemine võimsuse turu enampakkumistel (vt tabel 2) ja ei saa välistada, et tulevikus järgivad tarbimise juhtimise ettevõtjad künnistele vastavaid kapitalimahutuse tasemeid. Seetõttu, tagamaks, et tulevikus ei oleks ühelegi kõnealustele künnistele vastavatest võimsusepakkujatest takistatud võimsuse liigi alusel juurdepääs pikemaajalistele lepingutele, kiidab komisjon heaks Ühendkuningriigi võetud järgmised kohustused: i) lubada igat liiki võimsuste pakkujatel (v.a võrkudevahelised ühendused) taotleda eelkvalifitseerimist selleks, et nad saaksid esitada pakkumuse erineva kestusega olemasolevatele lepingutele juhul, kui nad suudavad tõendada, et nad vastavad eespool põhjenduses 75 kirjeldatud kapitalimahutuse künnistele, ja ii) kontrollida neid kapitalimahutuse künniseid pidevalt, et tagada nende jätkuv asjakohasus (vt põhjendus 182). See muudatus oleks kooskõlas põhjenduses 21 nimetatud Ühendkuningriigi parlamendi alamkoja teadus- ja tehnoloogiakomisjoni aruandega, milles soovitatakse, et muu kui toodetud võimsuse tarnijatel, kes teevad võimsuse turu lepingutele pakkumusi, peaks olema õigus teha pakkumus kuni 15-aastase kestusega lepingutele, võttes arvesse uusi elektritootmisrajatisi.

6.2.3.3. T-1 enampakkumisel ostetava koguse piiratud tagatis

(278) Nagu on selgitatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 161–163, palus komisjon selgitusi T-1 enampakkumiste õigusliku olukorra, tegeliku rakendamise ja ergutava mõju kohta, eriti seoses tarbimise juhtimise võimsuse turu ühikutega, kuna T-1 enampakkumine annab tarbimise juhtimise ettevõtjatele turulepääsemiseks parima tee.

(279) Seoses T-1 enampakkumiste varasema õigusliku olukorraga tuletab komisjon meelde, et 2014. aastal kohustusid Ühendkuningriigi ametiasutused hankima eelseisva aasta enampakkumistel vähemalt 50 % neli aastat varem reserveeritud võimsusest. See kohustus oli 2014. aasta otsuse alusel siduv. Seejärel pidi Ühendkuningriik rakendama riiklike õigusaktide kohaselt heakskiidetud meedet, sealhulgas asjakohaseid kohustusi, ja järgima kõigis aspektides komisjoni otsust ([63]).

(280) Samuti märgib komisjon, et nagu on selgitatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 162 ning kirjeldatud käesoleva otsuse tabelis 3 ja põhjenduses 63, on alates 2014. aastast eesmärgiks seatud hangitav võimsus ja T-1 enampakkumistel tegelikult hangitud kogus ületanud T-4 etapis alati algselt n-ö kõrvale pandud võimsuse koguse.

(281) Komisjon tunnistab, et nagu on nimetatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 162 ja nagu on rõhutanud mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 138 eespool), võib minister otsustada T-1 enampakkumisi mitte korraldada. Sellegipoolest, nagu on märkinud teised huvitatud isikud (vt põhjendus 139) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 186), võib minister nii T-4 kui ka T-1 enampakkumised edasi lükata või need tühistada: seetõttu ei nähta tarbimise juhtimise ettevõtjate konkreetset diskrimineerimist. Lisaks sellele ei tühistatud tegelikult ühtegi enampakkumist, välja arvatud pärast Üldkohtu otsust tehtud enampakkumised, mille puhul Ühendkuningriigi ametiasutused peatasid võimsuse turu tegevuse tervikuna.

(282) Seoses kõrvale pandava võimsuse koguse tasemega nõustub komisjon mõnede huvitatud isikute ja Ühendkuningriigi esitatud märkustega, milles osutatakse tasakaalule ühelt poolt vajaduse vahel tagada T-1 enampakkumiste kaudu tarbimise juhtimise ettevõtjatele tee turule ning teiselt poolt vajaduse vahel vältida ülemäärase võimsuse hankimist või liiga suurte ja mittekonkurentsivõimeliste enampakkumiste korraldamist. Võttes arvesse tarbimise juhtimise ettevõtjate T-4 enampakkumistel osalemise kõrget ja kasvavat taset (vt tabel 1), on viimane oht muutunud üha tähtsamaks. Nimelt kui T-4 enampakkumise ja T-1 enampakkumise vahel väheneb vajadus võimsuse järele, korrigeeritakse eesmärki sellise ohu vältimiseks allapoole. See paindlikkus on vajalik ka selleks, et tagada kooskõla EEAG punktiga 231 ja punkti 232 alapunktiga c. Seetõttu leiab komisjon, et praegune kõrvalepanemise metoodika, nagu on kirjeldatud põhjenduses 62, on asjakohane.

(283) Mõned huvitatud isikud soovitasid T-4 enampakkumised kaotada või korraldada täiendavaid iganädalasi enampakkumisi või T-2 enampakkumisi. T-4 enampakkumiste korraldamine on aga vajalik selleks, et tagada vastavus EEAG punktile 226, st lubada uute investeeringute tegemiseks piisavalt etteteatamisaega. Komisjon nõustub Ühendkuningriigi argumendiga (vt põhjendus 188), et vajadus T-2 enampakkumiste järele lisaks T-4 ja T-1 enampakkumistele ei ole põhjendatud. Lisaks ei annaks iganädalased enampakkumised piisavaid signaale pikaajaliste investeeringute ligimeelitamiseks, mis oleksid vajalikud võimsuse turu eesmärkide saavutamiseks.

([63]) Vt 13. juuni 2013. aasta otsus kohtuasjas C-287/12: Ryanair/komisjon, ECLI:EU:C:2013:395, punktid 67 ja 68.

(284) Enampakkumistel osalejate suurema õiguskindluse tagamiseks kiidab komisjon heaks põhjenduses 187 kirjeldatud Ühendkuningriigi kohustuse i) hankida jätkuvalt eelseisva aasta enampakkumistel vähemalt 50 % neli aastat varem reserveeritud võimsusest (osa parameetrite kehtestamise protsessist nelja eelseisva aasta enampakkumiste jaoks, mis on ette nähtud samaks tarneaastaks) ning ii) jätkata kõrvalepanemise metoodika kasutamist, mis põhineb 95 % usaldusvahemikul, mida on kirjeldatud eespool põhjenduses 62, et määrata minimaalne võimsuse kogus, mis pannakse eelseisva aasta enampakkumiseks kõrvale.

6.2.3.4. Minimaalne osalemiskünnis

(285) Menetluse algatamise otsuses palus komisjon selgitusi selle kohta, kas 2 MW suurune miinimumkünnis (kirjeldatud põhjendustes 30 ja 31) võib endast kujutada uute tarbimise juhtimise ettevõtjate jaoks võimsuse turule sisenemise tõket. Eelkõige, kuigi tarbimise juhtimise ettevõtjatel on 2 MW suuruse miinimumkünnise saavutamiseks võimalik ühendada mitu rajatist, peavad nad maksma pakkumuse tagatise kogu 2 MW eest, isegi kui ainult osa sellest mahust moodustab tõestamata tarbimise juhtimise ettevõtjate võimsus.

(286) Seoses künnise tasemega leiab komisjon, et 2 MW oli 2014. aastal madal, võrreldes osaluskünnistega, mida kohaldati muude National Gridi rakendatavate meetmete ja teistes Euroopa riikides rakendatavate meetmete puhul (vt põhjendus 189). Lisaks kohaldatakse PJMi võrkudevahelises ühenduses kasutatavat 100 kW suurust künnist väiksemate piirkondlike hangete suhtes ja ei ole seetõttu võrreldav (vt põhjendus 143). Lisaks sellele, nagu on selgitatud käesoleva otsuse põhjenduses 68, katsetas Ühendkuningriik teisel ülemineku enampakkumisel madalamat osaluskünnist. Kvalifitseerusid ainult kaheksa alla 2 MW suuruse võimsusega võimsuse turu ühikut, mis moodustasid alla 3 % sellel enampakkumisel hangitud koguvõimsusest. Pealegi, kui väiksemate võimsuse turu ühikute osalemise järele oleks olnud suurem nõudlus, oleks enampakkumistel nähtud 2 MW suuruste võimsuse turu ühikute koondumist, kuid see ei olnud nii (vt põhjendus 189). Mõlemast elemendist nähtub, et väiksemad võimsuse turu ühikud ei näidanud kindlat valmisolekut võimsuse turul osalemiseks.

(287) Seoses pakkumuse tagatise nõudega nõustub komisjon sellega, et taoline nõue on kasulik tegeliku tarne tagamiseks ja spekulatiivsete projektide tõkestamiseks, nagu on märkinud mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 144) ja Ühendkuningriik (vt põhjendused 40 ja 42).

(288) Komisjon hindas, kas pakkumuse tagatise taset võib pidada uute tarbimise juhtimise ettevõtjate jaoks võimsuse turule sisenemise tõkkeks. Esiteks järeldas komisjon põhjenduses 271, et tähtajaliste tarnelepingute puudumine ei ole iseenesest tarbimise juhtimise ettevõtjaid diskrimineeriv. Teiseks, nagu on selgitanud mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 145) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 190), saavad uued tarbimise juhtimise ettevõtjad teiste tehnoloogiatega võrreldes võimsuse turul kasu mitmest eelisest. Eelkõige märgib komisjon, et nagu on kirjeldatud põhjenduses 42, tõstis Ühendkuningriigi valitsus pärast 2016. aasta märtsis toimunud konsultatsiooni uute elektri tootmise rajatiste puhul enampakkumiseelse pakkumuse tagatise suuruseks 10 000 naelsterlingit iga MW eest. Samal ajal jäeti tõestamata tarbimise juhtimise ettevõtjate puhul enampakkumiseelse pakkumuse tagatise suuruseks 5 000 naelsterlingit iga MW eest, mis koormust suhteliselt vähendas. Lisaks peavad alates 2015. aastast tarbimise juhtimise ettevõtjad andma tõestamata tarbimise juhtimise võimsuse turu ühiku puhul pakkumuse tagatise ainult üks kord ning võivad seetõttu ühe pakkumuse tagatisega eelkvalifitseeruda mitmeks järjestikuseks enampakkumiseks. Lisaks tuleb selle hindamisel, kas üks element, st pakkumuse tagatise nõue, on või ei ole tarbimise juhtimise ettevõtjaid diskrimineeriv, arvesse võtta ka muid võimsuse turu elemente. Huvitatud isikute viidatud ja põhjenduses 145 kokkuvõtlikult nimetatud elementide hulgast tuuakse näitena lõpetamise tasu olukorras, kus nõuded tarbimise juhtimise ettevõtjale on väiksemad (kuni 10 000 naelsterlingit iga MW eest) kui muud liiki võimsuse pakkujatele (kuni 35 000 naelsterlingit iga MW eest). Lõpetuseks, nagu selgitab Ühendkuningriik (vt põhjendus 192), on 2019. aasta juunis rakendatud komponentide ümberjaotamise eeskirjade muudatus (vt põhjendus 180) piiranud märkimisväärselt pakkumuse tagatise täieliku määra kohaldamist tõestamata tarbimise juhtimise ettevõtjate suhtes (isegi kui enamik nende komponentidest on tõestatud).

(289) Seetõttu järeldab komisjon, et 2 MW suurune minimaalne osaluskünnis (sealhulgas sellega seotud pakkumuse tagatise nõue) ei ole seni praktikas olnud uute tarbimise juhtimise ettevõtjate jaoks võimsuse turule sisenemise tõkkeks. Nagu selgitab Ühendkuningriik (vt põhjendus 193), on turuolukord edenemas ja tulevikus võivad mõned tarbimise juhtimise ettevõtjad, kelle võimsus jääb alla 2 MW, eelistada võimsuse turu enampakkumistel osalemist ilma koondamiseta. Seetõttu kiidab komisjon heaks põhjenduses 193 kirjeldatud Ühendkuningriigi võetud kohustuse vähendada põhjendustes 30 ja 31 kirjeldatud võimsuse turul osalemise miinimumkünnist 1 MW-ni kõigi

enampakkumiste puhul, mille eelkvalifitseerimine algab 2020. aasta jaanuaris, ning samuti põhjenduses 193 kirjeldatud Ühendkuningriigi võetud kohustuse see künnis 2021. aasta oktoobriks ümber hinnata, et uurida edasise vähendamise võimalust.

6.2.3.5. Meetme avatus taastuvatele energiaallikatele ja uutele tehnoloogiatele

(290) EEAG punktis 226 märgitakse, et meede peaks olema avatud ettevõtjatele, kes kasutavad asendatavaid tehnoloogiaid. Taastuvad energiaallikad võivad aidata lahendada tootmise piisavuse probleemi. Seetõttu lükkab komisjon tagasi ühe huvitatud isiku väljendatud mõtte, mille kohaselt ei tohiks neid tehnoloogiaid võimsuse turule lisada (vt põhjendus 147). Nagu on selgitatud punktis 2.3, kasutatakse maksuvabastuse tegureid selleks, et kohaneda ohuga, et osa või kogu võimsus ei ole süsteemi suure koormusega olukorras reageerimiseks saadaval. Tuule- ja päikeseenergia suhtes kohaldatavate maksuvabastuse tegurite määramiseks kasutatud metoodika on heaks kiitnud tehniline ekspertrühm (edaspidi „PTE“) ([64]) ja see viib teguriteni, mis on samaväärsed teistel ELi võimsuse turgudel kasutatavatega ([65]). Seetõttu on komisjon erinevalt mõnedest huvitatud isikutest (vt põhjendus 146) seisukohal, et maksuvabastuse tegurid on asjakohased.

(291) Kuigi komisjon ei käsitlenud seda küsimust konkreetselt menetluse algatamise otsuses, väitsid mõned huvitatud isikud, et subsideerimata tehnoloogiate võimsuse turult välja jätmine ei sobi kokku EEAG suunistega. Nagu on nimetatud põhjenduses 146, selgitas üks huvitatud isik, et tema subsideerimata tuulepark ei saanud 2017. aasta T-4 enampakkumisel osaleda, samas kui tühistatud 2018. aasta T-4 enampakkumisel osalemiseks (2022/2023. tarneaastaks) puudus eelkvalifitseerimise võimalus.

(292) Komisjon on seisukohal, et põhjendustes 32 ja 33 kirjeldatud eeskirjad on riigiabi kumuleerimise ennetamiseks usaldusväärsed. Sellegipoolest ei tohiks need eeskirjad päädida selliste võimsusepakkujate turult väljajätmisega, kes taolist abi ei saa. Komisjon võtab põhjenduses 195 nimetatud Ühendkuningriigi argumendid teadmiseks ja tunnistab, et Ühendkuningriik võttis kiiresti meetmeid. Komisjon tunneb heameelt 2019. aasta juunis uute võimsuse turu eeskirjade jõustumise üle, mis võimaldavad tuule- ja päikeseenergia tehnoloogiatel osaleda põhjenduses 196 kirjeldatud võimsuse turul. Neid eeskirju hakatakse kohaldama alates 2020. aasta jaanuariks kavandatud T-1, T-3 ja T-4 enampakkumistest. Seega võimaldavad need eeskirjad põhjenduses 291 nimetatud tuulepargi käitajal osaleda eelseisval T-3 enampakkumisel (2022/2023. tarneaasta). Samas märgib komisjon, et on ainult üks juhtum, kus võimsuse pakkuja ei saanud osaleda ühelgi enampakkumisel, nimelt üks tuulepark 2017. aasta T-4 enampakkumisel, nii et mõju kogu võimsuse turule ei ole märkimisväärne.

(293) Teatavate tehnoloogiate kapitalikulud on viimastel aastatel oluliselt vähenenud, mistõttu ei vaja need enam põhjenduses 32 kirjeldatud meetmete toetust. Seetõttu, vältimaks tulevikus selliste võimsusepakkujate turult väljajätmist, kes taolist abi ei saa, nagu on kirjeldatud põhjenduses 291 nimetatud olukorras, kiidab komisjon heaks põhjenduses 197 kirjeldatud Ühendkuningriigi kohustuse töötada välja kõik eeskirjad, mis on vajalikud (muu hulgas näiteks maksuvabastuse tegurid), et tagada iga sellise uue võimsuse liigi tõhus osalemine, mis aitab tõhusalt lahendada tootmise piisavuse probleemi niipea, kui taoline võimsus on suuteline tootmise piisavuse probleemi lahendamisele kaasa aitama.

6.2.3.6. Ülekandevõimsuse pakkujate osalemine

(294) EEAG punktis 226 sätestatakse, et meede peab arvesse võtma ka seda, millisel määral võiks ülekandevõimsus lahendada võimalikku tootmise piisavuse probleemi.

(295) Menetluse algatamise otsuses selgitas komisjon, et Ühendkuningriik esitas 2014. aastal tõendid selle kohta, et kõnealuses etapis ei olnud võimalik lubada välismaistel võimsustel võimsuse turul osaleda, ilma et oleks rakendatud täiendavaid piiriüleseid kokkuleppeid. Komisjon tunnistab, et sel ajal oli võimsuse turul piiriülese osalemise võimaldamine keeruline. Selle asemel lubas Ühendkuningriik ülekandevõimsustel võimsuse turul vahetult osaleda alates teisest 2015. aastal toimunud enampakkumisest. Kuid komisjon kahtles, kas piiriülene osalemine võimsuse turul peaks ka tulevikus piirduma ülekandevõimsustega.

([64]) https://www.emrdeliverybody.com/Prequalification/EMR%20DB%20Consultation%20response%20-%20De-rating%20Factor%20Methodology%20for%20Renewables%20Participation%20in%20the%20CM.pdf

([65]) Eelseisvale T-4, T-3 ja T-1 enampakkumisele eelkvalifitseerimiseks kasutatud maksuvabastuse tegurid (vt põhjenduse 18 punkt d) on järgmised: maismaa tuuleenergia puhul 7,42–8,98 %; avamere tuuleenergia puhul 10,55–14,45 %; fotogalvaanilise päikeseenergia puhul 2,34–3,22 %. Need maksuvabastuse tegurid on võrreldavad Iirimaal kasutatavate teguritega (näiteks 2019/2020. tarneaasta T-1 võimsuse enampakkumine, vt http://sem-o.com/documents/general-publications/Initial-Auction-Information-Pack_IAIP1920T1.pdf) ja Itaalias kasutatavate teguritega (vt otsus C(2018) 617 final).

(296) Alates 1. jaanuarist 2020 kohaldatava määruse (EL) 2019/943 artikli 26 kohaselt peavad reservvõimsuse mehhanismid olema teises liikmesriigis asuvatele võimsusepakkujatele vahetult piiriüleselt osalemiseks avatud. Sellega seoses kiidab komisjon heaks järgmise põhjenduses 200 kirjeldatud Ühendkuningriigi võetud kohustuse:

a) püüda rakendada välisriikide võimsuse pakkujate vahetut osalemist enampakkumistel, mille eelvalik algab 2020. aasta jaanuaris või hiljem, tingimusel et osalevate võimsuste asukohariigiks olevate naaberriikide põhivõrguettevõtjatega on sõlmitud koostöölepingud, ning

b) tagada igal juhul välismaise võimsuse vahetu osalemine kõigil enampakkumistel, mille eelvalik algab pärast seda, kui Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet on määruse (EL) 2019/943 artikli 26 lõikes 11 nimetatud metoodikad, ühised eeskirjad ja tingimused heaks kiitnud ning eespool nimetatud määruse artikli 27 kohaselt oma veebisaidil avaldanud ja need on muutunud kohaldatavateks.

(297) Seoses mõnede huvitatud isikute märkustega võrkudevaheliste ühenduste suhtes kohaldatava ülem- ja alammäära tasustamissüsteemi kohta (vt põhjendus 149) leiab komisjon, et kõnealune olukord erineb põhjendustes 32–33 kirjeldatud abi kumuleerumise olukordadest. Nagu selgitab Ühendkuningriik (vt põhjendus 201), kaalutakse võimsuse turult saadavat igasugust tulu enne võrkudevaheliste ühenduste tulu hindamist ülem- ja alammäära alusel. Seetõttu saaks võrkudevaheline ühendus alammäära makse ainult siis, kui kogutulu (sh võimsuse turu tulu) on alla alammäära, kuid juhul, kui kogutulu on üle ülemmäära, teeks võrkudevaheline ühendus tarbijale tagasimakse. Seetõttu erineb ülem- ja alammäära süsteem toetusmeetmest, mis tähendaks abi kumuleerumist. Sellest tulenevalt ei leia komisjon, et võrkudevaheliste ühenduste võimsuse turul osalemine oleks tulnud selle alusel välistada.

(298) Seoses huvitatud isiku märkusega võrkudevaheliste ühenduste väljajätmise kohta 2018. aasta alguses toimunud T-1 enampakkumiselt 2018/2019. tarneaastaks (vt põhjendus 150) võtab komisjon teadmiseks põhjenduses 202 Ühendkuningriigi esitatud argumendid. Eelkõige, nagu on nimetatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 143 ja 144, tunnistab komisjon, et Ühendkuningriik korrigeeris oma hinnangut võrkudevahelise ühenduse panuse kohta suure koormusega olukordades ülespoole PTE soovituse põhjal ning selleks, et järgida 2014. aasta otsuse põhjendust 124. Nende netopanus kasvas 2018/2019. tarneaastal mahult 0 GW mahuni 2,1 GW (vt põhjendus 36). Sellest tulenevalt korrigeeris Ühendkuningriik kõnealusel T-1 enampakkumisel hangitava võimsuse kogust allapoole. Aga selleks, et võimaldada võrkudevahelistel ühendustel kõnealusel T-1 enampakkumisel osaleda, oleks vaja olnud enampakkumisele pandud võimsuse kogust suurendada, vastupidiselt 2014. aasta T-4 enampakkumise tingimustel põhinevatele turuootustele.

(299) Seoses võrkudevaheliste ühenduste suhtes kohaldatavate maksuvabastuse teguritega leiab komisjon, et üksikutel ühendustel põhinev metoodika ei ole diskrimineeriv. Nagu selgitab Ühendkuningriik põhjenduses 202, on õigustatud, et selles konkreetses võrkudevaheliste ühenduste käsitlusviisis võetakse arvesse võrkudevaheliste ühenduste ja üksteisega seotud turgude märkimisväärset mitmekesisust. See mitmekesisus nõuab, et National Grid kasutaks iga võrkudevaheliste ühendustega riigi puhul maksuvabastuse tegurite mudelvahemikku (kasutades stohhastilist üleeuroopalist mudeldamismetoodikat). Lisaks uurib tehniline ekspertrühm sõltumatult, kas maksuvabastuse tegurid on asjakohased.

6.2.4. *Järeldus meetme asjakohasuse kohta*

(300) Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg vastab suunistele, mis on sätestatud EEAG jaotises 3.9.3.

6.3. **Ergutav mõju**

(301) Komisjon on hinnanud, kas meetmel on ergutav mõju, nagu on nõutud EEAG jaotises 3.9.4, mis osutab EEAG jaotises 3.2.4 sätestatud tingimustele. Ergutav mõju ilmneb juhul, kui abi innustab abisaajat muutma oma käitumist, et parandada kindla, taskukohase ja säästva energiaturu toimimist, ning ilma abita sellist muutust ei toimuks.

(302) Ühendkuningriik esitas oma 2014. aasta teatises tootmisvõimsuste piisavuse prognoosid, mis näitasid, et ilma meetmeta vastupidise stsenaariumi korral oleks tootmisvõimsuste piisavus saavutanud 2018/2019. tarneaastal kriitilise taseme, nagu on näidatud põhjenduses 100 ja joonisel 4; st ilma meetmeta ei oleks võimsusepakkujad saanud tagada piisaval määral vaba võimsust, et täita Ühendkuningriigi kehtestatud varustuskindluse normi, mille kohaselt tuleb energiaga varustada ka suure koormusega aegadel. Nagu on selgitatud põhjenduse 126 punktis c, kinnitasid mõned huvitatud isikud, kui oluline on võimsuse turg selleks, et toetada investeeringute tegemist uutesse tootmisvõimsustesse ja säilitada olemasolevad tootmisvõimsused.

(303) Ilma võimsuse turuta rikuks eeldatav võimsusvajaku ootuse vahemik 3-tunnist võimsusvajaku ootuse varustuskindluse normi igal aastal kuni 2030. aastani. Seetõttu esineks ilma võimsuse turuta endiselt tootmise piisavuse probleem.

(304) Meetme eesmärk on sel juhul tagada energiavarustuskindlus, hoides vabana piisaval määral võimsust. Nagu on selgitatud eespool põhjendustes 302 ja 303, ei oleks ilma võimsuse turuta energiavarustuskindluse tagamiseks piisavalt võimsust, sest prognoositakse, et märkimisväärne osa jaamu teeniks üksnes energiaturult oma kulude katmiseks ebapiisavat tulu.

(305) Seetõttu on kõnealusel meetmel olemasolevatele tootmisvõimsustele ergutav mõju turul püsimiseks ja selleks, et olla nappuse ajal kättesaadav ning lasta uutel tootmisvõimsustel turule siseneda. Meede stimuleerib uusi ja olemasolevaid turuosalisi aitama sel viisil kaasa energiavarustuskindluse eesmärgi saavutamisele.

(306) Lõpuks antakse vastavalt EEAG punktile 52 abi konkureeriva pakkumismenetluse alusel. Punktis 2.4 kirjeldatud enampakkumise menetlus on mittediskrimineeriv ja avatud igat liiki võimsuse pakkujatele ning abi antakse kliiringhinna alusel. Lisaks on ettevõtjate arv piisav ja maht on siduvaks piiranguks, mis tähendab, et kõik pakkujad ei saa abi (vt näiteks tabel 1 ja tabel 2 eespool).

(307) Selle tulemusel järeldab komisjon, et võimsuse turul on ergutav mõju see vastab suunistele, mis on sätestatud EEAG jaotises 3.9.4.

6.4. **Meetme proportsionaalsus**

(308) EEAG jaotise 3.9.5 kohaselt peetakse meedet proportsionaalseks, kui see vastab järgmistele tingimustele: i) hüvitis võimaldab abisaajatel teenida mõistlikku tulu (selgetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel põhineva konkureeriva pakkumismenetlusena kavandatud meedet peetakse tavaoludes mõistliku tuluni viivaks); ii) meetme juurde kuulub juhuslikku kasumit välistav mehhanism ning iii) kättesaadavuse eest makstav hind võrdsustuks automaatselt nulliga, kui pakutud võimsuse tase vastab eeldatavalt nõudlusele.

(309) Võimsuse turu kookõlas esimese nõudega, mis on seotud mõistliku tuluga, hinnatakse punktides 6.4.1 ja 6.4.2.

(310) Seoses teise nõudega kajastab kogu turgu hõlmav võimsuse turu ülesehitus tõhusa energiaturu tulemusi. Enampakkumine järgib kindla hinnaga (*pay-as-clear*) tagurpidi enampakkumise (*descending clock*) ülesehitust, kus edukad pakkujad saavad kliiringhinna. Kliiringhinna tasumine on üks enampakkumise ülesehituse aspekte, mida on konkreetselt nimetatud EEAG punktis 43 konkureeriva pakkumismenetluse määratluses ning seetõttu eeldatakse, et see hõlmab elemente, mis võimaldavad teenida mõistlikku tulu vastavalt EEAG punktile 229. Lisaks sellele võimaldavad järgmised elemendid minimeerida juhusliku kasumi tekkimise ohtu vastavalt EEAG punktile 230: üldine hinna ülemmäär 75 naelsterlingit kW kohta, hinnavõtjatele pakkumispiir 25 naelsterlingit kW kohta ning lepingu lühiajaline kehtivus enamiku võimsuse pakkujate kategooriate puhul. Ühe huvitatud isiku mainitud olemasoleva tootmisvõimsuse eest makstavad madalamad võimsustasude tasemed (vt põhjendus 151) kajastavad üksnes erinevusi piisavuse väärtuses erinevatel aastatel ega päädi juhusliku kasumiga. Sellest tulenevalt järeldab komisjon, et Suurbritannia võimsuse turg täidab juhusliku kasumi ennetamise nõude.

(311) Seoses kolmanda nõudega eeldatakse, et enampakkumise konkurentsi hõlmav olemus, nagu on kirjeldatud käesoleva otsuse punktis 2.4, viib hinnad nulli, kui nõudluse rahuldamiseks on piisavalt pakutud võimsust (kooskõlas EEAG punktiga 231). Nimelt on täheldatud, et mõnel enampakkumisel olid oodatust palju madalamad hinnad, isegi nulli lähedal, seda eriti 2019. aasta T-1 enampakkumisel, kus kliiringhind oli 0,77 naelsterlingit kW kohta (vt tabel 7).

6.4.1. *Sõlmitavate lepingute erinev kestus*

(312) Vaatamata punktis 6.2.3.2 käsitletud esmapilgul esinevatele kahtlustele leiab komisjon, et erinevused kohaldatavate lepingute kestuses ei ole tegelikult mingil määral viinud tarbimise juhtimise ettevõtjate diskrimineerimiseni. Eelkõige leiab komisjon, et muudele kui tootmise võimsustele juurdepääsu mitte tagamine pikemaajaliste lepingute sõlmimisele ei olnud diskrimineeriv, kuna olemasolevad jaamad ja tarbimise juhtimise ettevõtjad, pidades silmas nende madalamaid kapitalikulu nõudeid (mis osutab asjaolule, et rahastamisvahendite hankimine ei ole nii vajalik), ei pruugi pikema kestusega lepingutest märkimisväärset kasu saada. Seetõttu leiab komisjon, et lühema kestusega lepingud ei sea olemasolevat elektri tootmist ja tarbimise juhtimise ettevõtjaid uute elektri tootmise rajatistega võrreldes ebasoodsasse olukorda. Pealegi, nagu on selgitatud põhjenduses 275, nähtuvad esitatud märkustest mitmed olulised elemendid, mis seda analüüsi kinnitavad. Seetõttu järgib meede EEAG punktis 229 olevat tingimust, mis on seotud konkureeriva pakkumismenetlusega, mille kohaselt peaksid sellised menetlused põhinema

läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Komisjon märgib, et kapitalimahutuse künniste kasutamisest piisab selle tagamiseks, et pikemaajalised lepingud on kättesaadavad ainult neile võimsusepakkujatele, millel võib olla raskusi rahastamisvahendite hankimisel. Seetõttu kiidab komisjon heaks Ühendkuningriigi võetud kohustuse lubada igat liiki võimsuste pakkujatel (v.a võrkudevahelised ühendused) taotleda eelkvalifitseerimist selleks, et nad saaksid esitada pakkumuse erineva kestusega olemasolevatele lepingutele juhul, kui nad suudavad tõendada, et nad vastavad kapitalimahutuse künnistele, ja kontrollida neid kapitalimahutuse künniseid pidevalt, et tagada nende jätkuv asjakohasus (vt põhjendus 182).

6.4.2. *Lühiajalise tegevusreserviga seotud pikaajaliste lepingute välistamine*

(313) Menetluse algatamise otsuses leidis komisjon, et lühiajalise tegevusreservi pikaajaliste pakkujate väljajätmine ei olnud diskrimineeriv. Sellegipoolest käsitlesid seda punkti huvitatud isikud (vt põhjendused 153 ja 154) ja Ühendkuningriik (vt põhjendused 204–210) ametliku uurimismenetluse käigus.

(314) Seoses väljajätmisega võtab komisjon arvesse seda, et varasemalt on Ühendkuningriik õigustatult kaalunud lühiajalise tegevusreservi pikaajaliste pakkujate osalemisest tulenevat juhusliku kasumi tekkimise ohtu. Sel ajal kättesaadava teabe põhjal tundus see oht oluline, nagu selgitas ka veel üks huvitatud isik (vt põhjendus 153). Lisaks selle, nagu on selgitatud menetluse algatamise otsuses ning selgitanud veel üks huvitatud isik (vt põhjendus 153) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 207), leiab komisjon, et kõnealused elektrijaamad võivad tõepoolest osaleda võimsuse turul tingimusel, et nad loobuvad eduka enampakkumise korral võrguettevõtjaga sõlmitud pikaajalisest lepingust. Lisaks võtab komisjon teadmiseks Ühendkuningriigi otsuse hoida lühiajalise tegevusreservi pikaajaline kava ja võimsuse turu kava eraldi, ilma n-ö tagasinõudmise õiguse sätteta; see otsus sarnaneb otsusega, mis jätab võimsuse turult välja taastuvenergia toetuskavadest kasu saavad võimsused. Lõpuks võtab komisjon teadmiseks Ühendkuningriigi kavatsuse hinnata ümber lühiajalise tegevusreservi pikaajaliste haldajate väljajätmine, võttes arvesse uut kättesaadavat turuteavet (vt põhjendus 210): selles uues hinnangus võetakse siiski arvesse juhusliku kasumi tekkimise ohtu.

(315) Seoses enne 2014. aastat kasutusele võetud jaamade pikemaajaliste lepingute sõlmimise võimalusest ilma jätmisega on komisjon nõus Ühendkuningriigi argumentidega, mis on esitatud põhjenduses 206. Eelkõige ei olnud enne esimest võimsuse turu enampakkumist kasutusele võetud jaamadel mingeid erilisi tõkkeid võimsuse turule sisenemiseks (nt ehituse rahastamine) ning seetõttu ei olnud mingit põhjust pidada neid pikemaajaliste lepingute sõlmimise tingimustele vastavaks.

6.4.3. *Kulude katmise meetod*

(316) Nagu on esitatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 187, peab komisjon võtma arvesse EEAG punkti 25, milles sätestatakse, et meetme kokkusobivust tuleks hinnata üksnes EEAG jaotises 3.9.5 sätestatud kriteeriumide alusel. Nimelt ei sisalda see jaotis ühtegi viidet tootmise piisavuse meetmete rahastamisele. Mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 159) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 211) toetavad seda seisukohta. Komisjon leiab, et Suurbritannia võimsuse turu proportsionaalsust tuleb hinnata ainult EEAG punktide 228–231 alusel, nagu on tehtud põhjendustes 308–315.

(317) Isegi kui käesoleval juhul käsitletava meetme suhtes oleks rakendatav EEAG punkti 27 alapunkt e ja punkt 69, leiab komisjon, et kulude katmise meetod on proportsionaalne.

(318) Esiteks, nagu selgitavad mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 156) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 214), ühitab kulude katmise meetod huvi jätkata nõudluse vähendamise stimuleerimist vajadusega vähendada tarnijate ebakindlust selles osas, mis puudutab nende kantavaid tõenäolisi kulusid. Selline ebakindlus väljenduks riskipreemias, mille tarnijad kannaksid üle tarbijatele, suurendades sedasi elektrikulusid.

(319) Teiseks on kulude katmise meetod kasulik ainult tarbimise juhtimise ettevõtjatele, mitte elektritootjatele (kuna seda kulu kohaldatakse jaemüügi suhtes). Igal juhul maksustab see lisaks Suurbritannia elektriturul juba kohaldatavate nõudluse vähendamise stiimulitele tarbimise tippkoormuse, kui võrrelda seda selliste alternatiivsete meetoditega nagu kindla suurusega tasud või üldine maksustamine (vt põhjendus 212). Nagu selgitab Ühendkuningriik (vt põhjendus 215), põhineb argument, et praegune meetod innustab tarbimise juhtimise ettevõtjana tootma elektrienergiat ainult kohapeal (ehk väljaspool võrguarvestit), eeldusel, et ajavahemik 16.00–19.00 on liiga pikk selleks, et kliendid vähendaksid neil tundidel korrapäraselt nõudlust ja saaksid seetõttu kasu väiksemast võimsuse turu hinnast. Kuid kasu saamiseks ei ole vaja nõudlust vähendada kogu kõnealuse ajavahemiku vältel. See tähendaks lihtsalt seda, et väljalülitamisega tarbimise juhtimise ettevõtjad ei saaks täit kasu.

(320) Kolmandaks, nagu selgitavad huvitatud isikud (vt põhjendus 157) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 214), ei ühtiks alternatiivne triaadimetoodika, mida eelistavad teised huvitatud isikud (vt põhjendus 158), tingimata suure koormusega aegadega ning selle tulemusel võidakse teha ebatõhusaid energia väljastamise otsuseid. Seetõttu ei ole põhjust arvata, et Ühendkuningriigi rakendatav kulude katmise meetod on vähem proportsionaalne kui muud võimalikud rahastamismeetodid, eriti triaadi meetod.

6.4.4. *Järeldus meetme proportsionaalsuse kohta*

(321) Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg vastab suunistele, mis on sätestatud EEAG jaotises 3.9.5.

6.5. **Konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju vältimine**

(322) EEAG jaotises 3.9.6 on täpsustatud tingimused konkurentsi ja kaubanduse jaoks põhjendamatu negatiivse mõju vältimiseks.

6.5.1. *Osalevad elektritootjad, kes kasutavad erinevaid tehnoloogiaid, ning ettevõtjad, kes pakuvad võrdväärse tehnilise tasemega meetmeid*

(323) Nagu on selgitatud põhjendustes 30 ja 31, on võimsuse turg kooskõlas EEAG punkti 232 alapunkti a viimase lausega avatud nõudluse ja pakkumise võimalikuks koondamiseks.

(324) Nagu on kirjeldatud punktis 2.3.1, on võimsuse turg põhimõtteliselt avatud nende elektritootjate osalemisele, kes kasutavad erinevaid tehnoloogiaid, ning ettevõtjatele, kes pakuvad võrdväärse tehnilise tasemega meetmeid, nt nõudluse juhtimist, võrkudevahelisi ühendusi ja salvestamist, kooskõlas EEAG punkti 232 alapunkti a esimese kahe lausega. Sellegipoolest palus komisjon menetluse algatamise otsuses selgitusi seoses võimsuse turu avatusega, mis puutub selle ülesehituse iseärasustesse.

6.5.1.1. Tarbimise juhtimise ettevõtjate võimalik diskrimineerimine määratletud tähtajaga tarnelepingute puudumise tõttu

(325) Ühendkuningriigi esitatud tõendite põhjal, mis on kokku võetud põhjenduses 176, leiab komisjon, et tähtajaliste tarnelepingute puudumine ei ole diskrimineeriv. Eelkõige näitab asjaolu, et 89-st võimsuse turu ühikust ainult üks valis ülemineku enampakkumisel tähtajalise tarnelepingu, et tegelik kord ei takista tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemist.

6.5.1.2. Sõlmitavate lepingute erinev kestus

(326) Menetluse algatamise otsuses palus komisjon selgitusi tarbimise juhtimise ettevõtjate võimsuse võimaliku diskrimineeriva kohtlemise kohta võrreldes elektritootjate võimsusega, mis tuleneb erinevustest kohaldatavate lepingute kestuses.

(327) Komisjon leiab, et ühelt poolt võivad võimsuse lepingud, mis on pikemad kui üks aasta, olla õigustatud suure kapitalimahutuse ja rahastamisvahendite hankimise raskuste korral, soodustades sellega uute konkureerivate ettevõtjate turule sisenemist. See kehtib eriti uute elektri tootmise rajatiste puhul. Peale üldiste soovituste, mille kohaselt tuleks sõlmida lühema kestusega lepinguid (vt põhjenduse 136 punktid i, ii ja iii), ei saanud komisjon ühtegi märkust, mis oleks vaidlustanud pikemaajaliste (kuni 15-aastaste) lepingute asjakohasust uute tootmisvõimsuste loomisele stiimulite andmisel kooskõlas EEAG punktiga 226. Eelkõige leiab komisjon, et pikemaajalise lepingu tingimustele vastavuse määramisel on asjakohane kasutada kapitalimahutuse künniseid, kuna see näitab hästi rahastamisvahendite hankimisega seotud raskusi. Teiselt poolt leiab komisjon, et muudele kui tootmise võimsustele pikemaajaliste lepingute sõlmimisele juurdepääsu mitte tagamine ei olnud diskrimineeriv, kuna olemasolevad jaamad ja tarbimise juhtimise ettevõtjad, pidades silmas nende madalamaid kapitalikulu nõudeid (mis osutab asjaolule, et rahastamisvahendite hankimine ei ole nii oluline), ei pruugi pikema kestusega lepingutest märkimisväärset kasu saada. Seetõttu leiab komisjon, et lühema kestusega lepingud ei sea olemasolevat elektri tootmist ja tarbimise juhtimise ettevõtjaid uute elektri tootmise rajatistega võrreldes ebasoodsasse olukorda.

(328) Komisjon leiab, et erinevused lepingute kestuses ei ole tegelikult mingil määral viinud tarbimise juhtimise ettevõtjate diskrimineerimiseni. Esiteks ei viita enampakkumiste tulemused sellele, et erinev juurdepääs pikemaajalistele lepingutele on tegelikkuses moonutanud seni toimunud enampakkumiste tulemusi. Vastupidi, need viitavad sellele, et tarbimise juhtimise ettevõtjate tulemuslikkus on võrreldav uute elektri tootmise rajatiste tulemuslikkusega (ja tihti sellest parem) (vt põhjendus 179). Teiseks ei ole komisjon leidnud ühtegi tõendit selle kohta, et mõni tarbimise juhtimise ettevõtja oleks täitnud pikaajaliste lepingute kapitalimahutuse künnist, kuid ei saanud võimsuse

turul osaleda. Kolmandaks oli huvitatud isikute esitatud hinnang tarbimise juhtimise ettevõtja tegeliku kapitalimahutuse kohta väga madal. Mõne tarbimise juhtimise ettevõtjana tegutseva huvitatud isiku hinnangul oli tarbimise juhtimise ettevõtjate kapitalimahutus künnisest palju madalamad ja isegi nulli lähedal (vt põhjendus 135). Teisel ülemineku enampakkumisel tuvastatud tarbimise juhtimise ettevõtjate kapitalimahutus oli keskmiselt 0,15 naelsterlingit kW kohta (vt põhjendus 178). Neljandaks on neil tarbimise juhtimise ettevõtjatel, kes toodavad elektrienergiat kohapeal (ehk väljaspool võrguarvestit) (st 60–70 % paindlikel turgudel aktiivselt osalevatest tarbimise juhtimise ettevõtjatest), võimalik sõlmida pikemaajalised lepingud, kui nad osalevad enampakkumisel elektri tootjana (vt põhjendused 135 ja 178). Viiendaks on enampakkumiste kapitalimahutuse künniseid korrapäraselt ajakohastatud (vt põhjendus 75).

(329) Seetõttu leiab komisjon mineviku osas, et erinevused kohaldatavate lepingute kestuses ei ole tegelikult mingil määral piiranud õigustamatult tarbimise juhtimise ettevõtjate osalemist. Komisjon märgib, et kapitalimahutuse künniste kasutamisest piisab selle tagamiseks, et pikemaajalised lepingud on kättesaadavad ainult neile võimsusepakkujatele, millel võib olla raskusi rahastamisvahendite hankimisel. Seetõttu kiidab komisjon heaks järgmised Ühendkuningriigi võetud kohustused: i) lubada igat liiki võimsuste pakkujatel (v.a võrkudevahelised ühendused) taotleda eelkvalifitseerimist selleks, et nad saaksid esitada pakkumuse erineva kestusega olemasolevatele lepingutele juhul, kui nad suudavad tõendada, et nad vastavad eespool põhjenduses 75 kirjeldatud kapitalimahutuse künnistele, ja ii) kontrollida neid kapitalimahutuse künniseid pidevalt, et tagada nende jätkuv asjakohasus (vt põhjendus 182).

6.5.1.3. T-1 enampakkumisel ostetava koguse piiratud tagatis

(330) Seoses T-1 enampakkumiste varasema õigusliku olukorraga tuletab komisjon meelde, et 2014. aastal kohustusid Ühendkuningriigi ametiasutused hankima eelseisva aasta enampakkumistel vähemalt 50 % neli aastat varem reserveeritud võimsusest. See kohustus oli 2014. aasta otsuse alusel siduv. Seejärel pidi Ühendkuningriik rakendama riiklike õigusaktide kohaselt heakskiidetud meedet, sealhulgas asjakohaseid kohustusi, ja järgima kõigis aspektides komisjoni otsust ([66]).

(331) Samuti märgib komisjon, et nagu on selgitatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 162 ning kirjeldatud käesoleva otsuse tabelis 3 ja põhjenduses 63, on alates 2014. aastast eesmärgiks seatud hangitav võimsus ja T-1 enampakkumistel tegelikult hangitud kogus ületanud T-4 etapis alati algselt n-ö kõrvale pandud võimsuse koguse.

(332) Komisjon tunnistab, et nagu on nimetatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 162 ja nagu on rõhutanud mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 138 eespool), võib minister otsustada T-1 enampakkumisi mitte korraldada. Sellegipoolest, nagu on märkinud teised huvitatud isikud (vt põhjendus 139) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 186), võib minister nii T-4 kui ka T-1 enampakkumised edasi lükata või need tühistada: seetõttu ei nähta tarbimise juhtimise ettevõtjate konkreetset diskrimineerimist. Lisaks sellele ei tühistatud tegelikult ühtegi enampakkumist, välja arvatud pärast Üldkohtu otsust tehtud enampakkumised, mille puhul Ühendkuningriigi ametiasutused peatasid võimsuse turu tegevuse tervikuna.

(333) Seoses kõrvale pandava võimsuse koguse tasemega nõustub komisjon mõnede huvitatud isikute ja Ühendkuningriigi esitatud märkustega, milles osutatakse tasakaalule ühelt poolt vajaduse vahel tagada T-1 enampakkumiste kaudu tarbimise juhtimise ettevõtjatele tee turule ning teiselt poolt vajaduse vahel vältida ülemäärase võimsuse hankimist või liiga suurte ja mittekonkurentsivõimeliste enampakkumiste korraldamist. Võttes arvesse tarbimise juhtimise ettevõtjate T-4 enampakkumistel osalemise kõrget ja kasvavat taset (vt tabel 1), on viimane oht muutunud üha tähtsamaks. Nimelt kui T-4 enampakkumise ja T-1 enampakkumise vahel väheneb vajadus võimsuse järele, korrigeeritakse eesmärki sellise ohu vältimiseks allapoole. See paindlikkus on vajalik ka selleks, et tagada kooskõla EEAG punktiga 231 ja punkti 232 alapunktiga c. Seetõttu leiab komisjon, et praegune kõrvalepanemise metoodika, nagu on kirjeldatud põhjenduses 62, on asjakohane.

(334) Mõned huvitatud isikud soovitasid T-4 enampakkumised kaotada või korraldada täiendavaid iganädalasi enampakkumisi või T-2 enampakkumisi. T-4 enampakkumiste korraldamine on aga vajalik selleks, et tagada vastavus EEAG punktile 226, st lubada uute investeeringute tegemiseks piisavalt etteteatamisaega. Komisjon nõustub Ühendkuningriigi argumendiga (vt põhjendus 188), et vajadus T-2 enampakkumiste järele lisaks T-4 ja T-1 enampakkumistele ei ole põhjendatud. Lisaks ei annaks iganädalased enampakkumised piisavaid signaale pikaajaliste investeeringute ligimeelitamiseks, mis oleksid vajalikud võimsuse turu eesmärkide saavutamiseks.

([66]) Vt 13. juuni 2013. aasta otsus kohtuasjas C-287/12: Ryanair/komisjon, ECLI:EU:C:2013:395, punktid 67 ja 68.

(335) Enampakkumistel osalejate suurema õiguskindluse tagamiseks kiidab komisjon heaks põhjenduses 187 kirjeldatud Ühendkuningriigi kohustuse i) hankida jätkuvalt eelseisva aasta enampakkumistel vähemalt 50 % neli aastat varem reserveeritud võimsusest (osa parameetrite kehtestamise protsessist nelja eelseisva aasta enampakkumiste jaoks, mis on ette nähtud samaks tarneaastaks) ning ii) jätkata kõrvalepanemise metoodika kasutamist, mis põhineb 95 % usaldusvahemikul, mida on kirjeldatud eespool põhjenduses 62, et määrata minimaalne võimsuse kogus, mis pannakse eelseisva aasta enampakkumiseks kõrvale.

6.5.1.4. Minimaalne osalemiskünnis

(336) Menetluse algatamise otsuses palus komisjon selgitusi selle kohta, kas 2 MW suurune miinimumkünnis (kirjeldatud põhjendustes 30 ja 31) võib endast kujutada uute tarbimise juhtimise ettevõtjate jaoks võimsuse turule sisenemise tõket. Eelkõige, kuigi tarbimise juhtimise ettevõtjatel on 2 MW suuruse miinimumkünnise saavutamiseks võimalik ühendada mitu rajatist, peavad nad maksma pakkumuse tagatise kogu 2 MW eest, isegi kui ainult osa sellest mahust moodustab tõestamata tarbimise juhtimise ettevõtjate võimsus.

(337) Seoses künnise tasemega leiab komisjon, et 2 MW oli 2014. aastal madal, võrreldes osaluskünnistega, mida kohaldati muude National Gridi rakendatavate meetmete ja teistes Euroopa riikides rakendatavate meetmete puhul (vt põhjendus 189 eespool). Lisaks kohaldatakse PJMi võrkudevahelises ühenduses kasutatavat 100 kW suurust künnist väiksemate piirkondlike hangete suhtes ja ei ole seetõttu võrreldav (vt põhjendus 143). Lisaks sellele, nagu on selgitatud käesoleva otsuse põhjenduses 68, katsetas Ühendkuningriik teisel ülemineku enampakkumisel madalamat osaluskünnist. Kvalifitseerusid ainult kaheksa alla 2 MW suuruse võimsusega võimsuse turu ühikut, mis moodustasid alla 3 % sellel enampakkumisel hangitud koguvõimsusest. Pealegi, kui väiksemate võimsuse turu ühikute osalemise järele oleks olnud suurem nõudlus, oleks enampakkumistel nähtud 2 MW suuruste võimsuse turu ühikute koondumist, kuid see ei olnud nii (vt põhjendus 189). Mõlemast elemendist nähtub, et väiksemad võimsuse turu ühikud ei näidanud kindlat valmisolekut võimsuse turul osalemiseks.

(338) Seoses pakkumuse tagatise nõudega nõustub komisjon sellega, et taoline nõue on kasulik tegeliku tarne tagamiseks ja spekulatiivsete projektide tõkestamiseks, nagu on märkinud mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 144) ja Ühendkuningriik (vt põhjendused 40 ja 42).

(339) Komisjon hindas, kas pakkumuse tagatise taset võib pidada uute tarbimise juhtimise ettevõtjate jaoks võimsuse turule sisenemise tõkkeks. Esiteks järeldas komisjon põhjenduses 271, et tähtajaliste tarnelepingute puudumine ei ole iseenesest tarbimise juhtimise ettevõtjaid diskrimineeriv. Teiseks, nagu on selgitanud mõned huvitatud isikud (vt põhjendus 145) ja Ühendkuningriik (vt põhjendus 190), saavad uued tarbimise juhtimise ettevõtjad teiste tehnoloogiatega võrreldes võimsuse turul kasu mitmest eelisest. Eelkõige märgib komisjon, et nagu on kirjeldatud põhjenduses 42, tõstis Ühendkuningriigi valitsus pärast 2016. aasta märtsis toimunud konsultatsiooni uute elektri tootmise rajatiste puhul enampakkumiseelse pakkumuse tagatise suuruseks 10 000 naelsterlingit iga MW eest. Samal ajal jäeti tõestamata tarbimise juhtimise ettevõtjate puhul enampakkumiseelse pakkumuse tagatise suuruseks 5 000 naelsterlingit iga MW eest, mis koormust suhteliselt vähendas. Lisaks peavad alates 2015. aastast tarbimise juhtimise ettevõtjad andma tõestamata tarbimise juhtimise võimsuse turu ühiku puhul pakkumuse tagatise ainult üks kord ning võivad seetõttu ühe pakkumuse tagatisega eelkvalifitseeruda mitmeks järjestikuseks enampakkumiseks. Lisaks tuleb selle hindamisel, kas üks element, st pakkumuse tagatise nõue, on või ei ole tarbimise juhtimise ettevõtjaid diskrimineeriv, arvesse võtta ka muid võimsuse turu elemente. Huvitatud isikute viidatud ja põhjenduses 145 kokkuvõtlikult nimetatud elementide hulgast tuuakse näitena lõpetamise tasu olukorras, kus nõuded tarbimise juhtimise ettevõtjale on väiksemad (kuni 10 000 naelsterlingit iga MW eest) kui muud liiki võimsuse pakkujatele (kuni 35 000 naelsterlingit iga MW eest). Lõpetuseks, nagu selgitab Ühendkuningriik (vt põhjendus 192), on 2019. aasta juunis rakendatud komponentide ümberjaotamise eeskirjade muudatus (vt põhjendus 180) piiranud märkimisväärselt pakkumuse tagatise täieliku määra kohaldamist tõestamata tarbimise juhtimise ettevõtjate suhtes (isegi kui enamik nende komponentidest on tõestatud).

(340) Seetõttu järeldab komisjon, et 2 MW suurune minimaalne osaluskünnis (sealhulgas sellega seotud pakkumuse tagatise nõue) ei ole seni praktikas olnud uute tarbimise juhtimise ettevõtjate jaoks võimsuse turule sisenemise tõkkeks. Nagu selgitab Ühendkuningriik (vt põhjendus 193), on turuolukord edenemas ja tulevikus võivad mõned tarbimise juhtimise ettevõtjad, kelle võimsus jääb alla 2 MW, eelistada võimsuse turu enampakkumistel osalemist ilma koondamiseta. Seetõttu kiidab komisjon heaks põhjenduses 193 kirjeldatud Ühendkuningriigi võetud kohustuse vähendada põhjendustes 30 ja 31 kirjeldatud võimsuse turul osalemise miinimumkünnist 1 MW-ni kõigi enampakkumiste puhul, mille eelkvalifitseerimine algab 2020. aasta jaanuaris, ning samuti põhjenduses 193 kirjeldatud Ühendkuningriigi võetud kohustuse see künnis 2021. aasta oktoobriks ümber hinnata, et uurida edasise vähendamise võimalust.

6.5.1.5. Meetme avatus taastuvatele energiaallikatele ja uutele tehnoloogiatele

(341) Taastuvad energiaallikad võivad aidata lahendada tootmise piisavuse probleemi. Seetõttu lükkab komisjon tagasi ühe huvitatud isiku väljendatud mõtte, mille kohaselt ei tohiks neid tehnoloogiaid võimsuse turule lisada (vt põhjendus 147). Nagu on selgitatud punktis 2.3, kasutatakse maksuvabastuse tegureid selleks, et kohaneda ohuga, et osa või kogu võimsus ei ole süsteemi suure koormusega olukorras reageerimiseks saadaval. Tuule- ja päikeseenergia suhtes kohaldatavate maksuvabastuse tegurite määramiseks kasutatud metoodika on heaks kiitnud tehniline ekspertrühm (edaspidi „PTE“) ([67]) ja see viib teguriteni, mis on samaväärsed teistel ELi võimsuse turgudel kasutatavatega ([68]). Seetõttu on komisjon erinevalt mõnedest huvitatud isikutest (vt põhjendus 146) seisukohal, et maksuvabastuse tegurid on asjakohased.

(342) Kuigi komisjon ei käsitlenud seda küsimust konkreetselt menetluse algatamise otsuses, väitsid mõned huvitatud isikud, et subsideerimata tehnoloogiate võimsuse turult välja jätmine ei sobi kokku EEAG suunistega. Nagu on nimetatud põhjenduses 146, selgitas üks huvitatud isik, et tema subsideerimata tuulepark ei saanud 2017. aasta T-4 enampakkumisel osaleda, samas kui tühistatud 2018. aasta T-4 enampakkumisel osalemiseks (2022/2023. tarneaastaks) puudus eelkvalifitseerimise võimalus.

(343) Komisjon on seisukohal, et põhjendustes 32 ja 33 kirjeldatud eeskirjad on riigiabi kumuleerimise ennetamiseks usaldusväärsed. Sellegipoolest ei tohiks need eeskirjad päädida selliste võimsusepakkujate turult väljajätmisega, kes taolist abi ei saa. Komisjon võtab põhjenduses 195 nimetatud Ühendkuningriigi argumendid teadmiseks ja tunnistab, et Ühendkuningriik võttis kiiresti meetmeid. Komisjon tunneb heameelt 2019. aasta juunis uute võimsuse turu eeskirjade jõustumise üle, mis võimaldavad tuule- ja päikeseenergia tehnoloogiatel osaleda põhjenduses 196 kirjeldatud võimsuse turul. Neid eeskirju hakatakse kohaldama alates 2020. aasta jaanuariks kavandatud T-1, T-3 ja T-4 enampakkumistest. Seega võimaldavad need eeskirjad põhjenduses 291 nimetatud tuulepargi käitajal osaleda eelseisval T-3 enampakkumisel (2022/2023. tarneaasta). Samas märgib komisjon, et on ainult üks juhtum, kus võimsuse pakkuja ei saanud osaleda ühelgi enampakkumisel, nimelt üks tuulepark 2017. aasta T-4 enampakkumisel, nii et mõju kogu võimsuse turule ei ole märkimisväärne.

(344) Teatavate tehnoloogiate kapitalikulud on viimastel aastatel oluliselt vähenenud, mistõttu ei vaja need enam põhjenduses 32 kirjeldatud meetmete toetust. Seetõttu, vältimaks tulevikus selliste võimsusepakkujate turult väljajätmist, kes taolist abi ei saa, nagu on kirjeldatud põhjenduses 342 nimetatud olukorras, kiidab komisjon heaks põhjenduses 197 kirjeldatud Ühendkuningriigi kohustuse töötada välja kõik eeskirjad, mis on vajalikud (muu hulgas näiteks maksuvabastuse tegurid), et tagada iga sellise uue võimsuse liigi tõhus osalemine, mis aitab tõhusalt lahendada tootmise piisavuse probleemi niipea, kui taoline võimsus on suuteline tootmise piisavuse probleemi lahendamisele kaasa aitama.

6.5.1.6. Kokkuvõte

(345) Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg lubab kooskõlas EEAG punkti 232 alapunktiga a nende elektritootjate osalemist, kes kasutavad erinevaid tehnoloogiaid, ning ettevõtjate osalemist, kes pakuvad võrdväärse tehnilise tasemega meetmeid.

6.5.2. *Teiste liikmesriikide ettevõtjate osalemine*

(346) EEAG punkti 232 alapunktis b käsitletakse teiste liikmesriikide ettevõtjate meetmes osalemise võimaldamist. Menetluse algatamise otsuses palus komisjon selgitusi selle kohta, kas tulevikus peaks piiriülene osalemine Suurbritannia võimsuse turul piirduma endiselt ülekandevõimsustega.

(347) Menetluse algatamise otsuses selgitas komisjon, et Ühendkuningriik esitas 2014. aastal tõendid selle kohta, et kõnealuses etapis ei olnud võimalik lubada välismaistel võimsustel võimsuse turul osaleda, ilma et oleks rakendatud täiendavaid piiriüleseid kokkuleppeid. Komisjon tunnistab, et sel ajal oli võimsuse turul piiriülese osalemise võimaldamine keeruline. Selle asemel lubas Ühendkuningriik ülekandevõimsustel võimsuse turul vahetult osaleda alates teisest 2015. aastal toimunud enampakkumisest. Kuid komisjon kahtles, kas piiriülene osalemine võimsuse turul peaks ka tulevikus piirduma ülekandevõimsustega.

([67]) https://www.emrdeliverybody.com/Prequalification/EMR%20DB%20Consultation%20response%20-%20De-rating%20Factor%20Methodology%20for%20Renewables%20Participation%20in%20the%20CM.pdf

([68]) Eelseisvale T-4, T-3 ja T-1 enampakkumisele eelkvalifitseerimiseks kasutatud maksuvabastuse tegurid (vt põhjenduse 18 punkt d) on järgmised: maismaa tuuleenergia puhul 7,42–8,98 %; avamere tuuleenergia puhul 10,55–14,45 %; fotogalvaanilise päikeseenergia puhul 2,34–3,22 %. Need maksuvabastuse tegurid on võrreldavad Iirimaal kasutatavate teguritega (näiteks 2019/2020. tarneaasta T-1 võimsuse enampakkumine, vt http://sem-o.com/documents/general-publications/Initial-Auction-Information-Pack_IAIP1920T1.pdf) ja Itaalias kasutatavate teguritega (vt otsus C(2018) 617 final).

(348) Alates 1. jaanuarist 2020 kohaldatava määruse (EL) 2019/943 artikli 26 kohaselt peavad reservvõimsuse mehhanismid olema teises liikmesriigis asuvatele võimsusepakkujatele vahetult piiriüleselt osalemiseks avatud. Sellega seoses kiidab komisjon heaks järgmise põhjenduses 200 kirjeldatud Ühendkuningriigi võetud kohustuse:

a) püüda rakendada välisriikide võimsuse pakkujate vahetut osalemist enampakkumistel, mille eelvalik algab 2020. aasta jaanuaris või hiljem, tingimusel et osalevate võimsuste asukohariigiks olevate naaberriikide põhivõrguettevõtjatega on sõlmitud koostöölepingud, ning

b) tagada igal juhul välismaise võimsuse vahetu osalemine kõigil enampakkumistel, mille eelvalik algab pärast seda, kui Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet on määruse (EL) 2019/943 artikli 26 lõikes 11 nimetatud metoodikad, ühised eeskirjad ja tingimused heaks kiitnud ning eespool nimetatud määruse artikli 27 kohaselt oma veebisaidil avaldanud ja need on muutunud kohaldatavateks.

(349) EEAG punkti 232 alapunktis b selgitatakse, et teiste liikmesriikide ettevõtjate osalemist peaks võimaldama, kui selline osalemine on füüsiliselt võimalik, st kui võimsust on võimalik meetme võtnud liikmesriiki füüsiliselt üle kanda. Seetõttu on võimsuse turu kokkusobivus endiselt tagatud juhul, kui välismaise võimsuse vahetu osalemine ei ole konkreetsel enampakkumisel võimalik, kuna kõige viimase hinnangu kohase vaba ülekandevõimsuse kohta on juba täies ulatuses sõlmitud varasematel võimsuse turu enampakkumistel lepingud asjakohaseks tarneaastaks.

(350) Seoses mõnede huvitatud isikute märkustega võrkudevaheliste ühenduste suhtes kohaldatava ülem- ja alammäära tasustamissüsteemi kohta (vt põhjendus 149) leiab komisjon, et kõnealune olukord erineb põhjendustes 32–33 kirjeldatud abi kumuleerumise olukordadest. Nagu selgitab Ühendkuningriik (vt põhjendus 201), kaalutakse võimsuse turult saadavat igasugust tulu enne võrkudevaheliste ühenduste tulu hindamist ülem- ja alammäära alusel. Seetõttu saaks võrkudevaheline ühendus alammäära makse ainult siis, kui kogutulu (sh võimsuse turu tulu) on alla alammäära, kuid juhul, kui kogutulu on üle ülemmäära, teeks võrkudevaheline ühendus tarbijale tagasimakse. Seetõttu erineb ülem- ja alammäära süsteem toetusmeetmest, mis tähendaks abi kumuleerumist. Sellest tulenevalt ei leia komisjon, et võrkudevaheliste ühenduste võimsuse turul osalemine oleks tulnud selle alusel välistada.

(351) Seoses huvitatud isiku märkusega võrkudevaheliste ühenduste väljajätmise kohta 2018. aasta alguses toimunud T-1 enampakkumiselt 2018/2019. tarneaastaks (vt põhjendus 150) võtab komisjon teadmiseks põhjenduses 202 Ühendkuningriigi esitatud argumendid. Eelkõige, nagu on nimetatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 143 ja 144, tunnistab komisjon, et Ühendkuningriik korrigeeris oma hinnangut võrkudevahelise ühenduse panuse kohta suure koormusega olukordades ülespoole PTE soovituse põhjal ning selleks, et järgida 2014. aasta otsuse põhjendust 124. Nende netopanus kasvas 2018/2019. tarneaastal mahult 0 GW mahuni 2,1 GW (vt põhjendus 36). Sellest tulenevalt korrigeeris Ühendkuningriik kõnealusel T-1 enampakkumisel hangitava võimsuse kogust allapoole. Aga selleks, et võimaldada võrkudevahelistel ühendustel kõnealusel T-1 enampakkumisel osaleda, oleks vaja olnud enampakkumisele pandud võimsuse kogust suurendada, vastupidiselt 2014. aasta T-4 enampakkumise tingimustel põhinevatele turuootustele.

(352) Seoses võrkudevaheliste ühenduste suhtes kohaldatavate maksuvabastuse teguritega leiab komisjon, et üksikutel ühendustel põhinev metoodika ei ole diskrimineeriv. Nagu selgitab Ühendkuningriik põhjenduses 202, on õigustatud, et selles konkreetses võrkudevaheliste ühenduste käsitlusviisis võetakse arvesse võrkudevaheliste ühenduste ja üksteisega seotud turgude märkimisväärset mitmekesisust. See mitmekesisus nõuab, et National Grid kasutaks iga võrkudevaheliste ühendustega riigi puhul maksuvabastuse tegurite mudelvahemikku (kasutades stohhastilist üleeuroopalist mudeldamismetoodikat). Lisaks uurib tehniline ekspertrühm sõltumatult, kas maksuvabastuse tegurid on asjakohased.

(353) Seoses huvitatud isiku märkusega selle kohta, et võrkudevahelised ühendused jäetakse ilma võimalusest sõlmida võimsuse lepingud, mis on pikemad kui üks aasta (vt põhjendus 150), nõustub komisjon Ühendkuningriigiga, et võrkudevaheliste ühendustega pikemaajaliste lepingute sõlmimine oleks vastuolus Ühendkuningriigi seisukohaga, et võrkudevaheliste ühenduste mudel on lühiajaline lahendus (vt põhjendus 202) seniks, kuni välismaistelt võimsustel lubatakse vahetult osaleda. Selles ulatuses, mil enampakkumisel sõlmitakse lepingud ülekandevõimsuse pakkujatega, ei oleks see võimsus imporditav naaberriikides asuvatelt võimsuse pakkujatelt. Seega ei oleks võimalik välismaise võimsuse vahetu osalemine.

(354) Samuti järeldab komisjon, et kui anda võrkudevaheliste ühenduste ettevõtjatele võimalus sõlmida võimsuse lepingud, mis on pikemad kui üks aasta, oleks see vastuolus EEAG punkti 232 alapunktiga b ning eriti EEAG joonealuse märkusega 97, mille kohaselt tuleb juhul, kui sõlmitakse ühised kokkulepped, et hõlbustada piiriülest osalemist sellistes kavades, kavasid kohandada.

(355) Komisjon järeldab, et võimsuse turul on lubatud teiste liikmesriikide ettevõtjate osalemine ning seepärast vastab see EEAG punkti 232 alapunktis b sätestatud suunistele.

6.5.3. *Piisava arvu elektritootjate osalemine, et kujundada võimsusele konkurentsivõimeline hind*

(356) Punkti 232 alapunktis c käsitletakse piisava arvu elektritootjate osalemise võimaldamist, et kujundada võimsusele konkurentsivõimeline hind. Nagu on näidatud tabelis 7, ei ole võimsuse hind olnud liiga kõrge ja see on isegi langenud 2014. aasta T-4 enampakkumise hinnalt 19,40 naelsterlingit kW kohta 2017. aasta T-4 enampakkumise hinnani 8,40 naelsterlingit kW kohta. Lisaks on võimsuse hind T-1 enampakkumistel samuti tugevalt langenud (6,00 naelsterlingilt kW kohta 2017. aastal 0,77 naelsterlingini kW kohta 2019. aasta juunis korraldatud tingimuslikul enampakkumisel).

(357) Komisjon ei ole huvitatud isikutelt vastupidisele viitavaid märkusi saanud. Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turul osaleb piisav arv võimsuse pakkujaid, et kujundada võimsusele konkurentsivõimeline hind kooskõlas EEAG punkti 232 alapunktiga c.

6.5.4. *Reguleerivatest meetmetest tuleneva negatiivse mõju vältimine siseturule*

(358) Nagu on kirjeldatud käesoleva otsuse põhjendustes 110–118 (vt ka menetluse algatamise otsuse põhjendused 102–110), on Ühendkuningriik teinud mitu reformi, et parandada elektriturgude toimimist.

(359) Komisjon ei ole saanud huvitatud isikutelt vastupidisele viitavaid märkusi ning järeldab eespool esitatud argumentide põhjal, et Suurbritannia võimsuse turg väldib negatiivset mõju siseturule kooskõlas EEAG punkti 232 alapunktiga d.

6.5.5. *Mõju turgude sidumisele ja stiimulitele ülekandevõimsusesse investeerimiseks*

(360) Nagu on selgitatud põhjenduses 34, on võrkudevahelised ühendused saanud võimsuse turu enampakkumisel osaleda alates teisest 2015. aastal toimunud enampakkumisest. Seetõttu on võimsuse turg aidanud kaasa võrkudevaheliste ühenduste rahastamisele. Nagu on näidatud eespool tabelis 2, olid 2017. aasta T-4 enampakkumisel edukad kolm võrkudevahelise ühenduse võimsuse turu ühikut (kõik kolm olid uusrajatised).

(361) Üldisemalt, nagu on kirjeldatud käesoleva otsuse põhjenduses 116, on Ühendkuningriigi süsteemidevaheliste ühenduste tase tõusnud 4 %-lt 2014. aastal 6 %-ni installeeritud koguvõimsusest 2019. aastal, eelkõige kuna 31. jaanuaril 2019 käivitati NEMO süsteemidevaheline ühendus Belgiaga. Kava kohaselt peaks ülekandevõimsus 2021. aastaks tõusma 9 %-ni ([69]). Lisaks aitavad punktis 2.8.4 kirjeldatud meetmed turgude sidumist tõhustada.

(362) Komisjon ei ole huvitatud isikutelt vastupidisele viitavaid märkusi saanud. Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg ei vähenda stiimuleid investeerida ülekandevõimsusesse ega turgude sidumisse kooskõlas EEAG punkti 233 alapunktidega a ja b.

6.5.6. *Mõju meetme kehtestamisele eelnenud investeerimisotsustele*

(363) Menetluse algatamise otsuses osutas komisjon sellele, et Ühendkuningriigi esitatud mudeli kohaselt kaldub võimsuse turu kasutuselevõtt aja jooksul elektrihindu energiaturul langetama. Asjaolu, et olemasolevatel elektri tootjatel – kes tegid investeerimisotsused energia prognoositud hulgimüügihindade alusel – on juurdepääs võimsuse turule ja nad saavad oma turult saadud tulu täiendada, tähendab seega, et nende investeerimisotsuseid üldjuhul ei kahjustata. Lisaks loeti uuteks jaamadeks jaamu, mille ehitust alustati vahemikus, mis jäi 2012. aasta mai ja 2014. aasta esimese enampakkumise vahele, et tunnistada nende kapitaliinvesteeringut ja ootust seoses võimsuse turu kasutuselevõtuga.

(364) Nagu iga turukorralduse muudatuse puhul, võib eeldada, et mõnda olemasolevat jaama mõjutab see rohkem kui teisi. Eelkõige võib meetme kehtestamine mõjutada rohkem neid jaamu, mis on ehitatud võrdlemisi hiljuti, kuid enne 2012. aasta maid, ja mis ei saa seetõttu kvalifitseeruda võimsuse turul n-ö uuena. Kuid mis tahes võimalikku negatiivset mõju peaks piirama asjaolu, et igal jaamal on juurdepääs võimsuse turule, ja selle peaks kompenseerima meetmest tulenev oluline kasu elektrisüsteemile, pidades silmas ka selget hinnasignaali, mille võimsuse turg peaks seoses võimsusega andma. Sellist hinnasignaali ei oleks olemas ilma kõnealuse meetmeta ja seda tuleks mõõta kaudselt elektrihinna kaudu.

([69]) Arvutuste eeldus on, et Ühendkuningriigi elektri tootmise võimsus on püsivalt 81,3 GW.

(365) Komisjon ei ole huvitatud isikutelt vastupidisele viitavaid märkusi saanud. Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg ei kahjusta meetme kehtestamisele eelnenud investeerimisotsuseid kooskõlas EEAG punkti 233 alapunktiga c.

6.5.7. *Mõju turgu valitsevale seisundile*

(366) EEAG punkti 232 alapunktis d käsitletakse vajadust vältida negatiivset mõju siseturule. Menetluse algatamise otsuses märkis komisjon, et uute investeeringute tegemiseks ette nähtud pikema kestusega võimsuse lepingud võimaldasid uutel turule sisenejatel hankida vajalikud rahastamisvahendid. See võimalus aitaks turule sisenemist hõlbustades vähendada ka turgu valitseva seisundi ohu tekkimist. Komisjon märkis ka, et tugev hinna leidmise element kindla hinnaga (*pay-as-clear*) tagurpidi enampakkumistel (*descending clock*) vähendab enampakkumisel turuvõimu kasutamise ohtu.

(367) Komisjon ei ole huvitatud isikutelt vastupidisele viitavaid märkusi saanud. Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg ei tugevda turgu valitsevat seisundit kooskõlas EEAG punkti 232 alapunktiga d.

6.5.8. *Samaväärsete tehniliste ja majanduslike parameetrite korral antav eelis vähese CO_2-heitega elektritootjatele*

(368) Menetluse algatamise otsuses loetles komisjon mitu põhjust, miks ta leidis, et võimsuse turul anti eelis samaväärsete tehniliste ja majanduslike parameetrite korral vähese CO_2-heitega elektritootjatele kooskõlas EEAG punkti 233 alapunktiga e:

a) Meede on avatud vähese CO_2-heitega elektritootjatele. Abi kumuleerumise ja sellest tuleneva ülemäärast hüvitamise vältimiseks ei tohi elektritootjad siiski saada muid põhjendustes 32 ja 33 kirjeldatud toetusmeetmeid.

b) Mehhanismi konkureeriva pakkumismenetluse olemuse tõttu mõjutavad osalejaid elektrienergia turul müümise korral CO_2-hinnad. Kui võtta arvesse samaväärseid tehnilisi näitajaid ja suuremaid CO_2-ga seotud kulusid, väheneb sellest tulenevalt oodatav energiaturult saadav tulu ja tõuseb hind, mida suure süsinikdioksiidiheitega võimsuse pakkujad enampakkumisel võimsuse eest küsivad (vt põhjendus 67), mis vähendab tõenäosust, et nad on enampakkumistel edukad ([70]).

c) Nagu on sätestatud 2014. aasta otsuses (põhjendus 153) ja menetluse algatamise otsuses (põhjendus 195), leiab komisjon, et ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga seostatavad CO_2-ga seotud kulud kujutavad endast üldisi majanduslikke parameetreid EEAG punkti 233 alapunkti e tähenduses ning on seetõttu ebapiisavad tõendamaks, et meede annab eelise vähese CO_2-heitega elektritootjatele. Kuid komisjon märgib, et Ühendkuningriik kehtestas 2013. aastal CO_2-hinna alammäära, mis oli aastateks 2018/2019 ja 2019/2020 määratud kindlaks summas 18 naelsterlingit CO_2 tonni kohta. See element on elektritootjate jaoks tõstnud CO_2-hinda enam kui üksnes ELi heitkogustega kauplemise süsteem. Seega on komisjoni arvates CO_2-hinna alammäära koostoimel eespool kirjeldatud enampakkumise mehhanismiga samaväärne mõju teisestele valikukriteeriumidele (näiteks pakkumismenetluses, milles kasutatakse muid kriteeriume kui hind), mis annaks samaväärsete tehniliste ja majanduslike parameetrite korral eelise vähese CO_2-heitega elektritootjatele.

(369) Nagu on nimetatud põhjenduses 160, rõhutasid mõned huvitatud isikud vajadust võimsuse turu muutmise järele, et see annaks üldiselt eelise vähese CO_2-heitega tehnoloogiatele. Lisaks soovitas Ühendkuningriigi parlamendi alamkoja teadus- ja tehnoloogiakomisjon põhjenduses 21 nimetatud aruandes, et võimsuse turg peaks võimalikult suurel määral toetama vähese CO_2-heitega tehnoloogiate kasutamist ning määrama kindlaks võimsuse turu rahastuse miinimumsumma, mis tuleb eraldada vähese CO_2-heitega tehnoloogiatele. Komisjoni hinnangul ei ole EEAG järgimiseks soovitatud muudatused Suurbritannia võimsuse turul vajalikud, kuna EEAG punkti 233 alapunktis e nõutakse, et võimsuse turg annaks eelise vähese CO_2-heitega elektritootjatele vaid samaväärsete tehniliste ja majanduslike parameetrite korral.

(370) Seoses huvitatud isikute märkustega, mille kohaselt peaks võimsuse turg pidama kinni määrusega (EL) 2019/943 kehtestatud süsinikdioksiidiheite piirväärtustest (vt põhjendus 161), märgib komisjon järgmist:

a) seoses uue võimsusega jõustus 18. juulil 2019 võimsuse turu eeskirjade muudatus, et kehtestada neile tootmisvõimsuse uusrajatistele süsinikdioksiidiheite piirväärtus, mille eesmärk on eelkvalifitseeruda 2020. aasta alguses toimuvatele võimsuse enampakkumistele (sealhulgas kõik eed üksused, mis osalevad kinnitamata tarbimise juhtimise ettevõtjatena), nagu on selgitatud põhjenduses 217;

([70]) Alternatiivselt väidab Ühendkuningriik, et kui kaks CO_2-mahukuse poolest erinevat projekti esitavad võrdsed pakkumused, on see seletatav ainult erinevate tehniliste ja muude majanduslike näitajatega.

b) seoses olemasoleva võimsusega on Ühendkuningriik võtnud kohustuse järgida määruse (EL) 2019/943 asjakohaseid sätteid. Eelkõige võtab Ühendkuningriik 2020. aasta lõpuks vastu regulatiivsed muudatused tagamaks, et hiljemalt alates 1. juulist 2025 ei tohi tootmisvõimsust, mille tööstuslikku tootmist alustati enne 4. juulit 2019 ja mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO_2 iga kWh elektri kohta ja rohkem kui keskmiselt 350 kg fossiilkütustest pärit CO_2 aastas ühe kW ülesseatud elektrivõimsuse kohta, kohustusega hõlmata ning see ei saa võimsuse turu alusel makseid ja selle suhtes ei saa võtta kohustust makse tegemiseks tulevikus (vt põhjendus 218).

(371) Nende kaalutluste põhjal järeldab komisjon, et võimsuse turul antakse eelis samaväärsete tehniliste ja majanduslike parameetrite korral vähese CO_2-heitega tehnoloogiatele kooskõlas EEAG punkti 233 alapunktiga e.

6.5.9. *Järeldus konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimise kohta*

(372) Seetõttu järeldab komisjon, et võimsuse turg vastab suunistele, mis on sätestatud EEAG jaotises 3.9.6.

6.6. **Vastavus aluslepingu artiklitele 30 ja 110**

(373) Menetluse algatamise otsuses jõudis komisjon esialgsele järeldusele, et meetme rahastamismehhanismiga ei seatud piiranguid, mis rikuksid aluslepingu artikli 30 või 110 nõudeid.

(374) Nagu on selgitatud eespool põhjenduses 88, rahastatakse makseid elektritarnijatele kohaldatavast lõivust („tarnija kohustus“). Arveldusteenuse osutaja arvutab ja kogub maksed tarnija kohustuse alusel. Ühendkuningriik selgitab, et tarnija kohustust kohaldatakse kõigi litsentsitud tarnijate suhtes vastavalt nende turuosale müüdud elektrienergia mahu põhjal. Kuid komisjoni arvates on lõiv väga sarnane tarbitud elektrienergia maksuga.

(375) Seoses ELi toimimise lepingu artiklitega 30 ja 110 on väljakujunenud kohtupraktika see, et praeguses arenguetapis ei piira liidu õigus ühegi liikmesriigi vabadust kehtestada objektiivsete kriteeriumide (nagu kasutatud toormaterjalid või rakendatud tootmisprotsessid) põhjal diferentseeritud maksusüsteem erinevate või isegi samasuguste toodete osas aluslepingu artikli 110 esimese lõigu mõttes. Sellised diferentseerimised on aga liidu õigusega kooskõlas üksnes siis, kui ka nende eesmärgid on kooskõlas liidu õiguse nõuetega ja kui nende üksikasjalikud eeskirjad on sellised, mis väldivad mis tahes vormis otsest või kaudset diskrimineerimist teisest liikmesriigist pärit impordi suhtes või mis tahes vormis konkureerivate kodumaiste toodete kaitset ([71]).

(376) Komisjon ei ole huvitatud isikutelt ega Ühendkuningriigilt ühtegi vastupidisele viitavat märkust saanud ja jääb oma esialgse järelduse juurde.

(377) Teistest liikmesriikidest pärit impordi diskrimineeriv kohtlemine eeldab, et sarnaseid olukordi koheldakse erinevalt. Seetõttu hindas komisjon, kas imporditud toodang on omamaise toodanguga samalaadses olukorras. Nagu on selgitatud põhjenduses 34, on võrkudevahelised ühendused saanud võimsuse turu ühikuna võimsuse turu enampakkumistel osaleda alates teisest 2015. aastal toimunud enampakkumisest ja seda võrdsetel tingimustel Suurbritannias asuvate võimsuse pakkujatega. Lisaks lubab Ühendkuningriik tulevikus välismaisel võimsusel vahetult võimsuse turul osaleda, nagu on kirjeldatud põhjenduses 200.

(378) Seetõttu järeldab komisjon, et meetme rahastamismehhanismiga ei seata piiranguid, mis rikuksid aluslepingu artikli 30 või 110 nõudeid.

6.7. **Läbipaistvus**

(379) Nagu on selgitatud põhjenduses 221, on Ühendkuningriik võtnud kohustuse kohaldada EEAG jaotises 3.2.7 täpsustatud läbipaistvuse tingimusi niivõrd, kuivõrd neid kohaldatakse võimsuse turu raames antava abi suhtes. Seetõttu on kõnealune suunis täidetud.

6.8. **Kokkusobivuse hindamise kohaldatavus**

(380) Üldkohus tühistas 15. novembril 2018 kohtuasjas T-793/14 (Tempus *vs.* Euroopa Komisjon) komisjoni 23. juuli 2014. aasta otsuse. 25. jaanuaril 2019 esitas komisjon Üldkohtu otsuse (kohtuasi C-57/19) suhtes apellatsioonkaebuse. Kuna apellatsioonkaebusel ei olnud peatavat mõju, otsustas komisjon Üldkohtu otsuse täitmiseks Suurbritannia võimsuse turgu uuesti hinnata ja algatas 21. veebruaril 2019 ametliku uurimismenetluse vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikele 2.

([71]) 1998. aasta kohtuasi C-213/96: Outokumpu, I-1777, punkt 30.

(381) Õiguskindluse tagamiseks tuleb täpsustada käesoleva otsuse staatus, kui Euroopa Kohus otsustab tühistada Üldkohtu otsuse kohtuasjas T-793/14, mille puhul kehtiks 23. juuli 2014. aasta otsus alates selle vastuvõtmise kuupäevast. Sellisel juhul ei oleks käesolevas otsuses tehtud kokkusobivuse hindamisel seoses kuni käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevani kehtinud meetmega mingit eesmärki ja see oleks ilma õiguslike tagajärgedeta. Seoses võimsuse turu muudatustega, võrreldes komisjoni 23. juuli 2014. aasta otsuses heaks kiidetud mehhanismiga, leiab komisjon, et need muudatused, mida on kirjeldatud põhjendustes 182, 187, 194, 197, 200 ja 218, tähendaks võimsuse turu muudatusi komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ([72]) artikli 4 lõike 1 kohaselt, mille komisjon on käesolevas otsuses välja töötatud hindamise alusel aluslepingu artikli 107 lõike 3 kohaselt siseturuga kokkusobivaks tunnistanud.

7. **KOKKUVÕTE**

(382) Komisjon leiab, et alates meetme rakendamise kuupäevast kuni selle peatamiseni 15. novembril 2018 pärast Üldkohtu otsust, ([73]) rakendas Ühendkuningriik ebaseaduslikult võimsuse turgu, rikkudes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3, nagu on selgitatud põhjenduses 235. Siiski leiab komisjon, et meede sobib aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokku, täpsemalt EEAG jaotise 3.9 suunistele tuginedes maksimaalselt kuni kümneks aastaks alates meetme esmakordse rakendamise kuupäevast 2014. aastal (milleks peetakse 16. detsembrit 2014, st kui toimus esimene võimsuse turu enampakkumine) ([74]).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Ühendkuningriigi 2013. aasta energiaseaduse kohaselt rakendatud võimsuse turu vormis abikava (edaspidi „abikava“) sobib aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokku. Komisjon kiidab abikava heaks maksimaalselt kuni kümneks aastaks alates 16. detsembrist 2014.

Artikkel 2

Juhul, kui Euroopa Kohus tühistab Üldkohtu otsuse kohtuasjas T-793/14 ja otsustab jätta jõusse otsuse C(2014) 5083, asendatakse artikkel 1 järgmisega:

„*Artikkel 1*

Otsusega C(2014) 5083 kokkusobivaks tunnistatud abikava kavandatud muudatused, millest teatati komisjonile 12. septembril 2019 ja mida kirjeldatakse käesoleva otsuse lisas, loetakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokkusobivaks alates käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast kuni 15. detsembrini 2024.“

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile.

Brüssel, 24. oktoober 2019

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER

([72]) Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELi toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).
([73]) Vt põhjendus 17.
([74]) Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/943 (milles käsitletakse elektrienergia siseturgu) artikli 21 lõige 8 (ELT L 158, 14.6.2019, lk 54).

LISA

VÕIMSUSE TURU MUUDATUSED

1) Esiteks kohustub Ühendkuningriik tegema järgmist:

   a) vähendama käesoleva otsuse põhjendustes 30 ja 31 kirjeldatud võimsuse turul osalemise miinimumkünnist 1 MW-ni kõigi enampakkumiste puhul, mille eelkvalifitseerimine algab 2020. aasta jaanuaris, ning

   b) 2021. aasta oktoobriks seda künnist ümber hindama, et uurida edasise vähendamise võimalust.

2) Teiseks kohustub Ühendkuningriik tegema järgmist:

   a) püüdma tagada välismaise võimsuse vahetu osalemine enampakkumistel, mille eelkvalifitseerimine algab 2020. aasta jaanuaris, tingimusel et sõlmitakse koostöölepingud põhivõrguettevõtjatega naaberriikides, kus asuvad osalevad võimsusepakkujad, ning igal juhul

   b) tagama välismaise võimsuse pakkujate vahetu osalemise kõikidel enampakkumistel, mille eelvalik algab pärast seda, kui Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet on määruse (EL) 2019/943 artikli 26 punktis 11 nimetatud metoodikad, ühised eeskirjad ja tingimused heaks kiitnud ning eespool nimetatud määruse artikli 27 kohaselt oma veebisaidil avaldanud ja need on muutunud kohaldatavateks.

3) Kolmandaks kohustub Ühendkuningriik töötama välja kõik eeskirjad, mis on vajalikud (muu hulgas näiteks maksuvabastuse tegurid), et tagada iga sellise uue võimsuse liigi tõhus osalemine, mis aitab tõhusalt lahendada tootmise piisavuse probleemi niipea, kui taoline võimsus on suuteline tootmise piisavuse probleemi lahendamisele kaasa aitama.

4) Neljandaks kohustub Ühendkuningriik tegema järgmist:

   a) lubama igat liiki võimsuste pakkujatel (v.a võrkudevahelised ühendused) taotleda eelkvalifitseerimist selleks, et nad saaksid esitada pakkumuse erineva kestusega olemasolevatele lepingutele juhul, kui nad suudavad tõendada, et nad vastavad põhjenduses 75 kirjeldatud kapitalimahutuse künnistele, ja

   b) kontrollima neid kapitalimahutuse künniseid pidevalt, et tagada nende jätkuv asjakohasus.

5) Viiendaks kohustub Ühendkuningriik tegema järgmist:

   a) hankima jätkuvalt eelseisva aasta enampakkumistel vähemalt 50 % neli aastat varem reserveeritud võimsusest (osa parameetrite kehtestamise protsessist nelja eelseisva aasta enampakkumiste jaoks, mis on ette nähtud samaks tarneaastaks) ning

   b) jätkama kõrvalepanemise metoodika kasutamist, mis põhineb 95 % usaldusvahemikul, mida on kirjeldatud käesoleva otsuse põhjenduses 62, et määrata minimaalne võimsuse kogus, mis pannakse eelseisva aasta enampakkumiseks kõrvale.

6) Kuuendaks kohustub Ühendkuningriik järgima määruse (EL) 2019/943 sätteid ning eelkõige võtab Ühendkuningriik 2020. aasta lõpuks vastu regulatiivsed muudatused tagamaks, et hiljemalt alates 1. juulist 2025 ei hõlmata selle kohustusega tootmisvõimsust, mille tööstuslikku tootmist alustati enne 4. juulit 2019 ja mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO_2 iga kWh elektri kohta ja rohkem kui keskmiselt 350 kg fossiilkütustest pärit CO_2 aastas ühe kW ülesseatud elektrivõimsuse kohta, ning see ei saa võimsuse turu alusel makseid ja selle suhtes ei saa võtta kohustust tulevikus makse tegemiseks.